

OPŠTINA PREŠEVO

IZVEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU PLANA DETALJNE REGULACIJE PODRUČJA SOLARNE ELEKTRANE „PREŠEVO 1” U OPŠTINI PREŠEVO

Kragujevac, mart 2025. godine

ECOlogica URBO DOO

Kragujevac
Save Kovačevića 1

ECOlogica URBO DOO

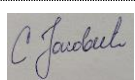

ECOLOGICA URBO DOO KRAGUJEVAC
Ulog. br. 2022016
Company/Vat. doc. 1511/2017

Tel: +381 (0) 34 331 332
Fax: +381 (0) 34 337 237
e-mail: office@ecourbo.com
<http://www.ecourbo.com>

NARUČILAC STRATEŠKE PROCENE UTICAJA		
---	--	--

IZRADA STRATEŠKE PROCENE UTICAJA	ECOlogica URBO DOO Kragujevac Save Kovačevića br. 1	
DIREKTOR	Evica Rajić direktor	

RADNI TIM	Evica Rajić, dipl. ekolog	
	Tijana Cvetković Milovanović, master ekolog	
	Marija Babić, master biolog - ekolog	
	Marin Rajić, dipl. inž. elektrotehnike	
	Svetlana Đoković, dipl. biolog - ekolog	
	Sanja Joković, master ekolog	
	Nevena Zubić, master hemičar	
	Anđela Vasiljević dipl. ekolog	

Sadržaj:

UVOD	16
1.0. POLAZNE OSNOVE STRATEŠKE PROCENE	18
1.1. <i>Pravni i planski osnov Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo</i>	20
1.2. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I CILJEVA PLANA I PROGRAMA I ODNOSIMA SA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA	23
1.2.1. <i>Kratak pregled sadržaja i ciljeva plana</i>	23
1.2.2. <i>Odnos sa drugim planovima i programima</i>	24
1.2.3. <i>Postojeća i planirana namena površina</i>	26
1.3. PREGLED POSTOJEĆEG STANJA I KVALITETA ČINILACA ŽIVOTNE SREDINE NA PODRUČJU NA KOJE SE IZVEŠTAJ ODNOSI	34
1.3.1. <i>Stanovništvo i zdravlje ljudi</i>	34
1.3.2. <i>Geološka, predeona i biološka raznovrsnost, vrste, staništa i njihova funkcionalna povezanost, područja i druga prirodna dobra zaštićena posebnim propisom kojim se uređuje zaštita prirode</i>	34
1.3.3. <i>Ekološka mreža, ekološki značajna područja i ekološki koridori</i>	37
1.3.4. <i>Ekosistemi i ekosistemske usluge</i>	37
1.3.5. <i>Zemljište, voda i vazduh</i>	37
1.3.6. <i>Klima, klimatske promene</i>	40
1.3.7. <i>Materijalna dobra, materijalno i nematerijalno kulturno nasleđe arheološko i arhitektonsko kulturno nasleđe i arheološka nalazišta</i>	42
1.3.8. <i>Izloženost stanovništva i životne sredine velikim udesima ili prirodnim katastrofama</i>	42
1.3.9. <i>Interakcija/odnos između činioca iz tač.1) - 8)</i>	44
1.4. KARAKTERISTIKE ŽIVOTNE SREDINE U OBLASTIMA KOJE POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENE ZNAČAJNOM UTICAJU	45
1.5. RAZMATRANA PITANJA I PROBLEMI ŽIVOTNE SREDINE U GRANICAMA PLANA DETALJNE REGULACIJE PODRUČJA SOLARNE ELEKTRANE „PREŠEVO 1“ U OPŠTINI PREŠEVO	47
1.6. PRIKAZ INFORMACIJA I PODATAKA RANIJE SPROVEDENIH STRATEŠKIH PROCENA PLANOVA I PROGRAMA KOJI PRIPADAJU ISTOJ HIJERARHIJSKOJ STRUKTURI U CILJU IZBEGAVANJA DVOSTRUKE PROCENE RANIJE UTVRĐENIH, OPISANIH I PROCENJENIH ZNAČAJNIH UTICAJA NA ŽIVOT I ZDRAVLJE STANOVNIŠTVA I ŽIVOTNU SREDINU	49
1.7. PREGLED UTVRĐENIH I PROCENJENIH ZNAČAJNIH MOGUĆIH UTICAJA NA SPROVOĐENJE PLANA	49
1.8. PRIKAZ PRIPREMLJENIH RAZUMNIH VARIJANTNIH REŠENJA KOJE JE ORGAN NADLEŽAN ZA PRIPREMU PLANA RAZMATRAO RAZMATRAO UZIMAJUĆI U OBZIR CILJ, SVRHU I GEOGRAFSKI OBUHVAT PLANA, PREDLOŽENE MERE ZA SPREČAVANJE I/ILI SMANJENJE PROCENJENIH ZNAČAJNIH NEGATIVNIH UTICAJA NA STANJE I KVALITET ČINILACA ŽIVOTNE SREDINE I ŽIVOT I ZDRAVLJE LJUDI	51
1.9. REZULTATI PRETHODNIH KONSULTACIJA SA NADLEŽNIM INSTITUCIJAMA, ZAJNTERESOVANIM ORGANIMA, ORGANIZACIJAMA I PREDUZEĆIMA	52
2.0. OPŠTI I POSEBNI CILJEVI I INDIKATORI STRATEŠKE PROCENE UTICAJA.....	54
2.1. OPŠTI CILJEVI STRATEŠKE PROCENE UTICAJA I POSEBNI CILJEVI STRATEŠKE PROCENE UTICAJA	54
2.2. IZBOR INDIKATORA	55
3.0. PROCENA MOGUĆIH UTICAJA PLANA DETALJNE REGULACIJE PODRUČJA SOLARNE ELEKTRANE „PREŠEVO 1“ U OPŠTINI PREŠEVO I PROGRAMA NA ČINIOCE ŽIVOTNE SREDINE	59
3.1. DETALJAN OPIS, VREDNOVANJE I PROCENU ZNAČAJNIH UTICAJA SPROVOĐENJA PLANA NA ČINIOCE ŽIVOTNE SREDINE.....	59
3.2. PRIKAZ VEROVATNIH ZNAČAJNIH UTICAJA RAZUMNIH VARIJANTNIH REŠENJA KOJA JE RAZMATRAO ORGAN NADLEŽAN ZA PRIPREMU PLANA IMAJUĆI U VIDU CILJ, SVRHU I GEOGRAFSKI OBUHVAT PLANA	61
3.3. POREĐENJE RAZUMNIH VARIJANTNIH REŠENJA I PRIKAZ RAZLOGA ZA IZBOR NAJPOVOLJNIJEG REŠENJA SA STANOVIŠTA CILJA, SVRHE, GEOGRAFSKOG OBUHVATA PLANA I PROCENJENIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	62
3.4. NAČIN NA KOJI SU PRI PROCENI UTICAJA UZETI U OBZIR ČINIOCI ŽIVOTNE SREDINE.....	63
3.5. NAČIN NA KOJI SU PRI PROCENI UTICAJA UZETI U OBZIR KARAKTERISTIKE UTICAJA: VEROVATNOĆA, INTEZITET, SLOŽENOST/REVERZIBILNOST, VREMENSKA DIMENZIJA (TRAJANJE, UČESTALOST, PONAVLJANJE), PROSOTRNA DIMENZIJA (LOKACIJA, GEOGRAFSKA OBLAST, BROJ IZLOŽENIH STANOVNIKA, PREKOGRANIČNA PRIRODA UTICAJA), KAO I KUMULATIVNA I ZAJEDNIČKA PRIRODA UTICAJA	66
3.6. PRIKAZ METODOLOGIJE I TEŠKOĆA, TEHNIČKIH NEMOGUĆNOSTI ILI NEDOSTATKA ODREĐENIH ZNANJA SA KOJIMA SE ORGAN NADLEŽAN ZA PRIPREMU PLANA SUSREO KAKO BI SPROVEO PROCENU RAZUMNIH VARIJANTNIH REŠENJA	72
4.0. PREDLOG MERA PREDVIĐENIH ZA SPREČAVANJE I/ILI SMANJENJE PROCENJENIH NEGATIVNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	73
4.1. PREDLOG MERA ZA SPREČAVANJE, SMANJENJE I/ILI OGRANIČAVANJE NEGATIVNIH, ODNOSNO UVEĆANJE POZITIVNIH UTICAJA NA ČINIOCE ŽIVOTNE SREDINE	73
4.1.1. <i>Zaštita vazduha</i>	73

4.1.2. Zaštita voda	74
4.1.3. Zaštita zemljišta	75
4.1.4. Zaštita i unapređenje prirode, prirodnih dobara i predela	77
4.1.5. Zaštita kulturnih dobara	80
4.1.6. Buka i vibracija	81
4.1.7. Nejonizujuće zračenje	81
4.1.8. Upravljanje otpadom	82
4.2. PRIKAZ NAČINA SPROVOĐENJA MERA	84
4.3. PROCENA EFIKASNOSTI MERA	85
4.4. MERE RANE IDENTIFIKACIJE I NAČIN POSTUPANJA U SLUČAJU POJAVE NEOČEKIVANIH NEGATIVNIH UTICAJA SPROVOĐENJA PLANA U CILJU OTKLANJANJA TIH UTICAJA (MERE ZA SPREČAVANJE, SMANJE I/ILI OGRANIČE UTVRĐENE ZNAČAJNE NEGATIVNE NEPOSREDNE, POSREDNE, SEKUNDARNE, KUMULATIVNE, PREKOGRANIČNE, KRATKOROČNE, SREDNJOROČNE I DUGOROČNE, TRAJNE I PRIVREMENE UTICAJE NA ČINIOCE ŽIVOTNE SREDINE)	86
5.0. ODLUKA NADLEŽNOG ORGANA DONETA U POSTUPKU GLAVNE OCENE PRIHVATLJIVOSTI ZA PLANOVE KOJI SAMOSTALNO ILI ZAJEDNO SA DRUGIM PLANOM I PROGRAMOM, PROJEKTOM, RADOVIMA ILI AKTIVNOSTIMA, MOGU DA IMAJU UTICAJA NA CILJEVE OČUVANJA I CELOVITOST PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE	91
6.0. SMERNICE ZA SPROVOĐENJE STRATEŠKIH PROCENA NA NIŽIM HIJERARHIJSKIM NIVOIMA I PROCENE UTICAJA PROJEKATA NA ŽIVOTNU SREDINU	92
7.0. PROGRAM PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE U TOKU SPROVOĐENJA PLANA DETALJANE REGULACIJE PODRUČJA SOLARNE ELEKTRANE „PREŠEVO 1“ U OPŠTINI PREŠEVO	93
7.1. OPIS CILJEVA PLANA I PROGRAMA	93
7.2. INDIKATORI ZA PRAĆENJE STANJA ŽIVOTNE SREDINE	93
7.3. VREMENSKA DINAMIKA PRIKUPLJANJA PODATAKA	94
7.4. PRAVA I OBAVEZE NADLEŽNIH ORGANA	94
7.5. POSTUPANJE U SLUČAJU NEOČEKIVANIH NEGATIVNIH UTICAJA	95
8.0. PRIKAZ KORIŠĆENE METODOLOGIJE I TEŠKOĆE U IZRADI STRATEŠKE PROCENE UTICAJA	96
8.1. PRIKAZ PRIMENJENE METODOLOGIJE	96
8.2. TEŠKOĆE PRILIKOM IZRADE STRATEŠKE PROCENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	96
9.0. PRIKAZ NAČINA ODLUČIVANJA, OPIS RAZLOGA ODLUČUJUĆIH ZA IZBOR DATOG PLANA DETALJNE REGULACIJE PODRUČJA SOLARNE ELEKTRANE „PREŠEVO 1“ U OPŠTINI PREŠEVO	97
10.0. NETEHNIČKI REZIME INFORMACIJA I ZAKLJUČCI DO KOJIH SE DOŠLO TOKOM IZRADE IZVEŠTAJA O STRATEŠKOJ PROCENI PREDSTAVLJENE NA NAČIN RAZUMLJIV JAVNOSTI	99
10.1. NAČIN NA KOJI SU PROBLEMI, PITANJA I CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE INTEGRISANI U PLAN	99
10.2. UTVRĐENE ZNAČAJNE UTICAJE SPROVOĐENJA PLANA NA ŽIVOTNU SREDINU	99
10.3. PREDLOŽENE MERE ZA SPREČAVANJE I/ILI SMANJENJE NEGATIVNIH UTICAJA I NAČIN NJIHOVOG SPROVOĐENJA U REALIZACIJI PLANA	100
10.4. RAZUMNE VARIJANTE KOJE SU BILE PREDMET RAZMATRANJA I RAZLOGE ZA ODABRANO REŠENJE SA STANoviŠTA CILJA, SVRHE, GEOGRAFSKOG OBUHVATA I UTICAJA PLANA NA ŽIVOTNU SREDINU	101
10.5. MERE PLANIRANE PROGRAMOM PRAĆENJA SVIH ZNAČAJNIH UTICAJA SPROVOĐENJA PLANA	102
10.6. NAČIN NA KOJI SU MIŠLJENJA I PRIMEDBE ORGANA NADLEŽNOG ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE, ZAŠTITU ZDRAVLJA I DRUGIH ZAINTERESOVANIH ORGANA I ORGANIZACIJA UZETE U OBZIR U PLANU	102
10.7. NAČIN NA KOJI SU MIŠLJENJA I PRIMEDBE JAVNOSTI UZETA U OBZIR U PLANU	102
10.8. NAČIN NA KOJI SU MIŠLJENJA I PRIMEDBE PRIKUPLJENE U OKVIRU PREKOGRANIČNIH KONSULTACIJAMA UZETE U OBZIR U PLANU	102
11.0. DRUGI PODACI OD ZNAČAJA ZA STRATEŠKU PROCENU UTICAJA	103

U skladu sa Članom 11. Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl.glasnik RS”, br. 94/24) donosim

R E Š E N J E

o imenovanju multidisciplinarnog tima za izradu Izveštaja o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Vođa tima: Evica Rajić, dipl. ekolog

Članovi tima: Tijana Cvetković Milovanović, master ekolog

Marin Rajić, dipl. inž. elektrotehnike

Marija Babić, master biolog-ekolog

Svetlana Đoković, dipl. ekolog

Sanja Joković, master ekolog

Nevena Zubić, master hemičar

Anđela Vasiljević, dip. ekolog

Imenovani su dužni da, pri izradi Izveštaja o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, poštuju odredbe Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS”, br. 94/24), Zakon o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS”, br.72/09, 81/09-ispravka, 64/10-odluka US, 24/11, 121/12, 42/13-odluka US, 50/13-odluka US, 98/13-odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr.zakon, 9/20, 52/21 i 62/23), Zakona o zaštiti životne sredine („Sl. glasnik RS”, br. 135/04, 36/09, 36/09-dr. zakon, 72/09-dr. zakon, 43/11-US, 14/16, 76/18, 95/18-dr. zakon i 94/24-dr.zakon), ostalu sektorsku zakonsku regulativu i podzakonske akte, u skladu sa Odlukom o izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo („Sl. glasnik opštine Preševo 1“, br. 1/25) pristupilo se izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo. Članom 10. u skladu sa Odlukom o izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, pristupilo se izradi Strateške procene uticaja na životnu sredinu.

Kragujevac, februar 2025. godine

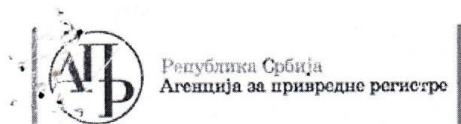
ECOlogica URBO DOO

Direktor:

Evica Rajić

OPŠTA DOKUMENTACIJA

Регистар Привредних субјеката

БД. 185524/2006

Дана, 22.11.2006 године

Београд

Агенција за привредне регистре, Регистратор који води Регистар привредних субјеката, на основу чл. 4 Закона о Агенцији за привредне регистре (Службени гласник РС 55/04) и члана 23. и 25. Закона о регистрацији привредних субјеката (Службени гласник РС 55/04, 61/05), решавајући по захтеву подносиоца регистрационе пријаве за регистрацију оснивања привредног субјекта, који је поднет од стране:

Име и презиме: Евица Рајић

ЈМБГ: 2610958787413

Адреса: Димитрија Туцовића 8/3, Крагујевац, Србија

доноси

РЕШЕЊЕ

Усваја се захтев подносиоца регистрационе пријаве, па се у Регистар привредних субјеката региструје оснивање привредног субјекта

**PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU ECOLOGICA URBO
DOO KRAGUJEVAC, SRETE MLADENVIĆA 2**

са следећим подацима:

Пуно пословно име: **PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU
ECOLOGICA URBO DOO KRAGUJEVAC, SRETE MLADENVIĆA 2**

Правна форма: Друштво са ограниченом одговорношћу

Седиште: Крагујевац

Опис делатности: PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU

Скраћено пословно име: **ECOLOGICA URBO DOO KRAGUJEVAC**

Регистарски број/Матични број: 20222816

Претежна делатност: 74201 - ПРОСТОПНО ПЛАНИРАЊЕ

Привредни субјекат је регистрован за спољно трговински промет

Привредни субјекат је регистрован за услуге у спољнотрговинском промету

Подаци о капиталу

Уписани капитал

Новчани 500,00 EUR, у динарској противвредности.

Уплаћен-унет капитал

Новчани 250,00 EUR, 9.11.2006 године, у динарској противвредности.

Подаци о оснивачима:

Име и презиме: Евица Рајић

ЈМБГ: 2610958787413

Адреса: Димитрија Туцовића 8/3, Крагујевац, Србија

Уписани капитал

Новчани 500,00 EUR, у динарској противвредности.

Уплаћен-унет капитал

Новчани 250,00 EUR, 9.11.2006 године, у динарској противвредности.

Удео 100,00 %.

Подаци о директору:

Име и презиме: Евица Рајић

ЈМБГ: 2610958787413

Адреса: Димитрија Туцовића 8/3, Крагујевац, Србија

Подаци о заступницима:

Заступник

Име и презиме: Евица Рајић

ЈМБГ: 2610958787413

Функција у привредном субјекту: Директор

Овлашћења у промету

Овлашћења у унутрашњем промету неограничена

Овлашћења у спољнотрговинском промету неограничена

Накнаду у износу од 3.600,00 динара за регистрацију напред наведених података наплаћена је од подносиоца регистрационе пријаве.

Образложење

Подносилац регистрационе пријаве поднео је регистрациону пријаву за оснивање привредног субјекта

**PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU ECOLOGICA URBO
DOO KRAGUJEVAC, SRETE MLADENVIĆA 2**

Решавајући по захтеву подносиоца, обзиром да су испуњени законом предвиђени услови, решено је као у диспозитиву.

Висина накнаде за регистрацију одређена је у складу са члановима 2., 3. и 4. Уредбе о висини накнаде за регистрацију и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре (Службени гласник РС број 109/05)

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ:

Против овог решења може се изјавити жалба Министру надлежном за послове привреде у року од 8 дана од дана достављања решења, а преко Агенције за привредне регистре.

РЕГИСТРАТОР
Миладин Маглов

Република Србија
Агенција за привредне регистре

5000188041265

Регистар привредних субјеката
БД 47035/2021

Дана, 04.06.2021. године
Београд

Регистратор Регистра привредних субјеката који води Агенција за привредне регистре, на основу члана 15. став 1. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“, бр. 99/2011, 83/2014, 31/2019), одлучујући о регистрационој пријави промене података код PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU ECOLOGICA URBO DOO KRAGUJEVAC, матични број: 20222816, коју је поднео/ла:

Име и презиме: Евица Рајић

доноси

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ регистрациона пријава, па се у Регистар привредних субјеката региструје промена података код:

PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU ECOLOGICA URBO DOO
KRAGUJEVAC

Регистарски/матични број: 20222816

и то следећих промена:

Промена седишта привредног друштва:

Брише се:

Адреса: Саве Ковачевића 3/1, КРАГУЈЕВАЦ, 34000, Србија

Уписује се:

Адреса: САВЕ КОВАЧЕВИЋА 1, КРАГУЈЕВАЦ, 34000, Србија

Образложење

Подносилац регистрационе пријаве поднео је дана 02.06.2021. године регистрациону пријаву промене података број БД 47035/2021 и уз пријаву је доставио документацију наведену у потврди о примљеној регистрационој пријави.

Проверавајући испуњеност услова за регистрацију промене података, прописаних одредбом члана 14. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре, Регистратор је утврдио да су испуњени услови за регистрацију, па је одлучио као у диспозитиву решења, у складу са одредбом члана 16. Закона.

Страна 1 од 2

Висина накнаде за вођење поступка регистрације утврђена је Одлуком о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре („Сл. гласник РС“, бр. 119/2013, 138/2014, 45/2015, 106/2015, 32/2016, 60/2016 и 75/2018).

УПУТСТВО О ПРАВНОМ СРЕДСТВУ:

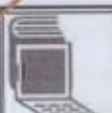
Против ове одлуке може се изјавити жалба у року од 30 дана од дана објављивања одлуке на интернет страни Агенције за привредне регистре, министру надлежном за послове привреде, а преко Агенције за привредне регистре. Административна такса за жалбу у износу од 480,00 динара и решење по жалби у износу од 550,00 динара, уплаћује се у буџет Републике Србије. Жалба се може изјавити и усмено на записник у Агенцији за привредне регистре.

РЕГИСТРАТОР

Миладин Матлов

	 8000074754368	ИЗВОД О РЕГИСТРАЦИЈИ ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА	 Република Србија Агенција за привредне регистре
---	--	---	---

ОСНОВНИ ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТАК

Матични / Регистарски број 20222816

СТАТУС

Статус привредног субјекта Активан

ПРАВНА ФОРМА

Правна форма Друштво са ограниченом одговорношћу

ПОСЛОВНО ИМЕ

Пословно име PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU
ECOLOGICA URBO DOO KRAGUJEVAC

Скраћено пословно име ECOLOGICA URBO DOO KRAGUJEVAC

ПОДАЦИ О АДРЕСАМА

Адреса седишта

Општина КРАГУЈЕВАЦ

Место КРАГУЈЕВАЦ

Улица САВЕ КОВАЧЕВИЋА

Број и слово 1

Спрат, број стана и слово / /

Адреса за пријем електронске поште

Е- пошта office@ecourbo.com

ПОСЛОВНИ ПОДАЦИ

Подаци оснивања

Датум оснивања 9. новембар 2006

Време трајања

Време трајања привредног субјекта Неограничено

Претежна делатност

Шифра делатности 7111

Назив делатности

Архитектонска делатност

Остали идентификациони подаци

Дана 30.08.2022. године у 10:12:59 часова

Страна 1 од 3

Борески Идентификациони Број (ПИБ)	104733275
Подаци од значаја за правни промет	
Текући рачун	160-0000000451212-75 360-0000000010011-37 220-0000000064888-10 160-0000000536986-94 160-0053900024920-76 370-0000000023759-53
Подаци о статусу / оснивачком акту	
Не постоји обавеза овере измена оснивачког акта	Датум важећег статута Датум важећег оснивачког акта

Законски (статутарни) заступници	
Физичка лица	
1. Име	Евица Презиме Рајић
ЈМБГ	2610958787413
Функција	Директор
Ограничење супотписом	не постоји ограничење супотписом

Чланови / Сувласници	
Подаци о члану	
Име и презиме	Евица Рајић
ЈМБГ	2610958787413
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 500,00 EUR	
износ	датум
Уплаћен: 250,00 EUR, у противвредности од 19.750,00 RSD	9. новембар 2006
Удео	износ(%) 100,000000000000

ОСНОВНИ КАПИТАЛ ДРУШТВА	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 500,00 EUR	
износ	датум
Уплаћен: 250,00 EUR, у противвредности од 19.750,00 RSD	9. новембар 2006

Регистратор: Милadin Маглов

Дана 30.08.2022. године у 10:12:59 часова

Страна 3 од 3

TEKSTUALNI DEO

Uvod

U skladu sa Odlukom o izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo („Sl. glasnik opštine Preševo 1“, br. 1/25) pristupilo se izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo. Članom 10. u skladu sa Odlukom o izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, pristupilo se izradi Strateške procene uticaja na životnu sredinu.

Područje ekološke analize, odnosno vrednovanja postojećeg i planiranog stanja, sa aspekta mogućih i očekivanih promena i uticaja u prostoru i životnoj sredini, predstavlja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i neposredno okruženje sa potencijalno osetljivim receptorima životne sredine na koje Plan može uticati.

Strateška procena uticaja na životnu sredinu (SEA – Strategic Environmental Assessment) predstavlja mehanizam kojim se, u procesu planiranja, obezbeđuje održivo korišćenje prostora, predmeta ekološke analize, sa svim osetljivim receptorima životne i društvene sredine, koji već trpe ili mogu trpeti uticaje i potencijalne posledice postojeće i planirane namene:

- u postupku pripreme planskog dokumenta i donošenja Odluke o izradi Plana;
- u toku ranog javnog uvida i upoznavanja javnosti o predmetu planskog dokumenta;
- u procesu izrade Nacrta Plana i javnog uvida, javne rasprave i stručne kontrole planskog dokumenta;
- u fazi razmatranja SPU (Izveštaja o SPU) i Izveštaja zainteresovanih strana i zainteresovane javnosti o SPU;
- u fazi usvajanja Plana kojim se planira uređenje prostora uz planiranje, primenu i poštovanje integralnih mera zaštite prirode, životne i društvene sredine, odnosno integralne zaštite prostora.

Kao kompleksan i celovit proces i postupak, koji omogućava i obezbeđuje ukupno sagledavanje razvojnih dokumenata sa aspekta zaštite životne sredine, Strateška procena uticaja daje mogućnost za predlaganje varijantnih rešenja, izbor ekološki najprihvatljivijeg, sa uslovima i merama kojima će zaštita životne sredine biti ostvarena na optimalan i racionalan način. Kroz proces strateške procene uticaja, sve planskim dokumentom planirane namene, sadržaji i aktivnosti, se kritički razmatraju sa stanovišta uticaja na životnu i društvenu sredinu, nakon čega se donosi odluka o usvajanju i implementaciji planskog dokumenta, pod definisanim i propisanim uslovima, ili se odustaje od planiranih namena, projekata i aktivnosti. Strateška procena uticaja planskog dokumenta integriše i bio-fizičke i socijalno-ekonomske segmente životne sredine, povezuje, analizira i procenjuje planirane namene i aktivnosti i zahteve svih interesnih strana i usmerava Plan ka rešenjima koja su, pre svega, od interesa za životnu sredinu, odnosno zaštitu zdravlja stanovništva i prirodnih vrednosti prostora.

Postupak procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i izrada Izveštaja o Strateškoj proceni na životnu sredinu planskog dokumenta su definisani Zakonom o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 94/24).

Primena Zakona o strateškoj proceni uticaja predstavlja usklađivanje nacionalne zakonske regulative sa evropskom Direktivom 2001/42/EC o „Proceni uticaja određenih planova i programa na životnu sredinu“. Cilj ove Direktive je da obezbedi visok stepen zaštite životne sredine i da doprinese integraciji zahteva za zaštitom životne sredine pri izradi i usvajanju planova i programa u cilju promocije održivog razvoja. Ekološka procena je važan instrument za integraciju zahteva za zaštitom životne sredine pri izradi i usvajanju planova i programa za koje se ustanovi da imaju ili mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu.

Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, predstavlja osnovu za:

- utvrđivanje obavezujućih, hijerarhijski usaglašenih smernica (ekoloških zahteva), pri izradi Plana;
- integrisanje mera zaštite životne sredine u sve faze izrade Plana;

- definisanje uslova i rešenja zaštite životne sredine, kao obavezujućih za postupak implementacije planskog dokumenta.

Strateška procena uticaja na životnu sredinu (Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja) se radi istovremeno sa izradom Nacrta Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, čime su stvoreni uslovi za blagovremeno integrisanje zahteva vezanih za zaštitu prirodnih vrednosti prostora, zaštitu životne i društvene sredine u postupak izrade, izlaganja javnosti, usvajanja kao i, po usvajanju, u procesu implementacije Plana.

Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja i procena mogućih strateških uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, obuhvata:

- analizu prirodnih karakteristika i stvorenih vrednosti prostorne celine u granicama Plana sa neposrednim i širim okruženjem, od značaja za predlog integralne zaštite i održivog korišćenja;
- analizu i valorizaciju zastupljenih ekosistema, staništa, odnosno zastupljene flore i faune u granicama Plana i neposrednom okruženju od značaja za postupak strateške procene uticaja na životnu sredinu;
- analizu potencijala i ograničenja u prostoru od značaja za postupak procene uticaja na životnu i društvenu sredinu;
- analizu uslova i smernica dokumentacije višeg reda od bitnog značaja i uticaja za postupak strateške procene uticaja - hijerarhijska uslovljenost;
- analizu uslova imalaca javnih ovlašćenja, nadležnih institucija i ostalih relevantnih uslova i zahteva;
- analizu postojećeg stanja medijuma životne sredine (analiza postojeće baze podataka o stanju životne sredine), analizu trenutnog („nultog“) stanja životne sredine i očekivanih, procenjenih budućih trendova, definisanje ciljeva zaštite životne i društvene sredine;
- definisanje opštih i posebnih ciljeva integralne zaštite prostora i životne sredine za procenu uticaja planskog dokumenta;
- identifikaciju i utvrđivanje svih činilaca prostora i ekoloških elemenata na analiziranom području (lokalno stanovništvo, prirodne vrednosti, medijumi životne sredine) koji već trpe izvesne uticaje i za koje je verovatno da će na njih uticati donošenje Plana;
- analizu zahteva zainteresovane javnosti, pojedinaca i ostalih korisnika prostora u granicama planskog dokumenta i zonama potencijalog uticaja Plana;
- organizovanje konsultacija sa zainteresovanim stranama, organima i institucijama, neposrednim korisnicima prostora o obimu i obuhvatu analize i procene uticaja Plana na životnu sredinu;
- procenu uticaja predložene strateške odluke planskog dokumenta za realizaciju planirane namene, odnosno izgradnja solarne elektrane i uređenje površina, pri postojećim ograničenjima i uticajima na prirodu, životnu i društvenu sredinu;
- procenu kumulativnih, sinergetskih, direktnih, indirektnih, lokalnih, ireverzibilnih i drugih uticaja predložene strateške odluke za područje solarne elektrane „Preševo 1“;
- definisanje strateških smernica i ključnih mera zaštite životne sredine, mera potencijalne ekološke kompenzacije u postupku implementacije Plana;
- učešće javnosti (imaoca javnih ovlašćenja, stručne, ostale javnosti, NVO i zainteresovanih pojedinaca) u postupku strateške procene uticaja;
- definisanje smernica i mera zaštite i monitoringa životne sredine za postupak strateške procene uticaja na životnu sredinu planskog dokumenta i za niži hijerarhijski nivo, odnosno postupak procene uticaja planiranog projekta odnosno izgradnja solarne elektrane i uređenje površina na prirodu, životnu i društvenu sredinu;
- vrednovanje područja Plana detaljne regulacije područje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, neposrednog i područja šireg okruženja sa aspekta mogućih ograničenja, načina i uslova korišćenja prostora i realizacije planirane namene.

1.0. Polazne osnove Strateške procene

U skladu sa odredbama Zakona o strateškoj proceni uticaja („Sl.glasnik RS“, br. 94/24), polazne osnove Strateške procene obuhvataju:

- pregled sadržaja i ciljeva Plana i odnos sa drugim planovima i programima;
- pregled postojećeg stanja i kvaliteta životne sredine na području na koje se Strateška procena odnosi;
- karakteristike životne sredine u oblastima za koje postoji mogućnost da budu izložene značajnom uticaju;
- razmatrana pitanja i probleme zaštite životne sredine u Planu i prikaz razloga za izostavljanje određenih pitanja i problema iz postupka procene;
- prikaz pripremljenih varijantnih rešenja koja se odnose na zaštitu životne sredine u Planu, uključujući varijantno rešenje nerealizovanja Plana i najpovoljnije varijantno rešenje sa stanovišta zaštite životne sredine;
- rezultate prethodnih konsultacija sa zainteresovanim organima i organizacijama bitne sa stanovišta ciljeva i procene mogućih uticaja strateške procene.

Strateška procena uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, je proces koji će obezbediti:

- prikaz sadržaja i ciljeva planskog dokumenta i odnos sa drugim planovima, strategijama, programima i ostalom dokumentacijom od značaja za postupak strateške procene uticaja planskog dokumenta na životnu sredinu;
- analizu obavezujućih smernica, mera i uslova dokumentacije višeg reda od bitnog značaja i uticaja za postupak strateške procene uticaja predmetnog Plana na životnu sredinu i održivi razvoj - hijerarhijska uslovljenost;
- analizu prirodnih karakteristika i stvorenih vrednosti prostorne celine u granicama Plana sa neposrednim i širim okruženjem, od značaja za predlog integralne zaštite prirode, prirodnih i stvorenih vrednosti životne sredine i održivog korišćenja prostora;
- analizu potencijala i ograničenja u prostoru od značaja za postupak procene uticaja na životnu i društvenu sredinu, odnosno prirodne vrednosti, stanje biodiverziteta, predeo i pejzaž, lokalno stanovništvo i zone stanovanja, odnosno sve zastupljene osetljive receptore;
- analizu postojećeg stanja i stvorenih uslova na analiziranom području i životnoj sredini, što obuhvata analizu baze podataka o kvalitetu i stanju prirodne i životne sredine, kao i očekivanih, procenjenih budućih trendova, definisanje ciljeva zaštite prirode, životne i društvene sredine;
- analizu uslova nadležnih institucija, imaoca javnih ovlašćenja, uslova i zahteva ostalih relevantnih organa, organizacija i institucija;
- konsultacije sa svim zainteresovanim stranama, organima, organizacijama, institucijama, imaocima javnih ovlašćenja, zainteresovane javnosti (udruženja, NVO, pojedina) o obimu i obuhvatu analize i procene uticaja Plana na životnu sredinu;
- definisanje opštih i posebnih ciljeva integralne zaštite prostora, prirodnih vrednosti i životne sredine, sa definisanjem indikatora za procenu i monitoring uticaja planskog dokumenta na prirodne vrednosti, životnu i društvenu sredinu;
- identifikaciju i utvrđivanje svih činilaca prostora i ekoloških elemenata na analiziranom području, za koje je verovatno da će na njih uticati donošenje Plana;
- procenu uticaja kumulativnih, sinergetskih, indirektnih, lokalnih i drugih uticaja predložene strateške odluke za planiranje na području Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo;
- definisanje strateških smernica za niži hijerarhijski nivo sa ključnim merama zaštite i monitoringa za postupak implementacije Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo;

- učešće javnosti (stručne, ostale javnosti, udruženja, nevladinih organizacija i zainteresovanih pojedinaca) u postupku Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo;
- definisanje smernica i mera kojima se mogu prevenirati, sprečiti, smanjiti, ublažiti ili otkloniti svi značajni negativni uticaja na prirodu i životnu sredinu, u ranim fazama procesa planiranja i odlučivanja, fazi Nacrta Plana i izlaganja javnosti i fazi implementacije planskog dokumenta;
- definisanje mera ekološke kompenzacije;
- definisanje mera zaštite i monitoringa životne sredine;
- vrednovanje predmetnog područja, neposrednog i područja šireg okruženja sa aspekta mogućih ograničenja, načina i uslova korišćenja prostora u obuhvatu Plana, na ekološki prihvatljiv način uz poštovanje principa održivog razvoja (ekološka valorizacija prostora);
- usvajanje obavezujućih smernica i mera zaštite životne sredine u postupku izrade i usvajanja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Strateška procena uticaja na životnu sredinu se radi u cilju obezbeđivanja zaštite životne sredine i ostvarivanja održivog razvoja integrisanjem osnovnih načela zaštite životne sredine u postupak pripreme i usvajanja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo. Izrada SPU planskog dokumenta obuhvata pripremu Izveštaja o stanju životne sredine, sprovođenje postupka konsultacija, usvajanje Izveštaja i rezultata konsultacija u postupku odlučivanja i donošenja, odnosno usvajanja Plana, kao i pružanje informacija i podataka o donetoj odluci, u skladu sa Zakonom o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS”, br. 94/24). Postupak Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana zasnovan je na:

- **načelu održivog razvoja**, odnosno razmatranju i uključivanju svih bitnih aspekata životne i društvene sredine, prirodnih i stvorenih vrednosti i medijuma životne sredine u analiziranoj prostornoj celini, u fazi Ranog javnog uvida, Nacrta i fazi usvajanja planskog dokumenta i utvrđivanju uslova za zaštitu i očuvanje prirodnih vrednosti i životne sredine, odnosno održivo i racionalno korišćenje prostora, kao preduslova za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja područja Plana i područja na koje planska rešenja mogu uticati;
- **načelu integralnosti**, što predstavlja obavezno uključivanje u Plan uslova zaštite, odnosno uslova svih zainteresovanih organa, organizacija i imalaca javnih ovlašćenja, u cilju održivog korišćenje zemljišta kao prirodnog, teško obnovljivog resursa;
- **načelu predostrožnosti**, koje uključuje pažljivo planiranje namene u funkciji zaštite i prihvatljivog korišćenja prostora u granicama Plana i njegovom povezivanju sa okruženjem, na način da se preveniraju, spreče ili smanje negativni uticaji na životnu i društvenu sredinu, sa svođenjem na minimum rizika pojave negativnih uticaja;
- **načelu hijerarhije i koordinacije** što podrazumeva usvajanje smernica Prostornog plana Republike Srbije i Izveštaja o SPU PPR („Sl. glasnik RS”, br. 88/10) i Prostornog plana opštine Preševo („Službeni glasnik opštine Preševo”, broj 8/22), kao obavezujućih, što predstavlja uslov za obezbeđivanje uzajamne koordinacije bitne planske dokumentacije, imalaca javnih ovlašćenja, nadležnih i zainteresovanih organa, preduzeća i pojedinaca, u postupku procene uticaja strateškog karaktera, izrade Strateške procene uticaja Plana i ishodovanje saglasnosti na Izveštaj o Strateškoj proceni, kroz konsultacije, obaveštavanja i pribavljanja mišljenja na Plan i Izveštaj o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo;
- **načelu javnosti**, kao ključnom delu procesa, sve u cilju informisanja javnosti o izradi Plana, planiranim namenama, merama i aktivnostima i njegovom mogućem uticaju na životnu i društvenu sredinu, uslove života stanovništva, kao i u cilju obezbeđenja pune otvorenosti postupka pripreme Nacrta Plana i donošenje (usvajanje) Plana, gde javnost mora, pre donošenja bilo kakve odluke, kao i posle usvajanja Plana, imati pristup informacijama koje se odnose na Plan.

1.1. Pravni i planski osnov Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo

Pravni osnov za izradu Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo (Izveštaja o Strateškoj proceni uticaja) je:

- Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS”, br. 94/24);
- Zakon o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS”, br. 72/09, 81/09-ispravka, 64/10-odluka US, 24/11, 121/12, 42/13-odluka US, 50/13-odluka US, 98/13 – odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr.zakon, 9/20, 52/21 i 62/23);
- Pravilnik o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja („Sl. glasnik RS”, br. 32/19);
- Odluka o izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo („Sl. glasnik opštine Preševo 1“, br. 1/25).

Planski osnov za izradu Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo (Izveštaja o Strateškoj proceni uticaja) je:

- Prostorni plan opštine Preševo („Službeni glasnik opštine Preševo”, broj 8/22);

Prostorno planska, strateška i ostala dokumentacija od značaja za postupak strateške procene uticaja na životnu sredinu planskog dokumenta:

- Prostorni plan Republike Srbije od 2010. do 2020. godine („Sl. glasnik RS”, br. 88/10);
- Uredba o utvrđivanju Regionalnog prostornog plana opština Južnog Pomoravlja („Službeni glasnik RS”, broj 83/10);
- Uredba o utvrđivanju Prostornog plana područja infrastrukturnog koridora Niš – granica Republike Severne Makedonije („Službeni glasnik RS”, broj 77/02, 127/14, 102/17-dr.uredba i 100/21);
- Strategija razvoja energetike Republike Srbije do 2025. godine sa projekcijama do 2030. godine („Sl. glasnik RS”, br. 101/15);
- Nacionalna strategije održivog razvoja („Sl. glasnik RS”, br. 57/08);
- Program upravljanja otpadom u Republici Srbiji za period 2022-2031. godine („Sl. glasnik RS”, br. 12/22).

Ostala korišćena dokumentacija, uslovi institucija, imalaca javnih ovlašćenja i podaci od značaja za Izveštaj o SPU na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo:

- Uslovi nadležnih organa, organizacija i imalaca javnih ovlašćenja:
 - Rešenje 03 br. 021-787/3 od 17.03.2025. godine, Zavod za zaštitu prirode Srbije;
 - Uslovi o merama zaštite kulturnog nasleđa na području Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“, na teritoriji opštine Preševo, br. 474/2-02 od 07.03.2025. godine, Zavod za zaštitu spomenika kulture Niš;
 - Podaci i uslovi za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo 03.5.8. broj 28-160/25 od 14.03.2025. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direkcija policije, Uprava granične policije;
 - Podaci i uslovi za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, br. 4259 od 19.03.2025. godine, JP „Srbijašume“ – Beograd;
 - Uslovi za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, br. 130-00-UTD-003-285/2025-002 OD 17.03.2025. godine, Akcionarsko društvo „Elektromreža Srbije“ Beograd;
 - Obaveštenje br. 001000690 2025 59011 001 347 045 04 002 od 13.03.2025. godine, RATEL, Regulatorno telo za elektronske komunikacije i poštanske usluge;

- Obaveštenje br. 922-3-35/2025 od 13.03.2025. godine, Republički hidrometeorološki zavod.

Za izradu Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo (Izveštaja o Strateškoj proceni uticaja), vrednovanje planirane namene sa aspekta održivosti i ekološke prihvatljivosti, izbor najprihvatljivijeg rešenja sa predlogom smernica i mera za niži hijerarhijski nivo i mera zaštite životne sredine, monitoring i ostalih karakteristika životne sredine, korišćena je i poštovana sledeća zakonska regulativa:

- Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 94/24);
- Zakon o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, br. 72/09, 81/09, 64/10-odluka US i 24/11 i 121/12, 42/13-odluka US, 50/13-odluka US, 98/13-odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr. zakon, 9/20, 52/21 i 62/23);
- Zakon o zaštiti životne sredine („Sl. glasnik RS“, br.135/04, 36/09, 36/09 - dr. zakon, 72/09 - dr. zakon, 43/11-odluka US, 14/16, 95/18 - dr. zakon i 94/24);
- Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 94/24);
- Zakon o energetici („Sl. glasnik RS“, br. 145/14, 95/18, 40/21, 35/23-dr. zakon, 62/23 i 94/24);
- Zakon o korišćenju obnovljivih izvora energije („Sl. glasnik RS“, br. 40/21 i 35/23);
- Zakon o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS“, br. 36/09, 88/10, 91/10,14/16, 95/18 (dr. zakon) i 71/21);
- Zakon o kulturnim dobrima („Sl. glasnik RS“, br. 71/94, 71/94, 52/11, 99/11-dr. zakon, 6/20-dr. zakon, 35/21-dr. zakon, 129/21-dr. zakon i 76/23 – dr. zakon);
- Zakon o klimatskim promenama („Sl. glasnik RS“, br. 26/21);
- Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Sl. glasnik RS“, br. 36/09);
- Zakon o vodama („Sl. glasnik RS“, br. 30/10, 93/12, 101/16 i 95/18 – dr. zakon);
- Zakon o zaštiti zemljišta („Sl. glasnik RS“, br. 112/15);
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Sl. glasnik RS“, br. 62/06, 65/08, 41/09, 112/15, 80/17 i 95/18 - dr. zakon);
- Zakon o šumama („Sl. glasnik RS“, br. 30/10, 93/12, 89/15 i 95/18);
- Zakon o zaštiti vazduha („Sl. glasnik RS“, br. 36/09, 10/13 i 26/21 – dr. zakon);
- Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini („Sl. glasnik RS“, br. 96/21);
- Zakon o zaštiti od požara („Sl. glasnik RS“, br. 11/09, 20/15 i 87/18 - dr. zakon);
- Zakon o upravljanju otpadom („Sl. glasnik RS“, br. 36/09, 88/10, 14/16 i 95/18 - dr. zakon i 35/23);
- Zakon o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanju vanrednim situacijama („Sl. glasnik RS“, br. 87/18);
- Zakon o potvrđivanju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine („Sl. glasnik RS - Međunarodni dokumenti“, br. 38/09);
- Uredba o ekološkoj mreži („Sl. glasnik RS“, br. 102/10);
- Uredba o režimima zaštite („Sl. glasnik RS“, br. 31/12);
- Uredba o učešću javnosti u izradi određenih planova i programa u oblasti zaštite životne sredine („Sl. glasnik RS“, br. 117/21);
- Uredba o načinu i postupku upravljanja otpadom od građenja i rušenja („Sl. glasnik RS“, br. 93/23 i 94/23 – ispravka);
- Pravilnik o kompenzacijskim merama („Sl. glasnik RS“, br. 20/10);
- Pravilnik o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Sl. glasnik RS“, br. 5/10, 47/11, 32/16 i 98/16);
- Pravilnik o kriterijumima za izdvajanje tipova staništa, o tipovima staništa, osetljivim, ugroženim, retkim i za zaštitu prioritetnim tipovima staništa i o merama zaštite za njihovo očuvanje („Sl. glasnik RS“, br. 35/10);
- Pravilnik o specijalnim tehničko-tehnološkim rešenjima koja omogućavaju nesmetanu i sigurnu komunikaciju divljih životinja („Sl. glasnik RS“, br. 72/10);

- Pravilnik o uslovima koje moraju ispunjavati prihvatilišta za zbrinjavanje zaštićenih divljih životinja („Sl. glasnik RS“, br. 15/12);
- Pravilnik o načinu određivanja i održavanja zona sanitarne zaštite izvorišta vodosnabdevanja („Sl. glasnik RS“, br. 92/08);
- Pravilnik o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i vodi za navodnjavanje i metodama njihovog ispitivanja („Sl. glasnik RS“, br. 23/94);
- Pravilnik o opasnim materijama u vodama („Sl. glasnik RS“, br. 31/82);
- Pravilnik o utvrđivanju vodnih tela površinskih i podzemnih voda („Sl. glasnik RS“, br. 72/23);
- Pravilnik o načinu i uslovima za merenje količine i ispitivanje kvaliteta otpadnih voda i njihovog uticaja na recipijent i sadržini izveštaja o izvršenim merenjima („Sl. glasnik RS“, br. 18/24);
- Pravilnik o parametrima ekološkog i hemijskog statusa površinskih voda i parametrima hemijskog i kvantitativnog statusa podzemnih voda („Sl. glasnik RS“, br. 74/11);
- Pravilnik o listi mera prevencije stvaranja otpada („Sl. glasnik RS“, br. 7/19);
- Pravilnik o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada („Sl. glasnik RS“, br. 56/10, 93/19, 39/21 i 65/24);
- Pravilnik o obrascima izveštaja o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom („Sl. glasnik RS“, br. 21/10, 10/13, 44/18-dr. zakon i 14/24);
- Pravilnik o godišnjoj količini ambalažnog otpada po vrstama za koje se obavezno obezbeđuje prostor za preuzimanje, sakupljanje, razvrstavanje i privremeno skladištenje („Sl. glasnik RS“, br. 70/09);
- Pravilnik o uslovima i načinu sakupljanja, transporta, skladištenja i tretmana otpada koji se koristi kao sekundarna sirovina ili za dobijanje energije („Sl. glasnik RS“, br. 98/10);
- Pravilnik o obrascu Dokumenta o kretanju otpada i uputstvu za njegovo popunjavanje („Sl. glasnik RS“, br. 114/13);
- Pravilnik o obrascu Dokumenta o kretanju opasnog otpada, obrascu prethodnog obaveštenja, načinu njegovog dostavljanja i uputstvu za njihovo popunjavanje („Sl. glasnik RS“, br. 17/17);
- Pravilnik o obrascu dnevne evidencije i godišnjeg izveštaja o otpadu sa uputstvom za njegovo popunjavanje („Sl. glasnik RS“, br. 7/20 i 79/21);
- Pravilnik o načinu skladištenja, pakovanja i obeležavanja opasnog otpada („Sl. glasnik RS“, br. 95/24);
- Pravilnik o metodama merenja buke, sadržini i obimu izveštaja o merenju buke u životnoj sredini („Sl. glasnik RS“, br. 139/22);
- Pravilnik o nacionalnoj listi indikatora zaštite životne sredine („Sl. glasnik RS“, br. 37/11).

Poštovani su uslovi i smernice ostale relevantne regulative:

- EU Direktiva o pristup javnosti informacijama o životnoj sredini (2003/4/EK);
- EU Direktiva o učešće javnosti (2003/35/EZ);
- EU Direktiva o odgovornost za štetu u životnoj sredini (2004/35/CE);
- Okvirna direktiva o buci (2002/49/EK).

1.2. Kratak pregled sadržaja i ciljeva plana i programa i odnosima sa drugim planovima i programima

1.2.1. Kratak pregled sadržaja i ciljeva plana

Sadržaj Plana detaljne regulacije za područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, urađen je u skladu sa odredbama i metodologijom Zakona o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, br. 72/09, 81/09- isp., 64/10–odluka US, 24/11, 121/12, 42/13–odluka US, 50/13–odluka US, 98/13–odluka US ,132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr. zakon, 9/20, 52/21 i 62/23) i Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata prostornog i urbanističkog planiranja („Sl. glasnik RS“, br. 32/19).

OPŠTI DEO

A. UVOD	
A.1. Povod za izradu Plana	
A.2. Pravni i planski osnov	
A.2.1. Pravni osnov	
A.2.2. Planski osnov	
A.3. Obuhvat Plana i građevinskog područja	
A.4. Postojeće stanje	

PLANSKI DEO

B. PRAVILA UREĐENJA PROSTORA	
B.1. Konceptija uređenja i građenja područja solarne elektrane	
B.2. Namena površina i objekata	
B.3. Uslovi za uređenje i izgradnju površina i objekata javne namene	
B.3.1. Saobraćajne površine	
B.3.2. Infrastrukturne mreže i objekti	
B.3.2.1. Opšta pravila	
B.3.2.2. Vodosnabdevanje i odvođenje otpadnih i atmosferskih voda	
B.3.2.3. Elektroenergetska infrastruktura	
B.3.2.4. Elektronska komunikaciona infrastruktura	
B.3.2.5. Posebni uslovi Republičkog hidrometeorološkog zavoda	
B.3.3. Zelene površine	
B.3.4. Popis katastarskih parcela za javne namene	
B.4. Stepen komunalne opremljenosti	
B.5. Uslovi i mere zaštite	
B.5.1. Uslovi i mere zaštite prirodnih dobara	
B.5.2. Uslovi i mere zaštite nepokretnih kulturnih dobara i kulturnog nasleđa	
B.5.3. Uslovi i mere zaštite životne sredine i života i zdravlja ljudi	
B.5.4. Urbanističke mere za zaštitu od elementarnih nepogoda i akcidenata	

B.5.5.	Urbanističke mere za prilagođavanje potrebama odbrane zemlje.....
B.6.	Standardi pristupačnosti.....
B.7.	Mere energetske efikasnosti izgradnje.....
V.	PRAVILA GRAĐENJA.....
V.1.	Vrsta i namena objekata koji se mogu graditi pod uslovima utvrđenim planom, odnosno vrsta i namena objekata čija je izgradnja zabranjena.....
V.2.	Uslovi za parcelaciju, preparcelaciju i formiranje parcele.....
V.3.	Položaj objekta u odnosu na regulaciju i granice parcele.....
V.4.	Najveći dozvoljeni indeks zauzetosti parcele.....
V.5.	Najveća dozvoljena spratnost objekta.....
V.6.	Uslovi za izgradnju drugih objekata na istoj parceli.....
V.7.	Uslovi i način obezbeđivanja pristupa parceli, interni putevi, prostor za parkiranje vozila, nivelacioni radovi i ograđivanje.....
V.8.	Uslovi za priključenje na mrežu komunalne i tehničke infrastrukture.....
V.9.	Uslovi za uređenje zelenih površina na parceli.....
V.10.	Uslovi za rekonstrukciju, dogradnju i adaptaciju postojećih objekata.....
V.11.	Pravila za arhitektonsko oblikovanje objekata.....
V.12.	Faznost izgradnje.....
V.13.	Inženjerskogeološki uslovi.....
V.14.	Lokacije za koje je obavezna izrada projekta parcelacije, odnosno preparcelacije, urbanističkog projekta i urbanističko – arhitektonskog konkursa.....
G.	SMERNICE ZA SPROVOĐENJE PLANA.....
D.	ZAVRŠNE ODREDBE.....

Povod za izradu Plana je potreba da se u planskom području utvrde pravila uređenja i građenja, odnosno da se omogući planski osnov za izdavanje odgovarajućih dozvola za izgradnju svih potrebnih objekata u kompleksu objekta za proizvodnju električne energije - solarne elektrane „Preševo 1“, uz usaglašavanje sa uslovima lokacije, postojećim i planiranim razvojnim interesima lokalne zajednice i uslovima nadležnih institucija.

1.2.2. Odnos sa drugim planovima i programima

Smernice planova višeg reda i planova od značaja za Plan detaljne područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, su obavezujuće i moraju se uzeti u obzir pri proceni mogućih strateških uticaja Plana na životnu sredinu, u skladu sa načelom hijerarhije i koordinacije na svim nivoima. Ekološki izveštaj o mogućim uticajima Plana mora da obezbedi i informacije o vezi sa drugim planovima od značaja i ciljevima zaštite životne sredine datim u tim planovima, kao i način na koji su ti ciljevi uzeti u obzir pri izradi Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Planski dokumenti višeg reda od značaja za procenu uticaja strateškog katraktera i opštih ciljeva zaštite životne sredine pri izradi Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo (Izveštaja o Strateškoj proceni uticaja):

- Prostorni plan Republike Srbije od 2010. do 2020. godine („Sl. glasnik RS”, br. 88/10);
- Uredba o utvrđivanju Regionalnog prostornog plana opština Južnog Pomoravlja („Službeni glasnik RS”, broj 83/10);

- Uredba o utvrđivanju Prostornog plana područja infrastrukturnog koridora Niš – granica Republike Severne Makedonije („Službeni glasnik RS”, broj 77/02, 127/14, 102/17-dr.uredba i 100/21);
- Prostorni plan opštine Preševo („Službeni glasnik opštine Preševo”, broj 8/22).

Prostorni Plan Republike Srbije („Sl. glasnik RS”, br. 88/10) – predstavlja hijerarhijski važan dokument višeg reda od značaja, pre svega, za opšte ciljeve zaštite prostora i životne sredine. Opšti ciljevi PPR Srbije, sadrže strateška pitanja zaštite životne sredine od značaja za Republiku, kao i ciljeve i zahteve u oblasti zaštite životne sredine relevantnih sektorskih dokumenata. U tom kontekstu, kao opšti ciljevi PPR Srbije, definisani su:

- zaštita osnovnih činilaca životne sredine;
- održivo korišćenje prirodnih vrednosti;
- unapređenje upravljanja otpadnim vodama i otpadom;
- racionalno korišćenje mineralnih i energetskih resursa;

kao bitni ciljevi za smanjivanje zagađenja i antropogenih pritisaka u ekološki ugroženim područjima, odnosno zonama i lokacijama. Kao posebni ciljevi PPR Srbije izdvojeni su:

- zaštita vazduha, zaštita i održivo korišćenje voda i zemljišta;
- zaštita biodiverziteta i staništa;
- zaštita i održivo korišćenje prirodnih dobara i resursa;
- unapređenje upravljanja otpadom (smanjenje količine, ponovna upotreba (reciklaža) i deponovanje);
- veće korišćenje obnovljivih izvora energije (biomase, hidroenergije, solarne, geotermalne i energije vetra);
- smanjenje zagađivanja u urbanim, industrijskim, poljoprivrednim i drugim ekološki ugroženim područjima i
- smanjenje pritiska od privrednih, saobraćajnih i komunalnih aktivnosti na životnu sredinu.

Prema Prostornom planu Republike Srbije od 2010. do 2020. godine, potencijal obnovljivih izvora energije (OIE), kojima Republika Srbija raspolaže, nije dovoljno veliki da bi se u potpunosti zadovoljile sadašnje energetske potrebe. Međutim, to je potencijal koji bi, ako bi se racionalno iskoristio, mogao da smanji uvozu zavisnost zemlje i štetne posledice na životnu sredinu, koje se javljaju zbog prekomerne upotrebe fosilnih goriva.

Osnovni cilj je povećanje korišćenja OIE, uz smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu, što je u ekonomskom interesu Republike Srbije.

Na većem delu teritorije Republike Srbije broj sunčanih dana je znatno veći nego u mnogim evropskim zemljama (između 1.500 i 2.200 časova godišnje). Naselja u Republici Srbiji su male gustine, objekti su u većini slučajeva slobodnostojeći, bez većih prepreka pristupu sunčevim zracima, što omogućava korišćenje solarne energije. Procenjuje se da u Republici Srbiji tehnički potencijal za proizvodnju solarne energije (uzimajući u obzir postojeću raspoloživu površinu krovova i efikasnost sistema konverzije od 15%) iznosi oko 0.6 Mten godišnje (14% u ukupnom potencijalu OIE). Prosečan intenzitet sunčevog zračenja na teritoriji Republike Srbije se kreće od 1,1 kWh/m²/dan na severu do 1,7 kWh/m²/dan na jugu – tokom januara, a od 5,9 do 6,6 kWh/m²/dan – tokom jula.

Izvod iz Uredbe o utvrđivanju Regionalnog prostornog plana opština Južnog Pomoravlja („Službeni glasnik RS”, broj 83/10) - Predviđeno je korišćenje obnovljivih izvora energije u prvom redu hidroenergije izgradnjom malih hidroelektrana (u daljem tekstu MHE), kao i ostalih vidova energije (solarne, geotermalne, biomase, biogas i dr.). Navodi se da je, pored proizvodnje električne energije iz MHE predviđeno korišćenje OIE, i to solarne energije primenom raznih vrsta pasivnih solarnih sistema (u kojima objekat predstavlja prijemnik koji zahvata i čuva najveći deo energije) i aktivnih solarnih sistema (koji zahvataju energiju instalisanjem posebne opreme).

OIE mogu se realizovati ukoliko nisu u suprotnosti sa pravilima izgradnje i uređenja prostora, odnosno ako ispunjavaju uslove sanitarne zaštite izvorišta, zaštite životne sredine, prirodnih i

kulturnih dobara. Primena OIE biće uslovljena regulativnim i podsticajnim merama države, pri čemu se mogu očekivati rezultati smanjenja zagađenja okoline, smanjenja potrošnje električne energije za grejanje, ekonomske isplativosti primene, smanjenja toplotnih gubitaka, razvoj savremenih tehnologija i opreme i dr.

Izvod iz Uredbe o utvrđivanju Prostornog plana područja infrastrukturnog koridora Niš – granica Republike Makedonije („Službeni glasnik RS”, broj 77/02, 127/14, 102/17-dr.uredba i 100/21) - Prema Uredbi o utvrđivanju Prostornog plana područja infrastrukturnog koridora Niš – granica Republike Severne Makedonije plansko područje se nalazi na površinama za koje se u delu sprovođenja plana planira sprovođenje urbanističkim planovima ili planovima lokalnih samouprava.

Izvod iz Prostornog plana opštine Preševo („Službeni glasnik opštine Preševo”, broj 8/22) - Prema Prostornom planu opštine Preševo, površine u obuhvatu ovog planskog dokumenta, planirane su većinom kao poljoprivredno zemljište, osim nekoliko katastarskih parcela u istočnom delu planskog obuhvata, koje su planirane kao šumsko zemljište i nekoliko parcela u severnom delu, koje su planirane kao deo građevinskog područja naselja Trnavska reka.

U delu **2.2.5. POTENCIJALI OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE** se navodi da se na području opštine kao potencijali obnovljivih izvora energije izdvajaju: biomasa, sunčeva energija, energija vetra i hidroenergija.

Sunčeva energija, s obzirom na to da područje ima povoljnu osunčanost i broj sunčanih dana u toku godine, može se koristiti kao obnovljivi izvor energije, koji će koristiti proizvodni objekat većih kapaciteta.

Stvarni potencijal, kao i isplativost korišćenja ovih potencijala ustanoviće se detaljnim ispitivanjem i izradom neophodne dokumentacije.

U delu **2.6.3.3. Korišćenje obnovljivih izvora energije** je navedeno da je u narednom periodu, potrebno stimulisati razvoj i korišćenje obnovljivih oblika energije, čime bi se znatno uticalo na poboljšanje životnog standarda i zaštitu i očuvanje prirodne i životne sredine.

U delu **5.1.10. Smernice za izradu Plana detaljne regulacije za izgradnju solarne elektrane** se navodi da će se za zonu solarne elektrane van građevinskog područja naselja, kao zasebni kompleks, realizacija vršiti na osnovu plana detaljne regulacije, uz poštovanje sledećih smernica:

- mogu se graditi sadržaji u funkciji energetskog proizvodnog objekta-solarne elektrane: solarni kolektori, transformatorsko i razvodno postrojenje, poslovni objekat, visokonaponski nadzemni i srednjenaponski podzemni vodovi;
- kompleks mora biti opremljen neophodnom saobraćajnom, vodnom, energetskom i elektronskom komunikacionom infrastrukturom;
- osnovni urbanistički pokazatelji, spratnost objekata i drugi uslovi za uređenje i izgradnju biće definisani urbanističkim planom, u skladu sa zakonskom regulativom koja ovu oblast uređuje, kada budu poznati korisnici prostora i konkretni sadržaji.

1.2.3. Postojeća i planirana namena površina

1.1.2.1. Postojeća namena površina

Granicom Plana obuhvaćena je površina od **7,42 ha**, koja se nalazi u okviru KO Trnava (7,40 ha) i KO Cakanovac (0,02 ha).

U granici obuhvata Plana nalaze se sledeće katastarske parcele:

- na teritoriji KO Trnava:
 - cele k.p.br. 473, 493/2, 493/5, 498/1, 498/2, 499/1, 499/2, 500/1, 500/2, 501/1, 501/2, 501/4, 501/5, 502/1, 502/4, 502/5, 502/6, 503/3, 503/4, 520, 521, 522, 523, 524, 525/1, 525/2, 526/1, 526/2, 527/1, 527/2, 528, 529, 530/1, 531 i 532 i
 - delovi k.p.br. 503/1, 503/2, 504, 513, 533, 534/2, 535, 536, 600 (nekategorisani put), 694, 721, 722, 729, 736, 738, 740/7, 1873 (lokalni put), 1875 (nekategorisani put) i 1876 (nekategorisani put),
- na teritoriji KO Cakanovac:

- delovi k.p.br. 644/1(nekategorisani put) i 644/2 (nekategorisani put).

U obuhvatu Plana, planiranom građevinskom zemljištu pripadaju površine za pristupne puteve i deo građevinskog područja naselja Trnavska reka, odnosno delovi k.p.br. 473, 503/1, 503/2, 503/3, 503/4, 504, 513, 520, 525/2, 526/2, 527/2, 532, 533, 534/2, 535, 536, 600, 694, 721, 722, 729, 736, 738, 740/7, 1873, 1875 i 1876 KO Trnava i delovi k.p.br. 644/1 i 644/2 KO Cakanovac.

U postojećem stanju, a prema postojećem režimu korišćenja zemljišta, područje u granicama obuhvata Plana pripada pretežno poljoprivrednom zemljištu (u privatnoj svojini), tzv. dolinski rejon, pretežno njive slabije bonitetne klase.

Vrlo malo, na svega nekoliko parcela (kp.br. 503/3, 503/4, 524 i 531 KO Trnava) je zastupljeno i šumsko zemljište, odnosno parcele šumskog zemljišta prema zvaničnim podacima RGZ-SKN, a u faktičkom stanju se radi o parcelama sa jako degradiranim retkom vegetacijom.

Kroz plansko područje prolaze opštinski (k.p.br. 1873 KO Trnava) i nekategorisani putevi (k.p.br. 600, 1875 i 1876 KO Trnava i k.p.br. 644/1 i 644/2 KO Cakanovac), koji pripadaju površini javne namene, odnosno građevinskom zemljištu. Delovi k.p.br. 520 i 532 KO Trnava pripadaju planiranom građevinskom području naselja Trnavska reka.

U neposrednom okruženju obuhvata plana (izvan obuhvata Plana), nalazi se k.p.br. 530/2 KO Trnava, na kojoj je seosko groblje.

Tabela br. 1: Postojeća namena površina

r.br.	Osnovna namena	Površina (ha)	Procenat učešća (%)
Građevinsko zemljište			
1	Mreža saobraćajnica	0,32	4,31
Poljoprivredno zemljište			
2	Poljoprivredno zemljište	6,69	90,17
Šumsko zemljište			
3	Šumsko zemljište	0,41	5,52
Ukupno		7,42	100

Postojeća infrastuktura

Postojeća saobraćajna infrastruktura

Kroz plansko područje prolazi deonica opštinskog puta (k.p.br. 1873 KO Trnava) i nekategorisani putevi (k.p.br. 600, 1875 i 1876 KO Trnava i k.p.br. 644/1 i 644/2 KO Cakanovac).

Opštinski put na kp.br. 1873 KO Trnava se na severu priključuje na državni put IB reda broj 42. (izvan planskog obuhvata, u okviru građevinskog područja Preševa), a u pravcu juga ide ka Cakanovcu i dalje ka Miratovcu. To je asfaltirani put, sa prosečnom širinom putne parcele od oko 3,5 m.

Nekategorisani putevi na kp.br. 1875 i 1876 KO Trnava su putevi sa zemljanim zastorom, jako male širine, od oko 2,2 m do oko 3,0 m.

Postojeća komunalna i tehnička infrastruktura

Duž nekategorisanih puteva na k.p.br. 644/1 i 644/2 KO Cakanovac prolazi optički kabl, koji povezuje mIPAN Čukarka 1 sa miniIPAN Cakanovac. Postojeći RR link preseca nekategorisane puteve na k.p.br. 1875 i 1876 KO Trnava, u pravcu severoistok-jugozapad.

Nekategorisane puteve na k.p.br. 1875 i 1876 KO Trnava takođe preseca i 10 kV jednosistemski dalekovod na betonskim stubovima (pravac sever-jug), koji povezuje zidanu transformatorsku stanicu 10/0.4 kV u Cakanovcu sa stubnom transformatorskom stanicom 10/0.4 kV u Trnavskoj reci i koji pripada trafo reonu TS 110/10kV "Preševo" - 10kV izvod "Čukarka-Slavujevac".

Ostali podaci o postojećem stanju

Deo obuhvata Plana se nalazi unutar zaštitne zone, poluprečnika od 500 m, jer je u blizini lansirna protivgradna stanica (409 – Cakanovac), sa koje se, tokom sezone odbrane od grada, ispaljuju protivgradne rakete, koje spadaju u 1. kategoriju eksplozivnih materija.

1.1.2.2. Планирана намена површина

U planskoj dokumentaciji šireg područja (Prostorni plan opštine Preševo), koja je strateškog karaktera, date su smernice za detaljnu plansku razradu predmetne zone.

Prema Zakonu o korišćenju obnovljivih izvora energije („Službeni glasnik RS”, broj 40/21, 35/23 i 94/24-dr.zakon), korišćenje obnovljivih izvora energije u oblasti proizvodnje električne energije je u javnom interesu Republike Srbije i od posebnog je značaja za Republiku Srbiju.

Korišćenjem resursa obnovljivih izvora energije, odnosno, izgradnjom solarne elektrane daje se važan doprinos unapređenju kvaliteta životne sredine.

Maksimalna odobrena snaga, koju planirana solarna elektrana „Preševo 1” može predati u distributivni sistem električne energije (DSEE), iznosi do 6,0 MW, u skladu sa Uslovima za projektovanje i priključenje izdatim od operatora distributivnog sistema (predmetni uslovi su sastavni deo dokumentacione osnove Plana).

Koncepcijom planskog rešenja, a saglasno mogućnostima za rešavanje svojinsko-pravnih odnosa, obuhvaćene su dve zone u kojima će se graditi solarna elektrana, međusobno povezane koridorima javnih saobraćajnica.

Prema koncepciji osnovne planirane namene površina, u planskom području se nalazi građevinsko, poljoprivredno i šumsko zemljište.

U okviru građevinskog zemljišta nalaze se:

- površine javne namene (mreža saobraćajnica, opštinski i nekategorisani putevi);
- površine ostale namene, manji deo solarne elektrane na građevinskom zemljištu.

U okviru poljoprivrednog i šumskog zemljišta, planirana je izgradnja većeg dela solarne elektrane.

U prostoru solarne elektrane (snage do 6,0 MWA u tački priključenja na elektroenergetski sistem), planirano je postavljanje fotonaponskih panela, odgovarajućih tehničkih karakteristika (koje će se precizno definisati u fazi izrade tehničke dokumentacije), izgradnja odgovarajućih elektroenergetskih objekata, linijskih koridora infrastrukture i drugih potrebnih objekata i sadržaja.

Prema čl. 69. Zakona o planiranju i izgradnji, objekti za proizvodnju, transformaciju, distribuciju i prenos električne energije, mogu se graditi na poljoprivrednom zemljištu, bez obzira na katastarsku klasu poljoprivrednog zemljišta, kao i na šumskom zemljištu, bez potrebe pribavljanja saglasnosti ministarstva nadležnog za poslove poljoprivrede i šumarstva.

Tabela br. 2: Planirana namena površina

r.br.	Osnovna namena	Površina (ha)	Procenat učešća (%)
Građevinsko zemljište			
Površine javne namene			
1	Mreža saobraćajnica	0,68	9,16
Površine ostale namene			
2	Obnovljivi izvori energije – solarna elektrana	0,26	3,50
Poljoprivredno zemljište			
3	Obnovljivi izvori energije – solarna elektrana	6,13	82,62

Šumsko zemljište			
4	Obnovljivi izvori energije – solarna elektrana	0,35	4,72
Ukupno		7,42	100

Ukupna površina, koja je planirana za građenje objekta za proizvodnju električne energije (solarna elektrana) zahvata 6,74 ha, od čega se 0,26 ha nalazi u okviru građevinskog područja, 6,13 ha u okviru poljoprivrednog zemljišta, a 0,35 ha u okviru šumskog zemljišta.

Планирана инфраструктура

Собраћајна инфраструктура

Planirana je rekonstrukcija i proširenje poprečnog profila postojećih nekategorisanih (pristupnih) puteva, koji omogućavaju dostupnost i prilaz do dva područja koja su namenjena za građenje solarne elektrane, sa severne (saobraćajnica S1) i južne strane (saobraćajnica S2).

Obe saobraćajnice (S1 i S2) se priključuju na opštinski put, koji iz Preševa vodi ka naseljima Cakanovac i Miratovac.

Planiran je poprečni profil, sa kolovozom širine minimalno 5,5 m, tako da omogućava dvosmerni saobraćaj, u skladu sa važećim propisima iz predmetne oblasti.

Saobraćajnu infrastrukturu i kapacitete realizovati na osnovu tehničke dokumentacije, uz poštovanje odredbi važećih zakonskih propisa iz predmetne oblasti.

Širina zaštitnog pojasa, sa svake strane opštinskog i nekategorisanog puta, iznosi 5 m, od krajnje tačke poprečnog profila predmetnog puta.

Ograde i drveće pored javnog puta se podižu tako da ne ometaju preglednost javnog puta i ne ugrožavaju bezbednost saobraćaja.

Rekonstrukcija postojećih puteva:

- raskrsnice i krivine geometrijski oblikovati da omogućavaju zadovoljavajuću bezbednost i preglednost;
- prilikom projektovanja širine kolovoza, mora da se obezbedi prohodnost merodavnog vozila (vatrogasno vozilo);
- moguće je fazno izvođenje kolovoza, na način da se obezbedi minimalna širina od 3,5 m koja omogućava jednosmerno kretanje vatrogasnog vozila, uz obezbeđenje kružnog toka kretanja vozila, korišćenjem postojeće mreže puteva i saobraćajnica u području Plana i bližem okruženju;
- kod podužnog profila i povlačenja nivelete, primeniti padove u rasponu od 0,3 (radi obezbeđenja uslova za odvođenje vode sa kolovoza) do 12%;
- poprečni pad kolovoza na pravcu treba da iznosi 2,50%;
- planirati adekvatan sistem odvođenja atmosferskih voda sa kolovoza;
- kolovoznu konstrukciju dimenzionisati za osovinsko opterećenje koje odgovara merodavnom vozilu (vatrogasno vozilo).

Objekte i mreže komunalne i tehničke infrastrukture izvoditi u skladu sa tehničkim uslovima i normativima koji su propisani za svaku vrstu infrastrukture i u skladu sa propisima o paralelnom vođenju i ukrštanju vodova infrastrukture.

Podzemne linijske infrastrukturne objekte smeštati u okviru koridora javnih i internih puteva u području solarne elektrane, a planirano je i moguće je postavljanje i izvan ovih koridora.

Prema propisima kojima se uređuje planiranje i izgradnja objekata, izvan regulacionog pojasa saobraćajnica, za podzemne linijske infrastrukturne objekte ne formira se građevinska parcela.

Regulacija zemljišnog pojasa, kroz koji se prostiru podzemni linijski infrastrukturni objekti (izvan koridora javnih puteva), definisana je obuhvatom ovog Plana. U tehničkoj dokumentaciji, preciziraće se položaj infrastrukturnog voda, usklađen sa konkretnim uslovima lokacije, uz poštovanje izdatih uslova nadležnih institucija.

Izvan regulacionog pojasa javnih puteva, zemljište iznad podzemnog linijskog infrastrukturnog objekta ne predstavlja površinu javne namene. Iznad ili u blizini podzemnog infrastrukturnog objekta, korišćenje zemljišta i izgradnja objekata su uslovljeni pribavljanjem tehničkih uslova i saglasnosti upravljača, zavisno od vrste infrastrukturnog objekta.

Uslovi za podzemno postavljanje instalacija pored i ispod puteva u nadležnosti lokalne uprave:

- ukrštanje instalacija sa putem u nadležnosti lokalne uprave se planira podbušivanjem sa postavljanjem iste u propisnu zaštitnu cev;
- minimalna dubina instalacija i zaštitnih cevi od najniže kote kolovoza do gornje kote kote zaštitne cevi iznosi 1,0 m;
- pri paralelnom vođenju, instalacije postaviti uz ivicu puta, bez ugrožavanja poprečnog profila predmetnog puta, kao i sistema odvođenja atmosferskih voda, a ukoliko nije moguće ispuniti ovaj uslov, mora se projektovati i izvesti adekvatna zaštita trupa predmetnog puta.

Vodosnabdevanje i odvođenje otpadnih i atmosferskih voda

Na osnovu planirane namene zemljišta, u planskom području nije planiran razvoj i građenje javne vodovodne, ni kanalizacione mreže za evakuaciju sanitarno – fekalnih voda.

U regulaciji javnog puta, odvođenje atmosferskih voda će se vršiti u putni, otvoreni kanal.

Elektroenergetska infrastruktura

Objekat mesta priključenja (u daljem tekstu: OMP) je TS 110/10 kV „Preševo“, odnosno nova izvodno – merna čelija, koja mora biti kompatibilna sa postojećim 10 kV čelijama 10 kV razvodnog postojenja i odgovarajuće opremljena. Mesto priključenja elektrane na DSEE je ujedno i mesto razgraničenja vlasništva nad objektima Distributera i Stranke. Elektroenergetski objekti do mesta priključenja elektrane na DSEE su vlasništvo Distributera, a objekti koji se nalaze iza mesta priključenja elektrane na DS su vlasništvo stranke/investitora građenja solarne elektrane).

Objekat za proizvodnju električne energije (solarna elektrana) se mora projektovati i izvoditi u skladu sa važećim tehničkim propisima i standardima, kao i Pravilima o radu distributivnog sistema.

Investitor građenja solarne elektrane je u obavezi da obezbedi vod od mesta priključenja elektrane na DSEE do dovodno-odvodne čelije sa spojnim prekidačem u razvodnom postrojenju elektrane - vod odgovarajućeg tipa treba izvesti kablovskim vodom odgovarajućeg preseka, a u većem delu, ovaj vod se nalazi izvan granice obuhvata ovog Plana.

Deo trase priključnog podzemnog elektroenergetskog kabla (koji predstavlja vezu između područja solarne elektrane i objekta mesta priključenja) u ovom Planu je dat orijentaciono. Konačna trasa elektroenergetskog kabla (koji predstavlja vezu između područja solarne elektrane i objekta mesta priključenja) biće utvrđena kroz izradu tehničke dokumentacije.

Razvodno postrojenje srednjeg napona se može graditi kao montažno-betonski ili zidani objekat ili kao prefabrikovani, limeni objekat na betonskom postolju, sa pripadajućim priključnim vodovima.

Za razvodno postrojenje obezbediti saobraćajni pristup za teretna vozila i izlaz na javnu površinu, koji se može rešiti i kroz definisanje internih saobraćajnica unutar područja solarne elektrane.

Mreža srednjeg i nižeg naponskog nivoa se može graditi isključivo kao sopstvena podzemna kablovska mreža, prema potrebama solarne elektrane.

Prilikom građenja nove interne elektroenergetske infrastrukture, poštovati sledeće uslove:

- planirane elektroenergetske vodove postaviti podzemno u rovu odgovarajuće dubine i širine, za postavljanje potrebnog broja kablova;
- kablovi se polažu u otvorene kablovske rovove, pojedinačno ili u grupama; kablovski rov se ispunjava kablovskom posteljicom; debljinu kablovske posteljice definisati u tehničkoj dokumentaciji, nakon izrade odgovarajućih proračuna;

- dozvoljeno je paralelno vođenje energetskih kablova napona do 20 kV i EK kablova na međusobnom rastojanju od najmanje 0,5 m;
- ukoliko gore navedeni razmaci ne mogu da se postignu na pojedinim deonicama trase, na tim mestima energetski kabl se provlači kroz zaštitnu cev;
- pri izgradnji saobraćajnice poštovati zahteve koji se odnose na kablovski vod ispod betonske i asfaltne površine, tj. na mestima ukrštaja sa saobraćajnicom potrebno je kablovski vod zaceviti odgovarajućom betonskom ili plastičnom cevi;
- sve eventualne štete na elektroenergetskim objektima, prilikom izvođenja radova, snosiće investitor odnosno izvođač radova;
- građevinske radove u neposrednoj blizini elektroenergetskih objekata vršiti ručno, bez upotrebe mehanizacije i uz preduzimanje svih potrebnih mera zaštite;
- ukrštanja energetskih kablova istih ili različitih naponskih nivoa i ukrštanja energetskih kablova sa drugim instalacijama projektovati u skladu sa važećom zakonskom regulativom, važećim standardima (tehničkim preporukama, pravilnicima, internim standardima) i u skladu sa pravilima struke.

Od mesta vezivanja do razvodnog postrojenja u okviru solarne elektrane, potrebno je sagledati moguće pravce i predvideti trasu / koridor (po mogućnosti u regulaciji postojećih javnih saobraćajnica) za izgradnju sopstvenih vodova srednjeg napona, što će biti predmet posebne tehničke dokumentacije.

Sve elektroenergetske objekte i opremu, u prostoru solarne elektrane izvoditi u skladu sa važećim tehničkim normativima, standardima i propisima iz predmetne oblasti.

U zaštitnom pojasu, ispod, iznad ili pored elektroenergetskih objekata (EEO), suprotno zakonu, tehničkim i drugim propisima ne mogu se graditi objekti, izvoditi drugi radovi, niti zasađivati drveće i drugo rastinje.

Zaštitni pojas za nadzemne elektroenergetske vodove, sa svake strane voda od krajnjeg faznog provodnika, ima sledeće širine:

- za naponski nivo 1 kV do 35 kV:
 - za gole provodnike 10 m, kroz šumsko područje 3 m;
 - za slabo izolovane provodnike 4 m, kroz šumsko područje 3 m;
 - za samonoseće kablovske snopove 1 m;
- za naponski nivo 35 kV, 15 m;

Zaštitni pojas za podzemne dalekovode (kablove) je, od ivice armiranog betonskog kanala za naponski nivo 1 kV do 35 kV, uključujući i 35 kV, 1 m.

Ukoliko je potrebno izmeštanje ili zaštita elektroenergetskih objekata ugroženih planiranom namenama u obuhvatu Plana, potrebno je predvideti koridore, odnosno adekvatno zemljište, za potrebe izmeštanja ugroženih elektroenergetskih objekata. Troškove izmeštanja snosi investitor objekta čija izgradnja zahteva izmeštanje elektroenergetskog objekta.

Prilikom izgradnje/izmeštanja vodova voditi računa o potrebnim međusobnim rastojanjima i uglovima savijanja pri paralelnom vođenju i ukrštanju sa drugim elektroenergetskim vodovima i ostalim podzemnim i nadzemnim instalacijama i objektima koje se mogu naći u novoj trasi vodova. Nije dozvoljeno zasađivanje srednje i visoke vegetacije iznad podzemnih vodova.

Radove u blizini kablova vršiti ručno ili mehanizacijom koja ne izaziva oštećenje izolacije i olovnog plašta. Pri izvođenju radova zaštititi postojeće kablovske vodove od mehaničkog oštećenja.

Pri ukrštanju i paralelnom vođenju kablova sa drugim instalacijama poštovati propisima predviđena sigurnosna rastojanja i uglove ukrštanja.

Za prelazak saobraćajnice postojećih vodova obezbediti rezervu u kablovicama i to za vodove 35 kV i 10 kV 100% rezervu, a za vodove 1 kV 50% rezervu. Koristiti otvore kablovske kanalizacije odgovarajućeg prečnika u odnosu na prečnik voda prema uslovima nadležne institucije / operatora elektroenergetske infrastrukture.

Građevinske radove u neposrednoj blizini elektroenergetskih objekata vršiti ručno, bez upotrebe mehanizacije i uz preduzimanje svih potrebnih mera zaštite.

Elektronska komunikaciona infrastruktura

Za potrebe komunikacionog povezivanja objekta za proizvodnju električne energije - solarne elektrane u svrhu upravljanja i nadzora, planirana je izgradnja priključka na javnu elektronsku komunikaciju (EK) optičku infrastrukturu u vlasništvu operatora „Telekom Srbija” a.d.

Za potrebe komunikacionog povezivanja razvodnog postrojenja u okviru područja solarne elektrane, planirano je polaganje optičkog kabla, u istom rovu, sa priključnim energetske kablom.

Planiranim radovima ne sme doći do ugrožavanja mehaničke stabilnosti i tehničkih karakteristika postojećih objekata mreže elektronskih komunikacija, ni do ugrožavanja normalnog funkcionisanja telekomunikacionog saobraćaja, i mora uvek biti obezbeđen adekvatan pristup postojećim objektima i kablovima, radi njihovog redovnog održavanja i eventualnih intervencija.

Pre početka izvođenja radova potrebno je, u saradnji sa nadležnom službom, upravljačem EK infrastrukture, izvršiti identifikaciju i obeležavanje trase postojećih podzemnih EK kablova u zoni planiranih radova (pomoću instrumenta tragača kablova i po potrebi probnim iskopima na trasi), kako bi se utvrdio njihov tačan položaj, dubina i eventualna odstupanja od trase definisanih izdatim uslovima.

Projektant, odnosno izvođač radova je u obavezi da poštuje važeće tehničke propise u vezi sa dozvoljenim rastojanjima planiranog objekta od postojećih objekata elektronskih komunikacija. Unutar zaštitnog pojasa nije dozvoljena izgradnja i postavljanje objekata (infrastrukturnih instalacija) drugih komunalnih preduzeća iznad i ispod postojećih podzemnih kablova ili kablovske kanalizacije EK mreže, osim na mestima ukrštanja kao i izvođenje radova koji mogu da ugroze funkcionisanje elektronskih komunikacija.

Zaštitu i obezbeđenje postojećih objekata EK infrastrukture treba izvršiti pre početka bilo kakvih radova i preduzeti sve potrebne i odgovarajuće mere predostrožnosti kako ne bi, na bilo koji način, došlo do ugrožavanja mehaničke stabilnosti i tehničke ispravnosti predmetnih objekata.

Građevinske radove u neposrednoj blizini postojećih objekata EK infrastrukture vršiti isključivo ručnim putem bez upotrebe mehanizacije i uz preduzimanje svih potrebnih mera zaštite (obezbeđenje od sleganja, probni iskopi i sl).

U slučaju eventualnog oštećenja postojećih objekata ili prekida telekomunikacionog saobraćaja usled izvođenja radova, investitor radova je dužan da nadležnom preduzeću nadoknadi celokupnu štetu po svim osnovama (troškove sanacije i naknadu gubitka usled prekida telekomunikacionog saobraćaja).

Ukoliko predmetna izgradnja uslovljava izmeštanje postojećih EK objekata / kablova, neophodno je uraditi tehničko rešenje / projekat izmeštanja, zaštite i obezbeđenja postojećih EK kablova, na koji nadležno preduzeće / upravljač EK infrastrukture izdaje saglasnost.

Radovi na zaštiti i obezbeđenju, odnosno radovi na izmeštanju postojećih EK objekata / kablova, izvode se, po pravilu, o trošku investitora, koji je u obavezi i da reguliše imovinsko – pravne odnose za buduće trase EK infrastrukture.

Izmeštanje treba vršiti na bezbednu trasu, pre početka radova na izgradnji za koju se traže uslovi.

Građenje nove EK infrastrukture:

- dubina polaganja kablova treba da je 0,6-1,2 m;
- planirati postavljanje PVC cevi Ø110 mm na mestima ukrštanja kablova sa kolovozom, kao i ispod betonskih i asfaltnih površina na trasama kablova, kako bi se izbegla naknadna raskopavanja;
- pri ukrštanju sa saobraćajnicom ugao ukrštanja treba da bude približno uglu od 90°;
- dozvoljeno je paralelno vođenje energetskog i EK kabla, sa međusobnim razmakom od najmanje: 0,5 m za kablove 1 kV i 10 kV i 1 m za kablove 35 kV;
- ukrštanje energetskog i EK kabla vrši se na razmaku od najmanje 0,5 m. Ugao ukrštanja treba da bude najmanje 30°, po mogućnosti što bliže 90°;

- energetski kabl, se, po pravilu, postavlja ispod EK kabla. Ukoliko ne mogu da se postignu zahtevani razmaci na tim mestima se energetski kabl provlači kroz odgovarajuću zaštitnu cev, ali i tada razmak ne sme da bude manji od 0,3 m.

Posebni uslovi Republičkog hidrometeorološkog zavoda

Da bi se omogućila izgradnja objekta za proizvodnju električne energije - solarne elektrane, potrebno je da se izvrši izmeštanje lansirne stanice, na bezbedno rastojanje, tako da nema preklapanja zona za građenje solarne elektrane i zaštitne zone lansirne (protivgradne) stanice.

Troškove izmeštanja lansirne (protivgradne) stanice snosi investitor solarne elektrane.

Na osnovu navedenog, u području koje sada obuhvata zaštitna zona lansirne (protivgradne) stanice, planira se građenje objekta za proizvodnju električne energije - solarne elektrane, čija će realizacija biti moguća nakon izmeštanja postojeće lansirne (protivgradne) stanice.

Izmeštanje izvršiti pre izdavanja upotrebne dozvole za solarnu elektranu.

Zelene površine

U planskom podučju, nije dozvoljeno koristiti invazivne i alergene vrste. Uređenje se zasniva na ispunjavanju sanitarno-higijenskih funkcija i ima i ulogu stvaranja povoljnijih mikroklimatskih uslova.

U kompleksu solarne elektrane, uređenje slobodnih i zelenih površina vršiće se saglasno specifičnosti objekata koji se grade, odnosno u skladu sa planiranom organizacijom lokacije/kompleksa i trasama podzemnih, internih instalacija.

Duž koridora opštinskog i nekategorisanih puteva, ozelenjavanje izvesti tako da budu ispunjeni zahtevi preglednosti i bezbednosti odvijanja saobraćaja.

1.3. Pregled postojećeg stanja i kvaliteta činilaca životne sredine na području na koje se Izveštaj odnosi

1.3.1. Stanovništvo i zdravlje ljudi

Demografske karakteristike planskog područja, kao opšti pokazatelj naseljenosti u obuhvatu Plana, mogu se prikazati na osnovu rezultata Popisa stanovništva (Bilten, Republički zavod za statistiku, Beograd, 2022. godine).

Prema poslednjem popisu stanovništva iz 2022. godine (Republički zavod za statistiku):

- na teritoriji opštine Preševo živi ukupno 33449 stanovnika.

Kvalitet životne sredine značajno utiče na javno zdravlje. Ključni faktori koji utiču na zdravlje stanovništva uključuju kvalitet vazduha, vode, zemljišta, upravljanje otpadom, izloženost buci i nejonizujućem zračenju.

1.3.2. Geološka, predeona i biološka raznovrsnost, vrste, staništa i njihova funkcionalna povezanost, područja i druga prirodna dobra zaštićena posebnim propisom kojim se uređuje zaštita prirode

1.3.2.1. Prikaz geomorfoloških, geoloških i pedoloških karakteristika terena

Geomorfološka konfiguracija terena je povoljna, znatne površine su na manjim nadmorskim visinama, veoma je mala diseciranost reljefa i značajan deo terena je bez velikih nagiba. Kotlina je podeljena na dva dela putem Beograd-Niš-Skoplje i rekom Moravicom. Kotlina je ispresecana jarugama i lokalnim vodotokovima. Teren je blago zatalasan. Obodni deo ima sve karakteristike planinskog reljefa, ispresecanog jarugama i koritima povremenih i stalnih vodotokova.

Viši delovi reljefa sastoje se od gnajseva, nikašista, filita, sa čestim interkalacijama mermera. Teritorija je izdužena na oko 30 km, sa prosečnom dužinom dna od 423 do 462 m, a posebnu specifičnost reljefa predstavlja tektonska depresija u kojoj je razvođe slivova Morave i Vardara.

Teren se odlikuje veoma različitim litostratigrafskim sastavom i strukturnim osobinama. Kotlinski deo se sastoji od nevezanih, peskovito-glinovitih stena. Najviše su zastupljeni sedimenti kvartara: aluvijalni sedimenti, peskovite gline – rečni nanos, deluvijalne peskovite gline i proluvijalne peskovite gline i šljunkovi.

Aluvijalni sedimenti, obuhvataju širi prostor vezan za razvoj aluvijalnih ravni reka koje na datom prostoru čine značajnu hidrografsku mrežu. Osnovna karakteristika sedimenata aluviona je prisustvo povodanjskih gлина u čijoj podini su peskovi, peskoviti šljunkovi i šljunkovi u kojima je formirana stalna izdan podzemne vode pod blagim subarteriskim pritiskom. Visok nivo podzemne vode je osnovna karakteristika ovog dela terena, kao i povremeno zabarivanje terena zbog prisustva slabo vodopropusnih gлина u pripovršinskom delu lokacije. Tereni aluviona su stabilni, zaravnjeni i seizmički različiti u zavisnosti od same litološke građe, sa podzemnom vodom koja je promenljivog nivoa u zavisnosti od hidrološkog doba.

Eluvijalni sedimenti, od raspadnutog površinskog materijala koji je taložen "in situ" i koji predstavlja produkt savremenih inženjersko-geoloških procesa. Vezan je za zaravnjene terene i znatno rasprostranjen na lokaciji Preševa. U litofacijalnom pogledu predstavljen je peskovito-glinovitim i šljunkovitim materijalom u osnovi, kao i humificiranim materijalom u površinskom delu. Sadrži retke nezaobljene do poluzaobljene komade pliocenih peščara i bigrovitih krečnjaka.

Deluvijalni sedimenti, jesu glinovite drobine konstatovane na odseku prema starijim geološkim facijama u zapadnom delu Preševa, nastale uzajamnim dejstvom padinskih procesa. Materijal je delimično sortiran sa povremenim učešćem šljunka i nezaobljenog materijala. Direktno su zavisne od matičnog materijala od koga su nastale, u ovom slučaju od mermera i filitoidnih škriljaca. Debljine su promenljive od 4 do 7 m. Glinovite drobine čine srednje do slabo konsolidovano tlo, vrlo stišljivo, a u hidrogeološkom pogledu slabo do srednje vodopropusno.

Istočni deo opštine sastoji se uglavnom iz škriljavih sitno do srednježrnih stena. Uglavnom su zastupljeni migmatiti i gnajsevi, ređe mikašisti. Na dva lokaliteta javljaju se trahi bazaliti i

mermeri. U zapadnom delu, od škrljavog kompleksa, preovlađuju migmatiti, filiti, amfiboliti i gnajsevi. Zastupljen je mermer, manje krečnjak. U jugozapadnom delu opštine zastupljen je serpentinit.

Pedološke karakteristike - niži delovi opštine su sa aluvijalnim nanosima i smeđepodzolastim zemljištem. Aluvijalno zemljište predstavlja jako produktivno zemljište na kome je moguć najintenzivniji oblik poljoprivredne proizvodnje. Delovi na većim visinama sastoje se od grajsera, filita i čestim interkalacijama mermera. Smeđepodzolasto zemljište karakteriše mala biološka aktivnost podzola koju održava prisustvo sirovog humusa sa malim sadržajem azota što utiče na malu produkcionu sposobnost.

Mineralne sirovine - na području opštine Preševo indicirana su ležišta metalčkih i nemetalčkih sirovina. Najznačajnija su ležišta kvarca (lokaliteti: Ljiljak, Slavujevac, Reljan, Crni Dol i Svinjište) i tehničkog kamena - bazalta (lokalitet: Slavujevac) i mermerisanog krečnjaka (lokaliteti: Duškina mala i Kurbaletska reka). S obzirom na istražene rezerve i kvalitet sirovina, najveći razvojni značaj ima eksploatacija mermera kao industrijskog karbonata u ležištu "Duškina Mala", koje se nalazi zapadno od Preševa, na udaljenosti od oko 4 km, između naselja Norča i Trnava.

1.3.2.2. Prikaz hidrografskih i hidroloških karakteristika područja

Teritorija opštine Preševo nalazi se na razvođu crnomorskog i egejskog sliva. Najznačajniji tok je reka Moravica, desna pritoka Južne Morave. Njene značajnije pritoke su: Preševska (Kurbaletska) reka, Reljanska reka, Rajinska i Trnavska reka. Vodotokovi u zapadnom delu, Meanica i Toponica sa pritokama, i južnom delu opštine, reka Banjka sa pritokama, pripadaju egejskom slivu.

Prosečan specifični oticaj sa teritorije opštine se kreće do 8 l/s/km^2 , i to u jugozapadnom i zapadnom delu opštine, dok je u ostalim delovima opštine ispod 5 l/s/km^2 , pa se može reći da su vodni resursi relativno skromni. Osnovne karakteristike svih vodotokova su nestalnost, periodičnost i bujični karakter.

Kod sela Oraovica i Buštranje urađene su mini- akumulacije, koje su predviđene za navodnjavanje. U blizini sela Žujince su urađene dve mikroakumulacije koje se ne koriste. Preševska (Kurbaletska) reka ima površinu sliva od oko 9 km^2 , protiče kroz grad Preševo i uliva se u reku Moravicu kod sela Žujince. Dužina toka reke je oko 13 km. Protok vode po ocenama stručnjaka iznosi oko 20-30 l/s. Reka Rajinska ima slivno područje do oko $9,2 \text{ km}^2$. Izvori se nalaze u selu Gare. Sama reka je sačinjena od dve pritoke i to: Rajinske reke i reke Rvena voda. Ukupna dužina toka od izvora do uliva u reku Moravicu iznosi oko 8 km. Protok vode ocenjen je na oko 4 l/s, dok se srednjegodišnji protok ocenjuje na oko 20 l/s. Reljanska reka nalazi se na desnoj strani autoputa. Ima ukupnu dužinu 7,5 km od izvora Dedovića do ulivanja u Moravicu.

1.3.2.3. Biološka raznovrsnost, vrste, staništa i njihova funkcionalna povezanost, područja i druga prirodna dobra zaštićena posebnim propisom kojim se uređuje zaštita prirode

Prema Rešenju Zavoda za zaštitu prirode 03 br. 021-787/3 od 17.03.2025. godine, plansko područje se ne nalazi unutar zaštićenog područja za koje je sproveden ili pokrenut postupak zaštite, niti je u obuhvatu ekološki značajnog područja ekološke mreže Republike Srbije prema Uredbi o ekološkoj mreži („Sl. glasnik RS“, br. 102/10).

Prema uslovima nadležnog Zavoda, konstatovano je da na su predmetnom području evidentirana staništa strogo zaštićenih divljih vrsta prema Prilogu 1 i 2 Pravilnika o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik RS“, br. 5/10, 47/11, 32/16 i 38/16).

Uslovima je definisana obaveza, da ukoliko se prilikom izvođenja radova naiđe na geološko-paleontološke ili mineraloško – petrološke objekte, za koje se pretpostavlja da imaju svojsvo prirodno dobra čl. 99. Zakona o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS“ br. 36/09, 88/10, 91/10, 14/16, 95/18-dr.zakon i 71/21), investitor/nosilac/projekta/izvođač radova je dužan da o tome obavesti

Ministarstvo zaštite životne sredine, odnosno preduzme sve mere kako se prirodno dobro ne bi oštetilo do dolaska ovlašćenog lica.

Istraživački tim sastaven od četiri člana (master biolog-ekolog, dip.biolog-ekolog, master ekolog i dipl.ekolog), je, dana 27.03.2025.godine, izvršio detaljno istraživanje na istražnom području koje je obuhvatalo prostor u granicama Plana detaljne regulacije, neposredno i šire okruženje od značaja za procenu zastupljenih staništa, ekosistema i ukupnog biodiverziteta. Uvidom na terenu konstatovano je sledeće:

- istražno područje se nalazi na području KO Trnava i delom u KO Cakanovac;
- pretežno predstavlja poljoprivredno zemljište različitih katastarskih i bonitetnih karakteristika i vrednosti, sa živicama u različitim fazama sukcesije i malim kompleksima hrastove šume panjače sa primešanim vrstama (jasen, dren, divlja ruža) i travnom vegetacijom tipičnih ruderalnih područja i agroekosistema.

Područje, predmet detaljnog istraživanja, se nalazi u neposrednom okruženju građevinskih područja naselja Trnavska Reka i Cakanovac, sa pojedinačnim domaćinstvima van građevinskih područja. Na područje u granicama Plana detaljne regulacije, predmet istraživanja, konstatovani su antropogeni uticaji, odnosno deo poljoprivrednih površina u istraživanom području se obrađuje sa zastupljenim njivskim i voćarskim kulturama, a deo predstavlja „napušteno“ poljoprivredno zemljište sa izraženim stepenom sukcesije. Živice i međe se nekontrolisano šire u zoni površina koje se ne obrađuju, dok se žbunje i šiblje, u zoni koja se obrađuje, sistematski uklanja.

Na osnovu detaljnog istraživanja, a prema postojećem stanju i uslovima na terenu, nisu konstatovani specifični biotopi, odnosno staništa (vlažna staništa, sipari, vodene i druge specifične površine), nisu identifikovane retke ili zaštićene vrste flore i vegetacije, nije uočeno ni jedno gnezdo u živicama i granama malih šumskih kompleksa u neposrednom okruženju.

Na osnovu rezultata istraživanja može se konstatovati da na prostoru u granicama Plana detaljne regulacije i neposrednom okruženju nema ograničenja sa aspekta zaštite biodiverziteta.

Prikaz izgleda predela i pejzaža

Stanje u prostoru, sa aspekta predeonih i pejzažnih karakteristika i vrednosti prostorne celine i vizuelnih uticaja, predstavlja važan faktor sa aspekta sagledivosti i uticaja na lokalno stanovništvo i ostale korisnike prostora.

Uticaj na izgled predela i pejzaža zavisi od načina korišćenja zemljišta planskog područja i topografskih karakteristika područja kao i od položaja receptora i njegove osetljivosti. U fizičke karakteristike se mogu svrstati prirodne karakteristike (morfologija terena, stanje vegetacije, postojeće vodene površine) i stvorene (izgrađenost, obrađenost). Apstraktne karakteristike predstavljaju subjektivan doživljaj posmatranog prostora (specifičnost oblika, raznolikost, kompaktnost, harmoničnost, estetski doživljaj).

Predeo karakteriše pojedinačni delovi drvoreda i druge visoke vegetacije na rubovima parcela, međama i duž saobraćajnica, što pojačava jednoličnost i monolitnost predela.

Slika br. 1: Prikaz izgleda i pejzaža

1.3.3. Ekološka mreža, ekološki značajna područja i ekološki koridori

Ekološka mreža, ekološki značajna područja i ekološki koridori predstavljaju ključne koncepte u zaštiti prirode koji imaju za cilj očuvanje biodiverziteta, sprečavanje gubitka staništa, kao i povezivanje izolovanih ekosistema kako bi se obezbedila dugoročna stabilnost prirodnih procesa. Ekološka mreža služi kao okvir za planiranje i implementaciju mera za zaštitu prirode, a održavanje ekološke ravnoteže važan je uslov za opstanak i razvoj ekosistema i biološke raznovrsnosti.

Glavni ekološki koridori uključuju vodene tokove, kao i pojaseve šumskih ekosistema.

Strateškim planiranjem, mogu se značajno poboljšati uslovi za opstanak ugroženih vrsta, kao i obezbediti održivi razvoj planskog područja.

1.3.4. Ekosistemi i ekosistemske usluge

Ekosistemi su celine koje obuhvataju sve žive organizme (biocenuzu) i njihovo fizičko okruženje (abiotički faktori) koje međusobno delovanjem čini određenu funkcionalnu celinu. Ekosistemi mogu biti prirodni (šume, reke, jezera) ili modifikovani antropogenim delovanjem (poljoprivredni, urbani ekosistemi). U obuhvatu Plana zastupljeni su agroekosistemi.

Ekosistemske usluge predstavljaju razne koristi koje ljudi dobijaju od funkcionisanja ekosistema, od prirodnih ekosistema i uključuju prirodne resurse kao što su hrana, voda i gorivo, kao i neprocenjive usluge koje doprinose opštoj dobrobiti, kao što su regulisanje klime, oprašivanje biljaka i čišćenje vode. Iz navedenih razloga, planirani delekod nije direktno povezan sa ekosistemskim uslugama ali može da utiče na njih.

Ekosistemske usluge su osnova za funkcionisanje ljudskog društva i ekonomije. Bez njih, ne bismo imali resurse poput hrane, vode, vazduha, kao ni usluge koje regulišu životnu sredinu, kao što su klimatske i vodne regulacije, oprašivanje biljaka i čišćenje voda. Zaštita ovih usluga i očuvanje biodiverziteta su ključni za budućnost i dobrobit čovečanstva, te je neophodno da se ozbiljno posvetimo održivom korišćenju prirodnih resursa.

1.3.5. Zemljište, voda i vazduh

1.3.5.1. Kvalitet zemljišta

Zemljište, kao važan resurs i medijum životne sredine predstavlja važan indikator stanja životne sredine. U granicama planskog dokumenta i Strateške procene uticaja zastupljeno je građevinsko, poljoprivredno zemljište. Cilj procene uticaja je vrednovanje varijanti i izbor najprihvatljivijeg rešenja planskog dokumenta sa aspekta zaštite, racionalnog korišćenja i upravljanja zemljištem kao teško obnovljivog prirodnog resursa.

U obuhvatu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, za potrebe Strateške procene uticaja nije vršeno ispitivanje kvaliteta zemljišta i ne postoje podaci o „nultom“ stanju.

1.3.5.2. Kvalitet voda

Kvalitet površinskih i podzemnih voda je bitan parametar u oceni stanja životne sredine.

U granicama Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo nema vodtokova.

Zagađene vode višestruko ugrožavaju životnu sredinu, akvatične ekosisteme i povećavaju rizik po zdravlje ljudi. Generalno, na kvalitet površinskih i podzemnih voda, posebno utiču kao izvori zagađivanja, sledeći faktori:

- neprečišćene komunalne otpadne vode iz naseljenih područja, ako se bez odgovarajućeg tretmana upuštaju u prirodne recipijente;
- nedostatak, odnosno neizgrađenost kanalizacione infrastrukture u delovima naselja, odnosno nepropisno izgrađene septičke jame;
- nekontrolisano odlaganje otpada;
- upotreba agrohemijskih sredstava (mineralna đubriva, pesticidi) u poljoprivrednoj proizvodnji;
- neadekvatan način odlaganja čvrstog i tečnog otpada iz poljoprivrednih objekata;
- saobraćajne površine (atmosfera padavinama zaprljane čestice sa kolovoza dospevaju u okolne površinske tokove, uz mogućnost zagađenja vodonosnih izdani).

Zaštita kvaliteta površinskih i podzemnih voda zasniva se na merama i aktivnosti kojima se njihov kvalitet štiti preko mera zabrane, prevencije, obaveznih mera zaštite, kontrole i monitoringa, u cilju očuvanja živog sveta, postizanja standarda kvaliteta životne sredine, sprečavanje zagađenja, površinskih voda, podzemnih voda i obezbeđenje nesmetanog korišćenja voda za različite namene.

Redovan rad solarne elektrane ne dovodi do generisanja otpadnih voda. Ne postoji mogućnost ugoržavanja režima voda na lokaciji solarne elektrane.

1.3.5.3. Kvalitet vazduh

Kvalitet i stepen zagađenja vazduha se prati na teritoriji opštine Preševo, ali u toku postupka strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije nisu vršena merenja i monitoring kvaliteta vazduha na predmetnom prostoru. Svi izvori zagađenja su svrstani prema fizičkim i prostornim karakteristikama u tri osnovne kategorije izvora (tačkasti, površinski i linijski), a prema vrsti zagađujućih materija na izvore sa produktima sagorevanja fosilnih goriva i industrijske izvore. Tačkasti izvori predstavljaju izolovane tačke sa velikom emisijom zagađujućih materija (industrijski pogoni, toplane, kotlarnice) ili industrijske pogone sa određenim specifičnim tehnologijama proizvodnje. Površinski izvori predstavljaju grupu određenog broja malih izvora, raspoređenih po određenim zonama. To su prostori sa ložištima za zagrevanje stambenih objekata ili područja na kojima je zastupljen automobilski saobraćaj sa malom gustinom. Linijski izvori zagađenja predstavljaju drumski, železnički i avio saobraćaj.

Ocena stanja životne sredine podrazumeva identifikovanje postojećih izvora zagađivanja koji utiču na promenu kvaliteta stanja pojedinih elemenata (voda, vazduh, zemljište), kao i na životnu sredinu u celini.

Na osnovu godišnjeg izveštaja o stanju kvaliteta vazduha u Republici Srbiji iz 2023. godine, Agencije za zaštitu životne sredine, urađena je analiza emisije zagađujućih materija (emisija oksida sumpora i emisija oksida azota).

Ocena kvaliteta vazduha, po zonama i aglomeracijama, za 2023. godinu, prikazana je grafički (Slika br. 2). Tako izvršena kategorizacija predstavlja zvaničnu ocenu kvaliteta vazduha za 2023. godinu i ona glasi:

- I kategorija, čist vazduh ili neznatno zagađen vazduh (gde nisu prekoračene granične vrednosti nivoa ni za jednu zagađujuću materiju);
- II kategorija, umereno zagađen vazduh nije bio ni u jednoj aglomeraciji;
- III kategorija, prekomerno zagađen vazduh (gde su prekoračene granične vrednosti, GVE, za jednu ili više zagađujućih materija).

Slika br. 2: Ocena kvaliteta vazduha u 2023. godini

Saobraćaj predstavlja izvor specifičnih polutanata, koji nastaju emisijom produkata potpunog i nepotpunog sagorevanja goriva i maziva. Iz motora sa unutrašnjim sagorevanjem emituju se polutanti NO_x , SO_x , CO , CO_2 , C_xH_y , HCHO , čađ, čija je koncentracija u okolini saobraćajnice u direktnoj zavisnosti od intenziteta saobraćaja, karakteristika saobraćajnice i abiotičkih faktora okruženja.

Kao stacionarni, tačkasti izvori zagađenja na širem području, identifikovana su individualna ložišta naselja u širem okruženju. Imaju karakter sezonskih emisija, pre svega SO_2 , čađi i taložnih materija. Ali kako je gustina naseljenosti i stanovanja mala, ne očekuju se značajne emisije u vazduh i značajni uticaji na životnu sredinu i zdravlje lokalnog stanovništva. Obzirom na sezonski karakter grejne sezone, kao i na mali broj objekata u okruženju emisija aeropolutanata iz ovih izvora neće prelaziti GVE.

1.3.5.4. Prikaz postojećeg stanja emisije buke u životnoj sredini

Opština Preševo sprovodi, preko ovlašćenih stručnih organizacija, sistematsko praćenje nivoa buke, koje je ograničeno na administrativni centar Preševo. Na području u obuhvatu Plana nisu vršena merenja nivoa buke i rezultati za to područje ne postoje.

Buka je jedan od značajnih faktora uticaja i ugrožavanja životne sredine i zdravlja stanovništva, pre svega u gradskoj zoni, zonama uticaja radnih kompleksa i frekventnih saobraćajnica. Buka je najizraženija u radnim zonama i duž značajnih saobraćajnica. Najznačajniji izvori buke su intenzivan saobraćaj, industrijski procesi, građevinske i druge mašine i tehnički uređaji.

U zonama uticaja saobraćajnih aktivnosti, primenjuju se mere za sprečavanje emisije buke, posebno impulsne, očuvanjem postojećeg zelenila, planiranjem zaštitnih zona i pojaseva i primenom tehničkih mera zaštite (zvučne barijere, zaštitni panoi). Uticaji buke moraju biti

svedeni u granice ekološke prihvatljivosti, odnosno u propisane granice za svaku zonu posebno.

Uredbom o indikatorima buke, graničnim vrednostima metodama za ocenjivanje indikatora buke, uznemiravanje i štetnih efekata buke u životnoj sredini („Sl. glasnik RS”, br. 75/10) propisani su indikatori buke u životnoj sredini, granične vrednosti, metode za ocenjivanje indikatora buke, uznemiravanja i štetnih efekata buke na zdravlje ljudi. Prema navedenoj Uredbi dopušteni nivo buke po zonama namene dat je u Tabeli br. 3.

Tabela br. 3: Granične vrednosti indikatora buke na otvorenom prostoru

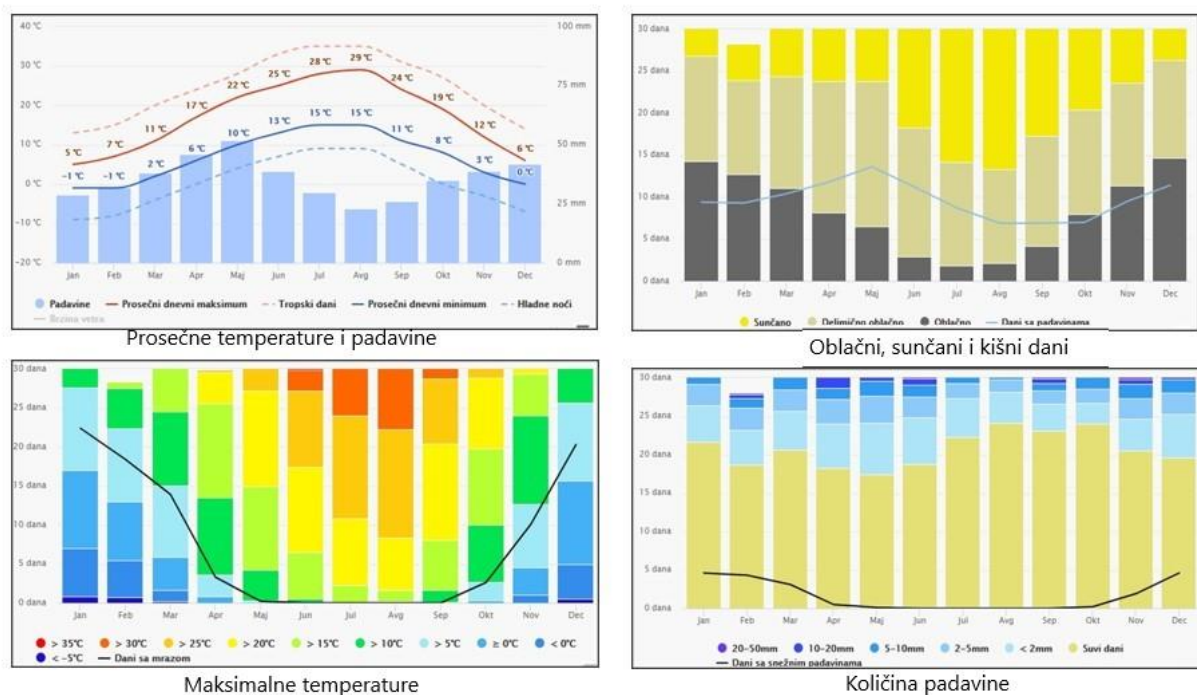
Zona	Namena prostora	Nivo buke u dB (A)	
		Za dan i več	Za noć
1	Područja za odmor i rekreaciju, bolničke zone i oporavilišta, kulturno-istorijski lokaliteti, veliki parkovi	50	40
2	Turistička područja, kampovi i školske zone	50	45
3	Čisto stambena područja	55	45
4	Poslovno-stambena područja, trgovačko-stambena područja i dečja igrališta	60	50
5	Gradski centar, zanatska, trgovačka, administrativno-upravna zona sa stanovima, zona duž autoputeva, magistralnih i gradskih saobraćajnica	65	55
6	Industrijska, skladišna i servisna područja i transportni terminali bez stambenih zgrada	Na granici ove zone buka ne sme prelaziti graničnu vrednost u zoni sa kojom se graniči	

Tokom redovnog rada solarne elektrane, ne očekuje se emisija buke, obzirom da solarni paneli odnosno fotonaponske solarne elektrane tokom rada ne generišu neželjen i štetan zvuk za ljudsko zdravlje i životnu sredinu.

1.3.6. Klima, klimatske promene

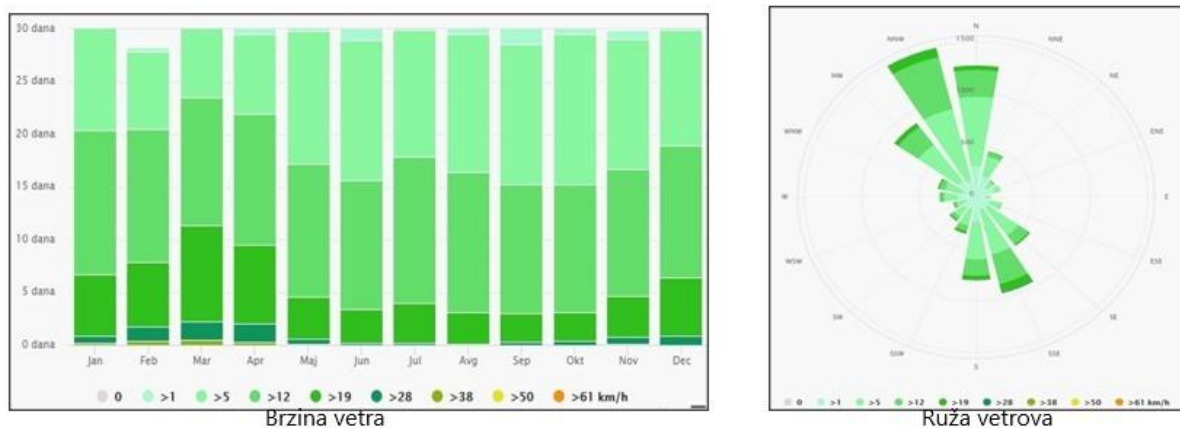
Klimatski i meteorološki uslovi predstavljaju bitan faktor za određivanje stanja životne sredine i procenu uticaja planiranih aktivnosti na posmatranom prostoru. Meteorološke prilike se najčešće definišu pomoću prostornih i vremenskih varijacija strujanja, temperature, vlažnosti i intenziteta zračenja. Za procenu rasprostiranja i disperzije aerogađenja značajna je čestina javljanja tišine i temperaturnih inverzija.

Šire posmatrano mogu se u ovom području izdvojiti tri klimatske zone od kojih jedna obuhvata Vardarsku kotlinu i šire rečne doline, druga planinsko područje, a treća prelazna, koja obuhvata podgorja planina i manjih kotlina. U prelaznoj oblasti, između dve navedene klimatske zone, vlada klima koja je pod uticajem blage kotlinske. Januar je najhladniji mesec, sa prosečnom temperaturom od 0,7°C, a najtopliji je jul sa prosečnih 24,9°C. Apsolutni maksimum temperature iznosi 39,3 °C, dok je apsolutni minimum -14,3 °C. Relativna vlažnost vazduha je najveća u zimskim mesecima kada su temperature niske, dok je u toku leta najniža. Najniže vrednosti ima u aprilu, maju i junu, a najviše u novembru, decembru, januaru i februaru. Prosečna godišnja relativna vlažnost vazduha iznosi 73%, što odgovara kontinentalnom klimatu.

Slika br. 3: Prosečne temperature i padavine, oblačni, sunčani i kišni dani, maksimalne temperature i količina padavine – Preševo (Izvor Meteoblue klimatski dijagrami - /www.meteoblue.com/)

Vetar je značajan element koji utiče na formiranje klime određenog područja izazivajući razlike u temperaturi, donoseći padavine ili sušu. Vetovi se javljaju kao stalni kada imaju lokalne izvore i prouzrokuju lokalne vremenske nepogode, ili kao povremeni ako ih stvaraju prodori vazduha iz susednih oblasti. Na pravac i brzinu vetra utiče i reljef. Na teritoriji Preševa vetovi najčešće duvaju sa severoistoka. Najučestaliji su severozapadni, zapadni i istočni vetar.

Slika br. 4: Brzina i ruža vetrova – Preševo (Izvor Meteoblue klimatski dijagrami - /www.meteoblue.com/)

1.3.7. Materijalna dobra, materijalno i nematerijalno kulturno nasleđe arheološko i arhitektonsko kulturno nasleđe i arheološka nalazišta

Prema Uslovima o merama zaštite kulturnog nasleđa na području Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“, na teritoriji opštine Preševo, br. 474/2-02 od 07.03.2025. godine, u obuhvatu Plana, u trenutku podnošenja zahteva:

- izvršena je delimična prospekcija i valorizacija nepokretnog kulturnog nasleđa,
- nije izvršeno evidentiranje ratnih memorijala (na osnovu zakonskih propisa o ratnim memorijalima).

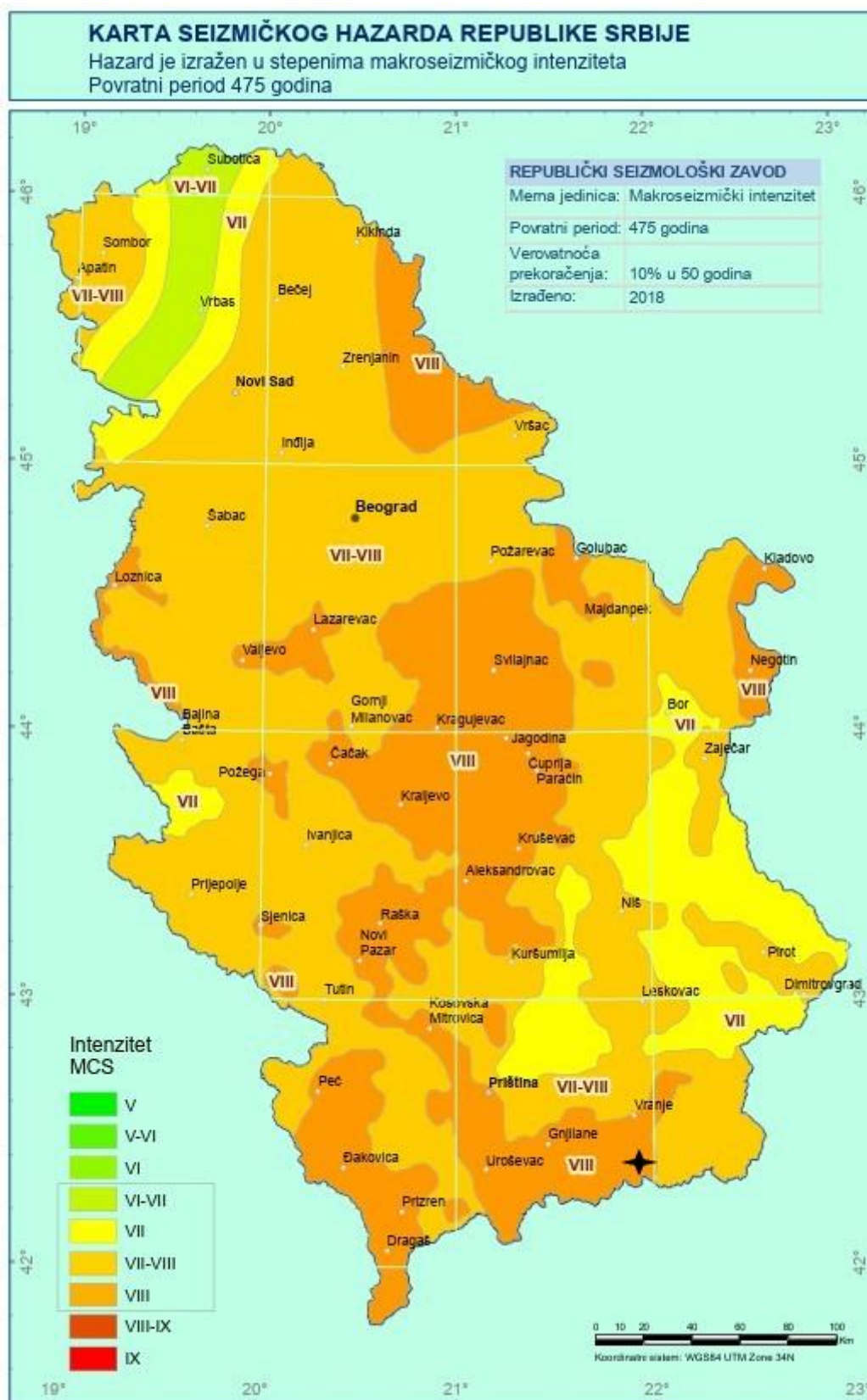
U trenutku podnošenja zahteva, ne postoje: utvrđena nepokretna kulturna dobra, evidentirana dobra koja uživaju prethodnu zaštitu, ni evidentirani ratni memorijali.

U granicama područja Plana detaljne regulacije, obavezno je poštovanje Člana 109. Zakona o kulturnim dobrima („Sl. glasnik RS”, br. 71/94, 52/11 – dr.zakon, 99/11 – dr.zakon, 6/20 - dr.zakon, 35/21 - dr. zakon, 129/21 - dr. zakon i 76/23 – dr. zakon) koji glasi: „Ukoliko se u toku izvođenja zemljanih radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, izvođač radova je dužan da odmah, bez odlaganja, prekine radove i obavesti nadležan Zavod za zaštitu spomenika kulture i da preduzme mere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mestu i u položaju u kome je otkriven“.

1.3.8. Izloženost stanovništva i životne sredine velikim udesima ili prirodnim katastrofama

Na planskom području ne postoji verovatnoća pojave velikih udesa, odnosno nema evidentiranih seveso i IPPC postrojenja.

Na osnovu dosadašnje seizmičke aktivnosti i dostupnih podataka seizmičkih hazarda objavljenih od strane Republičkog seizmološkog zavoda (RZS), plansko područje, pripada zoni od 8° po skali MCS za povratni period od 475 godina, što označava uslovnu povoljnost iz ugla seizmičnosti, što označava uslovnu povoljnost sa aspekta seizmičnosti, odnosno u zoni je sa umerenim uslovno povoljnim stepenom ugroženosti zemljotresom, sa srednjom verovatnoćom pojave.

Slika br. 5: Karta seizmičkog hazarda za povratni period 475 godina

Zaštita od zemljotresa se sprovodi kroz primenu važećih seizmičkih propisa za izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih objekata i kroz trasiranje koridora javne komunalne/tehničke infrastrukture duž javnih puteva i zelenih površina na odgovarajućem rastojanju od objekata. Radi zaštite od zemljotresa, planirani objekti mora da budu realizovani i kategorisani prema propisima i tehničkim normativima za izgradnju objekata u seizmičkim područjima.

1.3.9. Interakcija/odnos između činioca iz tač.1) - 8)

Interakcija među činiocima životne sredine odnosi se na način na koji različiti prirodni, biološki i antropogeni faktori međusobno utiču. Ovi činioci su međusobno povezani i često njihove interakcije mogu imati i pozitivne i negativne efekte na ekosisteme, klimu, biodiverzitet i stanovništvo.

Interakcije među činiocima životne sredine su složene i dinamične. Promene u jednom elementu mogu imati široko rasprostranjene efekte, što zahteva integrisani pristup upravljanju životnom sredinom.

Na osnovu napred iznetog može se zaključiti da se očekuje da će stanje činilaca životne sredine biti u granicama ekološke prihvatljivosti, a implementacija planskih rešenja, uz poštovanje i primenu mera prevencije, sprečavanja, otklanjanja i minimiziranja potencijalno negativnih uticaja, neće uticati na ugrožavanje i narušavanje kapaciteta životne sredine u ohuhvatu Plana.

1.4. Karakteristike životne sredine u oblastima koje postoji mogućnost da budu izložene značajnom uticaju

Područje Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, koji je predmet Strateške procene uticaja na životnu sredinu, odnosno ekološke analize i višekriterijumskog vrednovanja postojećeg stanja, nalazi se u prostornoj celini bez izrazito značajnih negativnih uticaja na medijume životne sredine.

Prema planiranoj nameni, odnosno načinu korišćenja, zemljište je poljoprivredno i šumsko, na kome se i u skladu sa važećim propisima, može graditi solarna elektrana. Planirana namena prostora, odnosno zona za izgradnju solarne elektrane, dovešće do promene izvornog načina korišćenja zemljišta, što predstavlja značajnu promenu u prostoru i životnoj sredini.

Imajući u vidu karakteristike planskih rešenja, može se zaključiti da će prostorna disperzija mogućih uticaja na kvalitet životne sredine biti ograničena na područje Plana. U tom kontekstu, u Strateškoj proceni uticaja Plana (Izveštaju o SPU) fokus je bio upravo na sagledavanju karakteristika medijuma životne sredine u granicama Plana i njegovom neposrednom okruženju. Pri tome je poseban akcenat stavljen na propisivanje obavezne smernice koja se odnosi na analizu i monitoring medijuma životne sredine (vazduh, površinske i podzemne vode, zemljište), nivoa nejonizujućeg zračenja, kao osnove za evaluaciju mogućih uticaja planiranog projekta kroz postupak procene uticaja na životnu sredinu.

Zemljište, vazduh, vode su medijumi životne sredine, potencijalno, direktno i indirektno bili izloženi uticajima, odnosno poljoprivrednih aktivnosti usled rada mašina i tretiranja pesticidima. Pri planiranoj urbanističkoj i ekološkoj sanaciji, promene načina korišćenja zemljišta, obavezne su mere prevencije, sanacije, sprečavanja i minimiziranja svih značajnih uticaja na životnu sredinu.

Kroz procenu potencijalnih uticaja strateškog karaktera, analizirani su mogući /očekivani uticaji planskih rešenja na prirodu, životnu i društvenu sredinu, u kontekstu izbora ekološki najprihvatljivijeg rešenja kojim će biti umanjena opasnost od narušavanja ekološke ravnoteže, kvaliteta i kapaciteta životne sredine u predmetnoj prostornoj celini. Na osnovu preliminarne procene mogućih i očekivanih uticaja planskih rešenja, koji se zasnivaju na proceni stanja životne i društvene sredine predmetnog područja, kroz Stratešku procenu uticaja razmatrani su sledeći mogući značajni uticaji Plana na:

- kvalitet vazduha;
- površinske vode, zemljište, podzemne vode i izvorišta vodosnabdevanja;
- prirodne vrednosti, biodiverzitet i predeone karakteristike;
- kulturna dobra (arheološka nalazišta);
- pojavu nejonizujućeg zračenja;
- povećanje nivoa i inteziteta buke;
- uticaji na klimatske promene;
- uticaji na društvenu sredinu (lokalno stanovništvo, socio-ekonomski status);
- upravljanje otpadom;
- uticaj u slučaju akcidentnih situacija.

Posebne mere zaštite su obavezne kako bi se predupredili negativni uticaji i efekti na životnu sredinu i zdravlje stanovništva. Zaštita životne sredine u Planu obuhvata:

- plan mera i posebnih pravila za prevenciju, smanjenje, sprečavanje i kompenzaciju negativnih uticaja planiranih promena namena prostora u cilju održivog razvoja planskog obuhvata,
- plan mera za unapređenje i poboljšanja stanja,
- plan mera i posebnih pravila zaštite i monitoringa životne sredine.

Opšte smernice za provođenje postupaka pri implementaciji Plana u cilju zaštite prostora i životne sredine, obavezuje nosioce svih planiranih projekta i planiranih promena, da izvrši

postupak procene uticaja na životnu sredinu za svaki planirani projekat, koji predstavlja ili može predstavljati izvor narušavanja ekološke ravnoteže, ili može uticati na zdravlje lokalnog stanovništva i svih korisnika prostora ili može uticati na tradicionalne navike i vrednosti lokalnog stanovništva.

Plan mera za unapređenje i poboljšanja stanja, obuhvata mere infrastrukturnog uređenja i komunalnog opremanja analiziranog područja, celine, posebno zone planiranih promena.

Plan mera i posebnih pravila zaštite i monitoringa životne sredine, obuhvata poštovanje i primenu mera za zaštitu vazduha, površinskih i podzemnih voda, zemljišta od zagađivanja direktnog i indirektnog ugrožavanja, mere zaštite od nejonizujućeg zračenja.

1.5. Razmatrana pitanja i problemi životne sredine u granicama Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo

U procesu strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, nisu uočene bitne teškoće koje bi uticale na tok i postupak procene uticaja strateškog karaktera Plana na životnu sredinu.

Za ocenu stanja životne sredine izvršena je procena:

- na osnovu postojećeg stanja, postojećih namena i uslova nastalih u prostoru u proteklom periodu;
- prirodnih karakteristika prostorne celine i postojećih ograničenja;
- uslova nadležnih institucija, imalaca javnih ovlašćenja;
- podataka iz postojeće planske, studijske i ostale dostupne dokumentacije;
- podataka na osnovu izvršenog uvida na terenu.

Kroz postupak strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, razmatrani su potencijalni uticaji u procesu realizacije planirane namene i izbor najprihvatljivijeg rešenja.

Na prostoru obuhvaćenom Planom detaljne regulacije su vrednovana i razmatrana sledeća pitanja stanja životne sredine:

- emisija zagađujućih materija u vazduh,
- stanje i kvalitet podzemnih i površinskih voda,
- stanje i kvalitet zemljišta,
- nivo buke,
- nivo nejonizujućeg zračenja,
- upravljanje otpadom,
- upravljanje akcidentima.

Na osnovu postojećih ekoloških konflikata namena i aktivnosti u prostoru u obuhvatu Plana detaljne regulacije, neposrednom i širem okruženju i postojećih uslovljenosti stanjem na terenu, uslovljenosti dokumentacije višeg reda i šireg prostora, obavezujućih uslova nadležnih institucija i imalaca javnih ovlašćenja, kao i zahteva svih zainteresovanih strana, postojećih i budućih korisnika prostora, izvršena je procena stanja i kvaliteta životne sredine, što predstavlja i osnov za organizaciju prostora sa smernicama i merama za uređenje, korišćenje i zaštitu prostora i životne sredine.

Na osnovu procene mogućih prostornih i ekoloških konflikata postojećih i planiranih namena i postojećih uslovljenosti nadležnih institucija, izvršena je procena stanja i kvaliteta životne sredine, što predstavlja i osnov za:

- organizaciju prostora sa smernicama i merama za uređenje, korišćenje i zaštitu prostora i životne sredine, odnosno zaštitu:
 - vazduha,
 - površinskih i podzemnih vodotokova;
 - zemljišta;
 - kontrolisati nivo buke;
 - kontrolisati nivo nejonizujućeg zračenja;
 - pravilno upravljanje akcidentima i otpadom.
- zaštitu zdravlja i tradicionalnih vrednosti i navika lokalnog stanovništva;
- zaštitu i očuvanje ukupnog kvaliteta i kapaciteta životne i društvene sredine.

Razmatrani su problemi i postojeći ekološki konflikti u granicama planskog dokumenta, odnos Plana i okruženja, odnosno uticaji Plana na okruženje i uticaji iz okruženja na područje Plana.

Analizom postojećih i potencijalnih, sinergetskih i kumulativnih uticaja i konflikata namena u granicama Plana i postojećih mogućnosti i uslovljenosti iz dokumentacije višeg reda, izvršena je procena stanja i kvaliteta životne sredine, što predstavlja osnov za organizaciju ekoloških zona

u okviru prostorno-ekološke celine sa smernicama i merama za uređenje, korišćenje i zaštitu prostora i životne sredine.

1.6. Prikaz informacija i podataka ranije sprovedenih strateških procena planova i programa koji pripadaju istoj hijerarhijskoj strukturi u cilju izbegavanja dvostruke procene ranije utvrđenih, opisanih i procenjenih značajnih uticaja na život i zdravlje stanovništva i životnu sredinu

Planska dokumentacija istog hijerarhijskog nivoa, koja se delom preklapa, odnosno graniči sa predmetnim Planom, ne postoji.

1.7. Pregled utvrđenih i procenjenih značajnih mogućih uticaja na sprovođenje plana

Pregled utvrđenih i procenjenih značajnih mogućih uticaja na sprovođenje Plana je na osnovu postojećeg stanja, postojećih namena i sadržaja, uslova nastalih u proteklom periodu, prirodnih karakteristika prostorne celine, potencijala i ograničenja, uslova nadležnih institucija, postojeće dokumentacije, kao i podataka postojeće studijske, projektne i druge dostupne dokumentacije.

Imajući u vidu karakteristike planskih rešenja i karakteristike planirane solarne elektrane „Preševo 1“ u Radoševcu, razmatrali su se uticaji tokom realizacije i redovnog rada.

Uticaji na poljoprivredno zemljište - u kvantitativnom i kvalitativnom smislu, predstavlja jedan od prioritetnih ciljeva analize. Prema planiranoj nameni, odnosno načinu korišćenja, zemljište je poljoprivredno, na kome se i u skladu sa važećim propisima, može graditi solarna elektrana. Planirana namena prostora, odnosno zona za izgradnju solarne elektrane, dovešće do promene izvornog načina korišćenja zemljišta, bez promene namene, ali predstavlja značajnu promenu u prostoru i životnoj sredini.

Uticaji na šume i šumsko zemljište - imajući u vidu valorizaciju prostora, ne može se govoriti o značajnoj degradaciji šuma i uništavanju šumskih površina, jer faktičko stanje na lokaciji je bez vegetacije i šumskog pokrivača. Prostor koji je u katastaru evidentiran kao šumsko zemljište, u postojećem stanju prostor je bez šumskog pokrivača, samim tim prilikom realizacije solarne elektrane „Preševo 1“ neće doći do seče šuma.

Uticaji na predeo i pejzaž – sama izgradnja solarne elektrane sa pratećim sadržajima u određenoj meri menja, odnosno narušava predeone i pejzažne karakteristike prostora kroz koji prolazi, postaje nov saglediv reper u prostoru i vrši trajni uticaj na pejzaž i predeo. Međutim, izborom lokacije izvan naseljenih mesta i dovoljnim rastojanjima od značajnih i osetljivih receptora, postignuta je u određenoj meri slabija uočljivost i sagledivost.

Uticaj na biodiverzitet – plansko područje se ne nalazi unutar zaštićenog područja za koje je sproveden ili pokrenut postupak zaštite i ne nalazi se u prostornom obuhvatu ekološke mreže Republike Srbije („Službeni glasnik RS“, br. 102/2010). Poštovanjem propisanih mera i smernica prema Uslovima Zavoda za zaštitu prirode, uticaj će biti sveden na minimum.

Uticaji na stepen nejonizujućeg zračenja - neophodno je konstatovati da se u blizini trafostanica je povećan nivo nejonizujućeg zračenja. U okolini svakog provodnika kroz koji teče naizmenična struja postoji elektromagnetno polje. Intenzitet elektromagnetnog polja opada sa kvadratom rastojanja od provodnika. Na većim udaljenostima efekat nejonizujućeg zračenja koje potiče od takvog polja postaje beznačajan. Izgradnjom solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, doći će do povećanja nivoa elektromagnetnog zračenja, u odnosu na nivo pre izgradnje istih. Elektromagnetno zračenje, odnosno polje će u najvećoj meri emitovati invertori i transformatori, a zatim i elektro-oprema u razvodnim ormarima i drugi komandno-upravljački uređaji i vodovi (samo prilikom proticanja struje). Radi se o elektromagnetnom polju, frekvencije 50 Hz. Nivo elektromagnetnog polja je nizak i lokalnog je karaktera (ne prostire se van granica Plana). Elektromagnetsko polje o kome je ovde reč, je polje koje spada u nejonizirajuća polja, to znači da njegova energija u primarnom aktu incidencije nije dovoljna da izazove jonizaciju molekula u biološkom tkivu. Osetljivih receptora nema u neposrednom okruženju.

Uticaji na stepen i nivo buke - negativni uticaji se mogu očekivati tokom realizacije solarne elektrane „Preševo 1“. Doći će do privremenog podizanja nivoa buke, sa verovatnoćom ponavljanja i povremenom pojavom impulsne buke od građevinskih mašina i teških teretnih

vozila za prevoz građevinskog materijala i opreme. Povećanje nivoa buke je neminovno, ali je privremenog karaktera, a uticaj je kratkotrajan, prostorno ograničen i dominantan na neposrednom mestu izvođenja. Tokom redovnog rada solarne elektrane, ne očekuje se prekoračenje nivoa buke, obzirom da solarni paneli odnosno fotonaponske solarne elektrane tokom rada ne proizvode i ne stvaraju buku.

1.8. Prikaz pripremljenih razumnih varijantnih rešenja koje je organ nadležan za pripremu Plana razmatrao razmatrao uzimajući u obzir cilj, svrhu i geografski obuhvat plana, predložene mere za sprečavanje i/ili smanjenje procenjenih značajnih negativnih uticaja na stanje i kvalitet činilaca životne sredine i život i zdravlje ljudi

U procesu izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i u postupku procene mogućih uticaja strateškog karaktera Plana na životnu sredinu, analizirani su sledeći aspekti:

- prirodne karakteristike planskog obuhvata, postojeća namena prostora, dosadašnji način korišćenja prostora, postojeće stanje životne sredine i ekološki uslovi u prostoru;
- stanje infrastrukturne i komunalne opremljenosti i uređenosti područja, postojeći način korišćenja prirodnih resursa;
- uslovi imalaca javnih ovlašćenja i nadležnih institucija u postupku izrade Plana i Strateške procene uticaja na životnu sredinu;
- ciljevi planskih dokumenata višeg hijerarhijskog nivoa i ciljevi sektorskih planova;
- nivo dostignutog razvoja i mogućnosti daljeg održivog razvoja područja Plana.

Na osnovu višekriterijumske analize i vrednovanja postojećeg stanja u prostoru planskog obhвата, planirana namena, sa predloženim pravilima uređenja i pravilima građenja, je moguća uz integrisanje mera zaštite životne sredine. Za proces implementacije Plana detaljne regulacije, sve propisane smernice i mere zaštite životne sredine, predstavljaju uslov za realizaciju planirane namene odnosno područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

U skladu sa Zakonom o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 94/24), Strateškom procenom uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i Strateške procene uticaja (Izveštaj o SPU), predlog razumnih varijantnih rešenja koje je nadležni ogran za pripremu Plana razmatrao:

- **Varijanta I** - da se Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, ne usvoji, odnosno da se nastavi sa dosadašnjim trendom upravljanja prostorom u granicama planskog dokumenta;
- **Varijanta II** – da se Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, usvoji i implementira na ekološki propisan način, primenom i poštovanjem integrisanih mera zaštite i monitoringa životne sredine.

Na osnovu višekriterijumske analize i vrednovanja postojećeg stanja i planirane namene sa usvojenim pravilima uređenja i pravilima građenja područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, zaključak je da je realizacija moguća uz integrisanje mera prevencije, mera za sprečavanje značajnih negativnih uticaja, mera zaštite životne sredine i mera za sprečavanje akcidenata i udesnih situacija i obaveznog monitoringa u svim fazama, odnosno u fazi planiranja, projektovanja, fazi realizacije i redovnog funkcionisanja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Za proces implementacije Plana, sve propisane smernice i mere zaštite ukupnog kvaliteta i kapaciteta životne i društvene sredine, predstavljaju uslov za izgradnju solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Na osnovu svih analiza, zaključeno je da je predloženo varijantno rešenje da se Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, usvoji i implementira, je ekološki prihvatljivo sa aspekta potencijalnih uticaja na lokalno stanovništvo, međujume životne sredine (vazduh, voda i zemljište), biodiverzitet, nivoom nejonizujućeg zračenja, upravljanje akcidentima i otpadom, a sve u skladu sa smernicama i merama Strateške procene uticaja za Plan.

1.9. Rezultati prethodnih konsultacija sa nadležnim institucijama, zainteresovanim organima, organizacijama i preduzećima

U postupku izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo (Izveštaja o strateškoj proceni uticaja Plana), obavljene su konsultacije sa zainteresovanim i nadležnim institucijama, organizacijama i organima, imaocima javnih ovlašćenja, u toku kojih su pribavljeni podaci, uslovi i mišljenja. Konsultacije su obavljene i pribavljeni su uslovi, mišljenja i saglasnosti sledećih nadležnih i zainteresovanih institucija, organa, organizacija, imalaca javnih ovlašćenja:

- **Zavod za zaštitu prirode Srbije** izdao je Rešenje za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“, na teritoriji opštine Preševo, u kojima se navodi da se obuhvat Plana ne nalazi unutar zaštićenog područja za koje je sproveden ili pokrenut postupak zaštite, niti je u obuhvatu ekološki značajnog područja ekološke mreže Republike Srbije prema Uredbi o ekološkoj mreži („Službeni glasnik RS“, br.102/2010). Na predmetnom području evidentirana su staništa strogo zaštićenih divljih vrsta prema Prilogu 1 i 2 Pravilnika o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik RS“, br. 5/2010. 47/2011, 32/2016, i 38/2016).
- **Zavoda za zaštitu spomenika kulture Niš**, izdao je uslove za potrebe Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“, na teritoriji opštine Preševo, u kojima se navodi da ne postoje utvrđena nepokretna kulturna dobra, evidentirana dobra koja uživaju prethodnu zaštitu, evidentirani ratni memorijali.
- **Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direkcija policije, Uprava granične policije**, izdalo je podatke i uslove za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“, u kojima se navodi da sa aspekta svoje nadležnosti nema dodatne uslove.
- **JP „Srbijašume“** izdalo je podatke i uslove za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, u kojima navodi da je ustanovljeno da granica Plana ne obuhvata površine kojima gazduje JP „Srbijašume“.
- **Akcionarsko društvo „Elektromreža Srbije“ Beograd**, izdalo je uslove za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, izdalo je uslove u kome navodi da u obuhvatu predmetnog Plana detaljne regulacije, kao i u neposrednoj blizini istog, nema objekata koji su u vlasništvu „Elektromreža Srbije“ A.D. kao i da u obuhvatu predmetnog Plana detaljne regulacije nije planirana izgradnja elektroenergetske infrastrukture koja bi bila u vlasništvu „Elektromreža Srbije“ A.D.
- **RATEL, Regulatorno telo za elektronske komunikacije i poštanske usluge**, izdalo je obaveštenje za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, u kojima navodi da regulator ne raspolaže podacima koji se odnose na postojeće telekomunikacione infrastrukturne objekte, osim za lokacije radio stanica, a ostali podaci se mogu dobiti od telekomunikacionih operatora i provajdera; podaci se odnose na trenutno stanje u bazi podataka o korišćenju radio-frekvencijskog spektra i bazi podataka o korišćenju radio-difuznog spektra i nalaze se u odgovarajućim Registrima.
- **Republički hidrometeorološki zavod**, izdalo je obaveštenje za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, u kojima navodi da ne utvrđuje posebne uslove za zaštitu i uređenje prostora i izgradnju objekata u smisli Zakona o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS“ broj 72/09 i drugi).

Sve konsultacije i uslovi imaoca javnih ovlašćenja su relevantni za proces Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i izradu Strateške procene uticaja, a uslovi i mere nadležnih organa, institucija,

preduzeća, imalaca javnih ovlašćenja su, kroz proces procene, vrednovani i implementirani u planska rešenja i Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

2.0. Opšti i posebni ciljevi i indikatori Strateške procene uticaja

Strateški ciljevi zaštite životne sredine su, pre svega, očuvanje ekološkog integriteta, kapaciteta i kvaliteta prostora, odnosno zaštita životne sredine, održivo i racionalno korišćenje raspoloživih prirodnih resursa i stvorenih vrednosti na području planskog dokumenta i prostornoj celini kojoj pripada.

Strategija korišćenja, uređenja i zaštite prostora u granicama Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, ogleda se u detaljnoj planskoj organizaciji i uređenju, kroz vrednovanje kapaciteta prostora, odnos postojećih ograničenja i ograničenja planirane namene, na ekološki najprihvatljiviji način.

Opšti i posebni ciljevi Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, definisani su i izvedeni iz opštih i posebnih ciljeva i zahteva zaštite prostora i životne sredine utvrđenih u planovima i sektorskim dokumentima višeg reda, uslova imalaca javnih ovlašćenja, kao i značajnih pitanja, postojećih prostornih i ekoloških problema u obuhvatu Plana.

Ekološkom procenom Plana će, u cilju ostvarivanja opštih i posebnih ciljeva zaštite prostora i životne sredine, biti obezbeđen prikaz mogućih uticaja planiranih namena na životnu sredinu, kao i smernice za dalje postupanje pri implementaciji Plana.

U skladu sa Zakonom o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 94/24), Članu 16., opšti i posebni ciljevi Strateške procene uticaja na životnu sredinu definišu se na osnovu zahteva i ciljeva u pogledu zaštite životne sredine u drugim planovima i programima, ciljeva zaštite životne sredine utvrđenih na nacionalnom i međunarodnom nivou, prikupljenih podataka o stanju životne sredine i značajnih pitanja, problema i predloga u pogledu zaštite životne sredine u Planu. Na osnovu definisanih ciljeva vrši se izbor odgovarajućih indikatora koji će se koristiti u izradi Strateške procene.

2.1. Opšti ciljevi Strateške procene uticaja i Posebni ciljevi Strateške procene uticaja

Opšti ciljevi Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, se definišu na osnovu smernica, zahteva i ciljeva zaštite životne sredine proisteklih iz planskih dokumenata višeg reda, postojećeg stanja i kapaciteta prostora i zahteva za upravljanje životnom sredinom za planirani razvoj planskog područja. Strateški ciljevi zaštite životne sredine, dati odredbama planova višeg reda, predstavljaju polazne osnove za definisanje opštih ciljeva Strateške procene uticaja Plana detaljne regulacije.

Opšti ciljevi Strateške procene uticaja kao integralnog dela predmetnog planskog dokumenta, predstavljaju hijerarhijski uslovljene opšte ciljeve planske dokumentacije višeg reda i šireg područja i obuhvataju:

- kvalitet vazduha;
- kvalitet voda-površinskih i podzemnih;
- kvalitet zemljišta;
- nivo buke i nejonizujućeg zračenja;
- upravljanje otpadom;
- zaštitu od udesa i udesnih situacija.

Opštim ciljevima je postavljen okvir za definisanje zaštite prostora, životne sredine i zdravlja stanovništva, odnosno zaštita ključnih činilaca životne sredine od zagađivanja i degradacije. Definisanje posebnih ciljeva i izbor indikatora za merenje i praćenje njihovog ostvarivanja predstavlja uslov upravljanje životnom sredinom, kontrolu u prostoru za stvaranje uslova održivog prostornog, funkcionalnog i ekološki prihvatljivijeg razvoja područja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Posebni ciljevi Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, utvrđeni su na osnovu analize stanja životne sredine, značajnih i bitnih pitanja, problema, ograničenja i potencijala područja Plana, kao i prioriteta za rešavanje ekoloških problema u skladu sa opštim ciljevima i načelima zaštite životne sredine. Ekološki odgovorno planiranje i korišćenje prostora u Planu detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, predstavljaju uslov preventivne zaštite i poboljšanja stanja u prostoru i životnoj sredini. Posebni ciljevi Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, su:

- zaštita vazduha od zagađivanja - sprečavanje emisija u vazduh (sprečavanje emisija zagađujućih materija i suspendovanih čestica u vazduh iznad graničnih vrednosti, smanjenje/ublažavanje stepena izloženosti stanovništva zagađenom vazduhu);
- zaštita zemljišta - sprečavanje emisija u zemljište;
- zaštita podzemnih voda - sprečavanje emisija u vode (zabrana izlivanja, prosipanja, upuštanja zagađujućih materija, neprečišćenih otpadnih voda u površinske vode i podzemne vode);
- zaštita i očuvanje poljoprivrednog zemljišta;
- uvođenje kompenzacijskih mera, mera kompenzacija negativnih uticaja;
- adekvatno upravljanje otpadom na planskom području (upravljanje svim vrstama i kategorijama otpada-komunalnim, opasnim, neopasnim, zabranom deponovanja svih vrsta i kategorija otpada van prostora namenjenih za tu namenu);
- poštovanje planskih mera, mera zaštite životne sredine, pravila uređenja i pravila građenja;
- maksimalno ublažavanje negativnih uticaja postojećih i planiranih namena na vizuelnu percepciju;
- uspostavljanje sistema kontrole životne sredine u obuhvatu Plana, kao deo šire mreže monitoringa;
- upravljanje rizicima (obaveza sprečavanja svih potencijalnih rizika od udesa, prepoznavanje i delovanje na neočekivane i neplanirane situacije kako bi se izbegle ili sprečile okolnosti koje vode do akcidenata i udesa na planskom području);
- pokretanje postupka procene uticaja na životnu sredinu za planirane projekte, potencijalne izvore negativnih uticaja na medijume životne sredine, kvalitet i kapacitet životne sredine i zdravlje stanovništva i svih korisnika prostora.

Posebni ciljevi Strateške procene uticaja omogućavaju formiranje ekološke matrice za planiranu namenu prostora u obuhvatu Plana na principima održivosti i ekološke prihvatljivosti.

2.2. Izbor indikatora

Izbor indikatora Strateške procene vrši se na osnovu karakteristika prostora i stanja životne sredine u granicama Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, u skladu sa Pravilnikom o nacionalnoj listi indikatora zaštite životne sredine („Sl. glasnik RS“, br. 37/11). Izbor indikatora zasnovan je na konceptu „uzrok-posledica-odgovor“:

- indikatori „uzroka“ označavaju antropogene aktivnosti, procese i odnose koji utiču na životnu sredinu;
- indikatori „posledica“ označavaju stanje životne sredine;
- indikatori „odgovora“ definišu političke opcije i ostale reakcije u cilju promena „posledica“ po životnu sredinu.

Definisani indikatori predstavljaju kvalitativne pokazatelje na osnovu kojih se prati stepen dostignutosti postavljenih ciljeva. Definisanim indikatorima Strateške procene uticaja dobijaju se podaci o:

- stanju u granicama Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo;
- kvalitetu vazduha;
- kvalitetu površinskih i podzemnih voda;

- stanju i kvalitetu zemljišta;
- stanju buke i nejonizujućeg zračenja;
- karakteristikama i stanju faune i flore;
- infrastrukturoj i komunalnoj opremljenosti područja;
- upravljanju otpadom.

Na osnovu definisanih ciljeva, izvršen je izbor indikatora za postupak Strateške procene uticaja i Izveštaja o SPU.

Tabela br. 4: Prikaz receptora životne sredine, ciljeva SPU i izbor indikatora

Receptori životne sredine	Posebni ciljevi	Izbor indikatora
VAZDUH (zaštita kvaliteta vazduha)	Sprečavanje emisija zagađujućih materija u vazduh iznad graničnih vrednosti (smanjiti nivo emisije zagađujućih materija u vazduh do propisanih GVE)	Broj dana sa prekoračenim GVE za zagađujuće materije (SO ₂ , NO ₂ , HCl, H ₂ SO ₄ , PM ₁₀ , PM _{2.5}) na području lokalne samouprave
	Smanjiti emisiju gasova staklene bašte	Emisija CO ₂ (%)
	Smanjiti stepen izloženosti stanovništva zagađenom vazduhu	Broj stanovnika izloženih zagađenjima vazduha
	Unaprediti energetske efikasnost	Procentualni udeo korišćenja ekološki prihvatljivih goriva/energenata
ZEMLJIŠTE (zaštita zemljišta)	Zaštita kvaliteta zemljišta	% površina obuhvaćenog novom namenom
VODE (zaštita kvaliteta površinskih voda) (zaštita kvaliteta podzemnih voda)	Očuvanje kvaliteta površinskih i podzemnih voda	Kvalitet površinskih i podzemnih voda Kvalitet prečišćenih otpadnih voda Praćenje zauljenih otpadnih voda: - fizičke karakteristike (temperatura, vidljive otpadne materije, primetna boja, primetan miris, mutnoća), - pH vrednost, - petodnevna biološka potrošnja kiseonika (VRK5), - hemijska potrošnja kiseonika (NRK), - olovo, - gvožđe, - toluen, - benzen, - ksilen, - fenolna jedinjenja (fenol)
	Obezbeđivanje zahtevanog kvaliteta otpadnih voda pre upuštanja u recipijent	
BUKA	Smanjiti izloženost stanovništva povišenim nivoima buke	Broj postojećih i potencijalnih izvora buke tokom realizacije Broj mernih mesta

NEJONIZUJUĆE ZRAČENJE	Smanjiti/ublažiti izloženost elektromagnetnom zračenju	Kriterijumi Svetske zdravstvene organizacije: dozvoljena jačina električnog polja je 5 kVeff/m, dozvoljena jačina magnetnog polja je 100 µT
KLIMATSKE PROMENE /RANJIVOST	Povećanje korišćenja obnovljivih izvora energije (OIE)	Instalisani kapaciteti u solarnim elektranama koja koristi Sunčevu energiju kao OIE
BIODIVERZITET	Zaštita biodiverziteta, odnosno zastupljenih biljnih i životinjskih vrsta	Procena broja i statusa potencijalno ugroženih zastupljenih biljnih i životinjskih vrsta u toku jedne godine Težište je na praćenju stradanja životinja od solarnih panela, odnosno pronalaženja mrtvih jedinki i procena broja i sastav vrsta gubitka
PREDEO	Ozelenjavanje	Preduzeti mere sanacije, primarne rehabilitacije i uspostavljanja slobodnih zelenih površina Formirati zaštitni pojas radi očuvanja i smanjenja štetnih uticaja
UPRAVLJANJE OTPADOM (upravljanje svim vrstama i kategorijama generisanog otpada - opasnim i neopasnim)	Organizovan i kontrolisan sistem upravljanja otpadom Upravljanje svim vrstama i kategorijama otpada - komunalnim, opasnim, neopasnim, zabranom deponovanja svih vrsta i kategorija otpada van prostora namenjenih za tu namenu	Plan upravljanja otpadom Količine opasnog i neopasnog otpada koji se generiše u toku jedne godine Procenat otpada koji je predat operaterima na dalje upravljanje
UPRAVLJANJE RIZICIMA	Obaveza sprečavanja svih potencijalnih rizika od udesa, prepoznavanje i delovanje na neočekivane i neplanirane situacije kako bi se izbegle ili sprečile okolnosti koje vode do akcidenata i udesa na planskom području	Rizik nastanka udesa Površina obuhvaćena mogućim akcidentima Izloženost stanovništva, objekata, flore i faune mogućim akcidentnim situacijama
SOCIO-EKONOMSKI RAZVOJ	Podsticaj ekonomskog razvoja lokalne samouprave Bolji kvalitet života lokalnog stanovništva	Broj zaposlenih zahvaljujući realizaciji planirane namene, odnosno izgradnji solarne elektrane i tokom eksploatacije Benefiti lokalne zajednice Stepen infrastrukturnog opremanja i nivo komunalnog uređenja

Opšti i posebni ciljevi Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, predstavljaju uslov za ostvarivanje zaštite i unapređenja stanja na planskom području. Predloženi koncept zaštite životne sredine na području Plana hijerarhijski je usklađen sa opštim smernicama, uslovima i merama za zaštitu životne sredine šire prostorne celine, odnosno uslovima i merama na nivou Prostornog plana opštine Preševo.

3.0. Procena mogućih uticaja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i programa na činioce životne sredine

Cilj Strateške procene uticaja na životnu sredinu je sagledavanje mogućih negativnih uticaja/trendova na kvalitet životne sredine u planskom području, utvrđivanje smernica i definisanje mera za sprečavanje, smanjenje, ublažavanje, odnosno dovođenje u ekološki prihvatljive okvire ne stvarajući konflikte u prostoru i životnoj sredini. Na osnovu ciljeva i smernica prostornog razvoja i uslova zaštite životne sredine iz planova višeg reda i šireg područja, od značaja za Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, definisani su opšti i posebni ciljevi Strateške procene uticaja planskog dokumenta (Izveštaja o SPU).

Osnovni cilj sa ekološkog aspekta je integralna zaštita i razvoj uz poštovanje ekoloških principa i principa održivosti u granicama Plana, izbegavanje konflikata, postizanja kompromisa i kompenzacije u prostoru.

Realizacija solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, planirana je u skladu sa racionalnim korišćenjem raspoloživog prostora primenom mera zaštite ekološki osetljivih receptora, odnosno lokalnog stanovništva, zaštićenih područja, izvorišta vodosnabdevanja, uz definisane i propisane obavezne mere za sprečavanje svih značajnih uticaja i mere za zaštitu prirode, zdravlja stanovništva i životne sredine.

Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, ocenjen je prema mogućim uticajima (saglasno kriterijumima za ocenjivanje veličine, značaja i verovatnoće uticaja - modifikovana PADC metodologija i „MeV Urban“ model) na:

- stanje u prostoru - postojeća i planirana namena,
- stanje infrastrukturne i komunalne opremljenosti,
- postojeći i planirani stepen racionalnosti u korišćenju prirodnih resursa,
- postojeće i planirano stanje i kvalitet životne sredine,
- postojeći i planirani stepen upravljanja otpadom,
- postojeći i planirani stepen efikasnosti zaštite životne sredine,
- stanje monitoringa životne sredine.

3.1. Detaljan opis, vrednovanje i procenu značajnih uticaja sprovođenja plana na činioce životne sredine

Područje ekološke analize, odnosno vrednovanja postojećeg i planiranog stanja, sa aspekta mogućih i očekivanih promena i uticaja u prostoru i životnoj sredini, predstavlja obuhvat Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Na osnovu utvrđenih potencijala i ograničenja u granicama Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, karakteristika neposrednog i šireg okruženja, kao i postojeće i planirane namene, izvršena je valorizacija prostora u obuhvatu planskog dokumenta. Opšti ciljevi ekološkog vrednovanja prostora Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo:

- utvrđivanje i valorizovanje ključnih potencijala prostora;
- identifikacija postojećih konflikata i ograničenja (prostornih, ekoloških);
- procena postorno-ekoloških kapaciteta područja Plana;
- definisanje prostorno-ekološke matrice područja Plana za održivi razvoj.

Posebni ciljevi ekološkog vrednovanja prostora Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo:

- definisanje ekološke celine;
- utvrđivanje uslova za planirane namene u ekološkoj celini;
- definisanje ekološki prihvatljivih sadržaja i objekata sa pratećom infrastrukturom;

- definisanje uslova i mera za planiranje projekata, uslova za sprečavanje prostornih i ekoloških konflikata, kao i uslova ekološke kompenzacije u prostoru;
- utvrđivanje obaveznih ekoloških smernica i mera za realizaciju planirane solarne elektrane „Preševo 1“ u procesu implementacije planskog dokumenta;
- utvrđivanje obaveznih smernica i mera zaštite i monitoringa životne sredine i zaštite od udesa.

Valorizacija je izvršena i u cilju usklađivanja daljeg razvoja planskog područja prema kriterijumima ekonomske opravdanosti, održivosti i ekološke prihvatljivosti. Koncept zaštite i unapređenja životne sredine za područje Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, zasnovan je na:

- zaštiti i unapređenju prostora i životne sredine u području Plana detaljne regulacije od značaja za životnu sredinu uže i šire prostorne celine;
- zaštiti kvaliteta vazduha, površinskih i podzemnih voda i zemljišta;
- zaštiti biodiverziteta, zastupljenih ekosistema, zaštiti zaštićenih vrsta i specifičnih staništa, zaštiti ostalih prirodnih vrednosti i kulturnih dobara (arheoloških lokaliteta) u planskom području od značaja za životnu sredinu;
- zaštiti i sprečavanju prekomerne emisije buke, svetlosnih efekata i nejonizujućeg zračenja, u zoni osetljivih receptora;
- infrastrukturnom opremanju i komunalnom uređenju, pre svega zone koje već trpi uticaje, u cilju unapređenja medijuma životne sredine i zaštite zdravlja lokalnog stanovništva;
- organizovanom sistemu upravljanja otpadom;
- prevenciji svih potencijalnih udesa i udesnih situacija;
- monitoringu stanja životne sredine.

Strateškom procenom uticaja izvršena je valorizacija prostora odnosno planskog područja, u cilju održivog i ekološki prihvatljivog upravljanja prostorom, prirodnim vrednostima, životnom i društvenom sredinom za ekološki najprihvatljiviji način realizacije u granicama Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo. Da bi se procenili mogući uticaji strateškog i ostalog karaktera, efekti i posledice po prirodu, biodiverzitet, ostale prirodne vrednosti, životnu i društvenu sredinu, zdravlje i bezbednost lokalnog stanovništva i potencijalnih korisnika prostora, izvršeno je vrednovanje planskog obuhvata sa ekološkog aspekta, kao podloge za najbolje ponuđeno varijantno rešenje za izgradnju solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Na osnovu prostorno-položajnih karakteristika analiziranog područja planskog dokumenta, postojećih ograničenja i ekoloških konflikata, postojeće namene, obavezujućih smernica mera zaštite životne sredine koje su uslov za planiranu namenu i implementaciju Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, područje Plana se vrednuje kao: **Ekološka celina „Preševo 1“** sa površine **7,42 ha**.

Kako bi se stvorili uslovi za dalji održivi razvoj u granicama „Preševo 1“, obavezno je da:

- realizaciju planirane namene, odnosno izgradnja solarne elektrane „Preševo 1“, prati obavezna procena uticaja na prirodnu, životnu i društvenu sredinu na hijerarhijski nižem nivou;
- primena obaveznih mera za sprečavanje i ublažavanje potencijalno negativnih uticaja na stanje u prostoru, životnoj i društvenoj sredini;
- primena mera zaštite od udesa i udesnih situacija, u skladu sa dokumentacijom na hijerarhijski nižem nivou.

U prostoru solarne elektrane, planirano je postavljanje fotonaponskih panela, odgovarajućih tehničkih karakteristika (koje će se precizno definisati u fazi izrade tehničke dokumentacije) i izgradnja odgovarajućih elektroenergetskih objekata.

U skladu sa članom 69. stav 7. Zakonom o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, br. 72/09, 81/09 ispr, 64/10 -odl. US, 24/11, 121/12, 42/13 - odl. US, 50/13-odl. US, 98/13 - odl. US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/2019, 37/2019 – dr.zakon, 9/2020, 52/2021 i 62/2023), zemljište u

okviru ove celine namenjeno za kompleks solarne elektrane, ostaje poljoprivredno i šumsko zemljište.

U cilju prevencije, sprečavanja, smanjenja, otklanjanja i minimiziranja mogućih značajnih uticaja na prirodu, životnu i društvenu sredinu, planirane su mere koje su date u Poglavlju 4.1. ovog Izveštaja o Strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu. Način vrednovanja činioca životne sredine u postupku strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, mere prevencije, zabrane, zaštite, kompenzacije i monitoringa negativnih uticaja na životnu sredinu, a koje se moraju sprovesti u navedenoj ekološkoj celini pri realizaciji planirane namene, su obavezne u postupku procene uticaja na životnu sredinu, kao nižem hijerarhijskom nivou.

3.2. Prikaz verovatnih značajnih uticaja razumnih varijantnih rešenja koja je razmatrao organ nadležan za pripremu plana imajući u vidu cilj, svrhu i geografski obuhvat plana

U postupku procene strateških uticaja Plana i planskih rešenja, razmatrana su varijantna rešenja (usvajanje i ne usvajanje Plana) kako bi se izvršilo poređenje i vrednovanje za izbor bolje ponuđene varijante sa aspekta mogućnosti za realizaciju solarne elektrane „Preševo 1“ ali i zaštite prostora i životne sredine.

Predložena varijantna rešenja vrednovana su sa aspekta:

- mogućnosti uspostavljanja integralne kontrole u prostoru;
- mogućnosti realizacije planirane namene, odnosno izgradnje solarne elektrane „Preševo 1“, na principima prevencije, ekonomske i ekološke održivosti i prihvatljivosti;
- mogućnosti kontrole, monitoringa i zaštite prirode, lokalnog stanovništva i kvaliteta životne sredine.

Varijantno rešenje ne usvajanja Plana detaljne regulacije područje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo (Varijanta I), omogućava zadržavanje postojećeg koncepta i funkcionisanja planskog područja, odnosno zadržavanje poljoprivrednog zemljišta bez mogućnosti značajnih promena u prostoru.

Varijantno rešenje usvajanja i realizacije (implementacije) Plana detaljne regulacije područje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo (Varijanta II), predstavlja mehanizam upravljanja prostorom i životnom sredinom i omogućava:

- poštovanje urbanističkih parametara, pravila uređenja i pravila građenja, smernica za planove zaštite od udesa, obaveznih mera zaštite prostora, zaštite zdravlja stanovništva, zaštite i monitoringa životne sredine;
- ostvarivanje koncepta dugoročnog održivog i ekološki prihvatljivog i kontrolisanog razvoja planskog područja;
- ostvarivanje koncepta dugoročnog održivog razvoja predmetnog područja i mogućnost korišćenja Sunčeve energije područja kao obnovljiv izvor energije, odnosno maksimalna iskorišćenost insolacije (osunčanje) područja, kao i ukupno i difuzno ozračenje horizontalne ploče, u skladu sa savremenim tehnikama i tehnologijama iz oblasti elektro energetike;
- poštovanje opštih i posebnih smernica i mera zaštite životne sredine iz planova na višem hijerarhijskom nivou;
- plansku realizaciju planiranih promena, odnosno izgradnju solarnih elektrana u skladu sa uslovima zaštite životne sredine, uslovima zaštite kulturnih dobara, zaštite zdravlja i tradicionalnih navika i vrednosti lokalnog stanovništva;
- zahtevano infrastrukturno i komunalno opremanje i uređenje područja Plana;
- realizacija zaštitnih zona, pojaseva i tehničkih mera zaštite;
- uspostavljanje sistema kontrolisanog upravljanja otpadom, upravljanje prostorom na ekološki prihvatljiv i održiv način;
- uspostavljanje kontrole stanja životne sredine (monitoring), odnosno praćenje stanja kvaliteta vazduha, voda i zemljišta, praćenje nivoa buke i nejonizujućeg zračenja.

Izbor Varijante II, usvajanje Plana detaljne regulacije područje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, predstavlja prihvatljivo rešenje sa aspekta upravljanja prostorom, zaštite prirodnih resursa i životnom sredinom (kontrola kvaliteta voda, vazduha, zemljišta, nejonizujuće zračenje) i u skladu je sa ekološkim načelima i principima održivog razvoja. Predlog Plana je u saglasnosti sa postavljenom ekološkom matricom i omogućava uspostavljanje ekološke kontrole u prostoru planskog obuhvata.

3.3. Poređenje razumnih varijantnih rešenja i prikaz razloga za izbor najpovoljnijeg rešenja sa stanovišta cilja, svrhe, geografskog obuhvata plana i procenjenih uticaja na životnu sredinu

Poređenje varijantnih rešenja izvršeno je na osnovu očekivanih pozitivnih i negativnih uticaja koje bi varijantna rešenja imala u prostoru. Efekti su vrednovani sa aspekta uticaja na:

- prirodne vrednosti-medijume životne sredine (vazduh, površinske i podzemne vode, zemljište),
- nivo buke i nejonizujućeg zračenja,
- stvorene vrednosti (demografske karakteristike, privredne aktivnosti),
- predeone i pejzažne karakteristike područja,
- infrastrukturu i komunalnu opremljenost planskog područja,
- prostorne i urbanističke uslove i parametre i mogućnost kontrolisanog upravljanja prostorom.

Ekološki je prihvatljivo rešenje koje omogućava:

- primenu mera za otklanjanje, sprečavanje i kompenzaciju svih značajnih uticaja u prostoru i životnoj sredini;
- racionalno korišćenje i očuvanje prirodnih resursa u planskoj postavci;
- sprovođenje kontrole i monitoringa životne sredine;
- poštovanje ekoloških načela i principa održivog razvoja.

Tabela br. 5: Prikaz varijantnih rešenja

VARIJANTNA REŠENJA	Održivi razvoj planskog područja	
	Pozitivni	Negativni
Varijanta I	Zadržavanje postojećeg koncepta i funkcionisanja planskog područja, odnosno zadržavanje poljoprivrednog zemljišta bez mogućnosti značajnih promena u prostoru	Gubitak mogućnosti za realizaciju projekta solarnih elektrana i korišćenja Sunčeve energije područja, kao obnovljiv izvor energije
Varijanta II	Ostvarivanje koncepta dugoročnog održivog i ekološki prihvatljivog i kontrolisanog razvoja planskog područja Ostvarivanje koncepta dugoročnog održivog razvoja predmetnog područja i mogućnost korišćenja Sunčeve energije područja kao obnovljiv izvor energije, odnosno maksimalna iskorišćenost insolacije (osunčanje) područja, kao i ukupno i difuzno ozračenje horizontalne ploče, u skladu sa savremenim tehnikama i tehnologijama iz oblasti elektro energetike Poštovanje opštih i posebnih smernica i mera zaštite životne sredine iz planova	Zauzimanje poljoprivrednog zemljišta planiranom prenamenom zemljišta Promene predeonih karakteristika, odnosno realizacija solarnih elektrana (vizuelne i predeone promene u prostoru) Promena, u manjoj meri, tradicionalnih navika lokalne zajednice

	na višem hijerarhijskom nivou Planska realizacija planiranih promena, odnosno izgradnja solarnih elektrana u skladu sa uslovima zaštite životne sredine, uslovima zaštite kulturnih dobara, zaštite zdravlja i tradicionalnih navika i vrednosti lokalnog stanovništva Infrastrukturno i komunalno opremanje i uređenje područja Plana Realizacija zaštitnih zona, pojaseva i tehničkih mera zaštite Uspostavljanje sistema kontrolisanog upravljanja otpadom, upravljanje prostorom na ekološki prihvatljiv i održiv način Uspostavljanje kontrole stanja životne sredine (monitoring), odnosno praćenje stanja kvaliteta vazduha, voda i zemljišta, praćenje nivoa buke i nejonizujućeg zračenja	
--	--	--

3.4. Način na koji su pri proceni uticaja uzeti u obzir činioci životne sredine

Na osnovu višekriterijumske analize, utvrđeni su potencijali i ograničenja u granicama Plana detaljne regulacije područje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, odnosno području potencijalnih direktnih i indirektnih uticaja od značaja za zaštitu prirode, životne sredine i lokalnog stanovništva. Zaštita prirode, životne sredine i poštovanje sociološkog aspekta, podrazumeva poštovanje svih opštih i posebnih smernica i mera utvrđenih uslovima imalaca javnih ovlašćenja, zahtevima zainteresovanih organa i organizacija i zainteresovane javnosti, u skladu sa zakonskom regulativom. Kroz analizu područja Plana, odnosno postojeće i planirane namene, izvršena je ekološka valorizacija i definisana ekološka celina.

Definisanje smernica i mera zaštite ima za cilj obezbeđivanje uslova da se postojeće stanje životne sredine maksimalno očuva i spreči potencijalno negativno delovanje, pre svega elektromagnetnog zračenja u analiziranoj prostornoj celini. Pored procene uticaja planskih rešenja na životnu sredinu i sagledavanja mogućih značajnih negativnih uticaja, cilj procene uticaja planskog dokumenta je i propisivanje smernica i mera za njihovo smanjenje, odnosno svođenje u prihvatljive granice, definisane pozitivnom zakonskom regulativom, uz očuvanje kapaciteta i kvaliteta životne sredine i zdravlja lokalnog stanovništva u granicama planskog dokumenta.

Realizacijom planirane solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, obezbeđuju se uslovi za eksploataciju Sunčeve energije, odnosno korišćenje obnovljivih izvora energije, sa svim benefitima koje ona ostvaruje u širem kontekstu zaštite životne sredine. U tom smislu, može se govoriti o pozitivnim efektima Plana na aspekt korišćenja i primene obnovljivih izvora energije. U kontekstu sagledavanja mogućih kumulativnih i sinergetskih efekata, može se govoriti o uticajima na predeone karakteristike kao posledica izgradnje solarne elektrane.

U cilju zaštite kvaliteta životne sredine, poštovana su načela zaštite životne sredine:

- načelo prevencije i predostrožnosti – sve aktivnosti u granicama planskog dokumenta, planira se sprovođenje da ne prouzrokuje značajne promene u životnoj sredini, tako da predstavlja najmanji rizik po prirodu i životnu sredinu i zdravlje lokalnog stanovništva i ograniči uticaj na životnu sredinu u planskom području i neposrednom okruženju;
- načelo očuvanja prirodnih vrednosti prostora, posebno biodiverziteta i zaštićenih prirodnih dobara u granicama Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Koncept zaštite životne sredine u Planu detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, zasnivan je na usklađivanju potreba razvoja, pouzdanom snabdevanju električnom energijom i očuvanju zdravlja i bezbednosti lokalnog stanovništva, prirodnih vrednosti i činilaca životne sredine.

Mere zaštite imaju za cilj da uticaje na životnu i društvenu sredinu, u okviru planskog područja, svedu u okvire i granice prihvatljivosti, omogućavaju realizaciju planirane solarne elektrane za dalji razvoj lokalnih zajednica i sprečavaju konflikte na datom prostoru što je u funkciji realizacije ciljeva održivog razvoja. Definisanje mera zaštite životne i društvene sredine ima za cilj obezbeđivanje uslova da se postojeće stanje životne sredine očuva i gde je moguće unapredi, a pre svega, da se spreče potencijalno negativni uticaji. Pored procene uticaja planskih rešenja na životnu sredinu i sagledavanja mogućih značajnih negativnih uticaja, cilj izrade Strateške procene uticaja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, je i propisivanje mera za njihovo smanjenje, odnosno dovođenje u ekološki prihvatljive i održive okvire, u skladu sa kapacitetom životne sredine na analiziranom prostoru.

Pri proceni uticaja uzeti u obzir činioci životne sredine, tokom realizacije i redovnog rada solarne elektrane „Preševo 1“ i pratećih sadržaja.

Uticaji planirane solarne elektrane „Preševo 1“ u Radoševcu i pratećih sadržaja, na činioce životne sredine su:

- **Stanovništvo i zdravlje ljudi;**

Tokom realizacije i redovnog rada planirane solarne elektrane „Preševo 1“ nema uticaja na stanovništvo i zdravlje ljudi, jer je planirana solarna elektrane na bezbednoj udaljenosti.

- **Geološka, predeona i biološka raznovrsnost, vrste, staništa i njihova funkcionalna povezanost, područja i druga prirodna dobra zaštićena posebnim propisom kojim se uređuje zaštita prirode;**

Tokom realizacije i redovnog rada nema uticaja na geološko područje.

Najveći uticaj se može očekivati za vreme pripreme terena i izgradnje solarne elektrane „Preševo 1“, zbog buke, vibracija, prašine i većeg prisustva ljudi, može doći do uznemirenja divljih životinja, napuštanja staništa i pojave migracija na druge mirnije lokacije i slična staništa. Takođe, mogu se očekivati uticaji različitih intenziteta i karaktera i za vreme redovnog rada solarne elektrane u neposrednom i širem okruženju, kao i uticaji u slučaju udesnih situacija.

Međutim, poštovanjem Rešenja Zavoda za zaštitu prirode Srbije, koje su obavezujuće sa merama zaštite u svim fazama planiranja, realizacije i redovnog rada solarne elektrane „Preševo 1“, uticaj će biti sveden na minimum.

- **Ekološka mreža, ekološki značajna područja i ekološki koridori**

Najveći uticaj na ekološku mrežu, ekološki značajna područja i ekološki koridore je tokom realizacije solarne elektrane „Preševo 1“. Međutim, prema Rešenju, plansko područje ne nalazi unutar zaštićenog područja za koje je sproveden ili pokrenut postupak zaštite i ne nalazi se u prostornom obuhvatu ekološke mreže Republike Srbije („Službeni glasnik RS“, br. 102/2010).

Međutim, poštovanjem Rešenja Zavoda za zaštitu prirode Srbije, koje su obavezujuće sa merama zaštite u svim fazama planiranja, realizacije i redovnog rada solarne elektrane „Preševo 1“, uticaj će biti sveden na minimum.

- **Ekosistemi i ekosistemske usluge**

Solarne elektrane, mogu imati uticaj tokom realizacije na zastupljene ekosisteme i ekosistemske usluge, ugrožavajući biodiverzitet, ugrožavajući staništa, prirodne resurse (ukoliko se zauzimaju velike površine), kao i kulturne vrednosti. Međutim, uz odgovarajuće planiranje i mere zaštite, ovi uticaji se mogu minimizirati. Na primer, pažljiv izbor lokacija za izgradnju solarne elektrane, kao i korišćenje održivih i ekoloških metoda održavanja, mogu pomoći u očuvanju važnih ekosistemskih usluga.

- **Zemljište, voda i vazduh**

Zagađivanje zemljišta može nastati, pre svega u toku izgradnje solarnih elektrana ili pri remontu ili drugim intervencijama na solarnim panelima. Kvalitet zemljišta u granicama Plana ali i poljoprivrednog zemljišta neposrednog okruženja, može biti narušen hazardnim, nekontrolisanim izlivanjem goriva, ulja i antifrizu iz građevinskih mašina, ostalih vozila i korišćene opreme, razvejavanjem praškastih materija i prašine kao i taloženjem zagađujućih materija, produkata sagorevanja iz motora sa unutrašnjim sagorevanjem.

Uticaj na kvalitet površinskih i podzemnih voda može se očekivati u toku izgradnje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, pre svega u slučaju vanrednog, udesnog, odnosno havarijskog izlivanja goriva, ulja i rashladne tečnosti (antifrizu) iz građevinskih mašina, teretnih i putničkih vozila na gradilištu i u transportu. Obaveza Nosioca Projekta, odnosno izvođača radova je da odmah, bez odlaganja, izvrši sanaciju terena, a u slučaju prodora štetnih materija u dublje slojeve podzemlja, neophodna je izvršiti i remedijaciju zemljišta i zagađenih podzemnih voda.

Redovni rad solarne elektrane „Preševo 1“ neće dovoditi do generisanja otpadnih voda. Ne postoji mogućnost ugoržavanja režima voda u planskom području.

Uticaji i negativni efekti na kvalitet vazduha su mogući u fazi realizacije solarne elektrane „Preševo 1“ i pratećih sadržaja i nastaju pre svega kao posledica rada angažovane mehanizacije i sredstava rada na lokaciji.

Solarne elektrane proizvode električnu energiju bez sagorevanja fosilnih goriva, što znači da ne emituju ugljen-dioksid (CO_2) i druge štetne gasove. Ovo pomaže u smanjenju ukupnih emisija gasova koji doprinose globalnom zagrevanju.

Solarna energija je obnovljiv izvor, što znači da je dostupna u nedogledu i ne iscrpljuje se kao fosilna goriva.

Poboljšanje kvaliteta vazduha, odnosno smanjenje sagorevanja fosilnih goriva ne samo da smanjuje CO_2 , već i druge zagađivače, kao što su sumpor-dioksid (SO_2) i azot-oksidi (NO_x), koji mogu imati negativan uticaj na zdravlje ljudi i ekosisteme.

Poštovanjem mera i smernica zaštite zemljišta, vode i vazduha, ovi uticaji se mogu minimizirati.

- **Klima, klimatske promene**

Tokom realizacije solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, uticaj na klimu i klimatske promene je minimalan, uzimajući u obzir karakteristike projekta. Poštovanjem mera zaštite ovi uticaji se mogu minimizirati.

Tokom rada, solarne elektrane imaju pozitivan uticaj na klimu i klimatske promene, a evo nekoliko ključnih aspekata:

- Smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte: Solarne elektrane proizvode električnu energiju bez sagorevanja fosilnih goriva, što znači da ne emituju ugljen-dioksid (CO_2) i druge štetne gasove. Ovo pomaže u smanjenju ukupnih emisija gasova koji doprinose globalnom zagrevanju.
- Solarna energija je obnovljiv izvor, što znači da je dostupna u nedogledu i ne iscrpljuje se kao fosilna goriva. Uključivanje solarne energije u energetske sisteme može smanjiti zavisnost od ovih ograničenih resursa.
- Poboljšanje kvaliteta vazduha, odnosno smanjenje sagorevanja fosilnih goriva ne samo da smanjuje CO_2 , već i druge zagađivače, kao što su sumpor-dioksid (SO_2) i azot-oksidi (NO_x), koji mogu imati negativan uticaj na zdravlje ljudi i ekosisteme.
- **Materijalna dobra, materijalno i nematerijalno kulturno nasleđe arheološko i arhitektonsko kulturno nasleđe i arheološka nalazišta**

Uticaji na materijalna dobra, materijalno i nematerijalno kulturno nasleđe arheološko i arhitektonsko kulturno nasleđe i arheološka nalazišta, mogu biti samo tokom realizacije solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Međutim, poštovanjem propisanih mera, smernica i primenjivanjem Uslovma o merama zaštite kulturnog nasleđa na području Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“, na teritoriji opštine Preševo, br. 474/2-02 od 07.03.2025. godine, Zavod za zaštitu spomenika kulture Niš.

- **Izloženost stanovništva i životne sredine velikim udesima ili prirodnim katastrofama**

Naseljenost u planskom području su retko naseljena mesta, pa samim tim izloženost abilo kakvog udesa neće imati uticaja na stanovništvo.

Akcidenti i udesne situacije nisu česte pojave za solarne elektrane i najčešće su posledica tehničkih neispravnosti, organizaciono-tehnoloških propusta ili ekstremnih meteoroloških uslova.

3.5. Način na koji su pri proceni uticaja uzeti u obzir karakteristike uticaja: verovatnoća, intezitet, složenost/reverzibilnost, vremenska dimenzija (trajanje, učestalost, ponavljanje), prosotrna dimenzija (lokacija, geografska oblast, broj izloženih stanovnika, prekogranična priroda uticaja), kao i kumulativna i zajednička priroda uticaja

Uticaji Plana detaljne regulacije područje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, analizirani su na relaciji: izvori uticaja - uticaji - efekti i posledice. Izvori uticaja na kvalitet životne sredine mogu biti planska rešenja Plana, u pozitivnom i negativnom smislu. Vrednovanjem planskih rešenja moguće je izvršiti vrednovanje uticaja Plana na životnu sredinu i dati procenu efekata u prostoru i životnoj sredini.

Od značaja za životnu sredinu su rešenja koja se odnose na prostorni položaj planirane namene prostora i planirane infrastrukture.

Ključni izvori pozitivnih i potencijalno negativnih uticaja su planska rešenja realizaciju:

- prostora u kome će biti raspoređeni solarni paneli za solarne elektrane „Preševo 1“;
- infrastrukturno i komunalno opremanje područja;
- plana upravljanja otpadom i otpadnim vodama na području Plana;
- zaštita od udesa i akcidenata u granicama Plana.

Uticaji na životnu sredinu, generalno, mogu biti mehanički, fizički, hemijski, a objekat uticaja su medijumi životne sredine preko kojih se uticaji prenose ili na koja se odražavaju. U Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu analizirani su sledeći činioci životne sredine:

- biodivirzitet planskog područja,
- prirodne vrednosti životne sredine (vazduh, površinske i podzemne vode, zemljište, predeono-pejzažne vrednosti),
- karakteristike planirane solarne elektrane „Preševo 1“.

Posledice uticaja u prostoru i životnoj sredini su promene osobina, izgleda ili funkcije, a efekti mogu biti pozitivni ili negativni ili stanje bez promena, što predstavlja karakteristike uticaja. Procena uticaja na životnu sredinu izvršena je u odnosu na karakteristike uticaja koje planska rešenja mogu imati na životnu sredinu, u odnosu na: vrstu uticaja, dužinu trajanja, izvor i razvoj uticaja, reverzibilnost, mogućnost anuliranja uticaja, trajnost, kontinuitet, važnost (značaj) uticaja i stepen i karakter potrebnih intervencija. U odnosu na vreme trajanja uticaja, definisani su: privremeni - povremeni, dugotrajni efekti i posledice. Efekti odnosno posledice, saglasno navedenoj kategorizaciji, mogu biti:

- u odnosu na vrstu uticaja - pozitivni (povoljan, vrlo povoljan), negativni (vrlo negativan, veći, manji), nulti/bez uticaja;

- u odnosu na vreme (dužinu) trajanja - privremeni/povremeni, dugotrajni/dugoročni;
- u odnosu na razvoj uticaja - jednostavni, kumulativni, sinergetski;
- u odnosu na izvor uticaja - direktni, indirektni;
- u odnosu na reverzibilnost - reverzibilni, ireverzibilni;
- u odnosu na trajnost uticaja - dugotrajan, incidentan;
- u odnosu na kontinuitet - kontinualan, diskontinualan;
- u odnosu na značaj - izrazito mali značaj, mali značaj, srednji značaj, vrlo veliki značaj.

Postupak ocenjivanja kvaliteta životne sredine i očekivanih efekata Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo vršen je na osnovu vrednovanja mogućih ekoloških uticaja (pozitivnih i negativnih). Veličina uticaja predstavlja prikaz štete ili koristi od procenjenog delovanja na kvalitet vazduha, kvalitet površinskih i podzemnih voda, zemljišta, pejzažne karakteristike prostorne celine, prirodna i kulturna dobra i kvalitet životne sredine.

Značaj uticaja predstavlja razmere fizičkog prostora koji može biti izložen delovanju promena u sredini. Uticaji, odnosno posledice, prema karakteristikama ocenjeni su negativnim ili pozitivnim predznakom.

Uticaji, odnosno posledice, prema veličini promena se ocenjuju brojevima od -3 do +3, gde se znak minus odnosi na negativne, a znak plus na pozitivne promene.

Tabela br. 6: Kriterijumi za ocenjivanje veličine uticaja (modifikovana PADC metodologija)

Veličina uticaja	Oznaka	Značenje simbola
kritičan, vrlonegativan	-3	onemogućavanje funkcije u datom prostoru
veći	-2	u većoj meri narušava stanje životne sredine
manji	-1	u manjoj meri narušava životnu sredinu
nema uticaja	0	nema promena u životnoj sredini
pozitivan	+1	manje pozitivne promene i uticaji u životnoj sredini
povoljan	+2	povoljne promene i uticaji na kvalitet životne sredine
vrlo povoljan	+3	promene bitno poboljšavaju kvalitet životne sredine

Značaj uticaja procenjen je u odnosu na prostorne razmere na kojima se može ostvariti uticaj planiranih namena i očekivanih aktivnosti u prostoru Plana, ali i neposrednog i šireg okruženja. Kriterijumi za ocenjivanje razmera uticaja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, su:

- lokalni – lokacijski – uticaji na nivou Plana detaljne regulacije;
- gradski - uticaji od značaja za područje opštine Preševo;
- regionalni – uticaji od značaja za širu prostornu celinu – region;
- nacionalni – uticaji od značaja za nivo Republike Srbije.

Tabela br. 7: Kriterijumi za vrednovanje prostornih razmera uticaja

Značaj uticaja	Oznaka	Opis
nacionalni	IV	mogući uticaji na nivou Republike Srbije
regionalni	III	mogući uticaji na širu prostornu celinu
Gradski/opštinski	II	mogući uticaji na nivou opštine Preševo
lokalni (lokacijski)	I	mogući uticaju na nivou Plana detaljne regulacije

Tabela br. 8: Skala za procenu verovatnoće uticaja

Verovatnoća %	Oznaka	Opis
100	I	uticaj vrlo izvestan
više od 50	V	uticaj verovatan
manje od 50	M	uticaj moguć
manje od 1	N	uticaj nije verovatan

Tabela br. 9: Dodatni/dopunski kriterijumi prema vremenu trajanja u tipu uticaja

Trajanje uticaja	Oznaka	Opis
Privremeni-Povremeni	Po/Pr	vreme trajanja uticaja
Dugotrajni-Dugoročni	Dt/Dr	
Direktni	Di	tip uticaja
Indirektni	Id	

Na osnovu svih navedenih kriterijuma izvršeno je vrednovanje značaja identifikovanih uticaja za ostvarivanje ciljeva Strateške procene uticaja. Procena mogućih uticaja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo na životnu sredinu, obuhvata:

- vrednovanje činilaca životne sredine u postupku procene uticaja strateškog karaktera (uključujući podatke o stanju i kvalitetu površinskih i podzemnih voda, stanju i kvalitetu zemljišta, stanju buke i nejonizujućeg zračenja, stanju ostalih prirodnih resursa, mikroklimatskih karakteristika, biodiverzitetu);
- smernice i mere za preventivno delovanje, sprečavanje i ograničavanje negativnih i potencijalno negativnih uticaja, sprečavanje prostornih konflikata (konflikti planiranih namena, funkcija, sadržaja) i uvođenje ekološke kompenzacije za uvećanje pozitivnih efekata Plana na životnu sredinu;
- način na koji su pri proceni uzete u obzir karakteristike uticaja Plana (verovatnoća, intenzitet, složenost/reverzibilnost, vremenska dimenzija, lokacija, prostorno-geografska oblast, prirodna dobra, broj izloženih stanovnika, kumulativna i sinergetska priroda uticaja).

Cilj ekološkog vrednovanja prostora u obuhvatu planskog dokumenta, predmeta Strateške procene uticaja je:

- procena mogućih uticaja strateškog karaktera u planskom obuhvatu;
- procena mogućih procena mogućih direktnih uticaja na vazduh, površinske i podzemne vode, zemljište;
- procena mogućih uticaja na biodiverzitet;
- procena direktnih uticaja na vizuelne percepcije stanovništvu u granicama planskog dokumenta i okruženja;
- utvrđivanje opštih i specifičnih uticaja, dugoročnih, direktnih i indirektnih na kvalitet života lokalnog stanovništva;
- procena pozitivnih uticaja u prostoru i životnoj sredini,
- procena mogućih negativnih efekata u životnoj sredini, koji postoje ili mogu nastati zbog karakteristika postojećeg stanja i planiranih solarnih elektrana, postojećih konflikata i ograničenja u prostoru i karakteristike planirane promene

Strateška procena Plana sa aspekta ekološke prihvatljivosti i održivosti, predstavlja važan korak u postupku donošenja odluke za usvajanje:

- planirane namene, pravila građenja i uređenja;
- planirane infrastrukturne opremljenosti;
- načina korišćenja i uređenja prostora, posebno zelenih površina;
- dozvoljenog stepena uticaja na prirodu, životnu i društvenu sredinu.

Strateška procena Plana detaljne regulacije predstavlja vrednovanje sa aspekta:

- planiranih mera prevencije na planskom nivou za sprečavanje, ublažavanje i minimiziranje potencijalno štetnih uticaja na stanje biodiverziteta (ornitofaune i hiropteroфаune), kvalitet vazduha, voda i zemljišta, uticaja od nejонizujućih zračenja, pojavu buke, na narušavanje predeonih vrednosti, nekontrolisano generisanje otpadnih voda i otpada;
- kvaliteta života i tradicionalnih navika lokalnog stanovništva;
- racionalnog, ekološki prihvatljivog upravljanja otpadom i otpadnim vodama na području Plana;
- obaveznog preduzimanja mera za sprečavanje i otklanjanje mogućih značajnih uticaja i negativnih posledica strateškog karaktera u prostoru i životnoj sredini, mera zaštite i monitoringa životne sredine.

Za potrebe procene uticaja, kao okvir graničnih kapaciteta životne sredine područja Plana, korišćeni su uslovi i podaci nadležnih institucija, Nacrt Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, dok je postojeće stanje dato kao procena na osnovu podataka merenja i praćenja kvaliteta životne sredine i opservacije i evidentiranja na terenu.

Planska rešenja vrednovana sa aspekta procene uticaja

Prostor za izgradnju solarne elektrane „Preševo 1“
Infrastrukturalna opremljenost
Poljoprivredno zemljište
Šumsko zemljište

Ciljevi Strateške procene uticaja na životnu sredinu

1. Zaštita kvaliteta vazduha (smanjiti emisije zagađujućih materija i suspendovanih čestica)
2. Zaštita zemljišta
3. Zaštita površinskih i podzemnih voda
4. Smanjiti nivo (intenzitet) buke
5. Smanjiti/ublažiti izloženost elektromagnetnom zračenju
6. Povećanje korišćenja obnovljivih izvora energije (OIE)
7. Zaštita biodiverziteta
8. Maksimalno ublažiti negativan uticaj planiranih namena na vizuelnu percepciju i izgled predela
9. Infrastrukturalno opremanje planskog područja (u skladu sa planiranom namenom)
10. Uspostaviti sistem upravljanja otpadom
11. Zaštita od udesa
12. Podsticaj ekonomskog razvoja lokalne samouprave Bolji kvalitet života lokalnog stanovništva

Tabela br. 10: Vrednovanje karakteristika značaja uticaja planiskih rešenja (procena veličine uticaja planskih rešenja na životnu sredinu i procena uticaja prostornih razmera, verovatnoće i dužine trajanja uticaja planskih rešenja)

Plansko rešenje	Posebni ciljevi Strateške procene uticaja											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Prostor za izgradnju solarne elektrane „Preševo 1“	-1	-1	-1	-1	-1	+3	-1	-1	+2	+2	+1	+3
	M	M	M	M	V	I	M	M	V	V	V	I
	I	I	I	I	I	I/II	I/II	I	I/II	I/II	I/II	I/II/III
	Pr/Dr	Pr/Dr	Pr/Dr	Pr/Dr	Pr/Dr	Dt/Dr	Po/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr
	Di/Id	Di	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di	Di	Di	Di	Di/Id	Di/Id	Di/Id
Infrastrukturna opremljenost	-1	-1	-1	-1	-1	+3	0	-1	+2	+2	+2	+3
	M	V	M	M	V	I	N	V	V	V	V	I
	I	I	I	I	I	I/II	I	I	I/II	I/II	I/II	I/II
	Pr/Dr	Pr/Dr	Pr/Dr	Po/Dr	Po/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr
	Di/Id	Di	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id
Ostalo poljoprivredno zemljište	-1	-1	-1	-1	0	0	0	+1	+1	+1	+1	+1
	M	M	M	M	N	N	M	V	M	V	V	V
	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	Po/Dr	Po/Dr	Po/Dr	Po/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr
	Di/Id	Di	Di/Id	Di/Id	Id	Id	Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id
Šumsko zemljište	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+2	+1	+1	+1	+1
	V	V	V	V	M	M	M	V	M	M	M	M
	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I/II/III
	Po/Dr	Po/Dr	Po/Dr	Po/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr
	Di/Id	Di	Di/Id	Di/Id	Id	Id	Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id
Biodiverzitet	0	0	0	0	0	0	-1	0	-1	+1	0	0
	N	N	N	N	N	N	V	M	V	V	N	N
	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	Dr	Dr	Dr	Dr	Dr	Dr	Dt/Dr	Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr

	Di/Id	Di	Di/Id	Di/Id	Id	Id	Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id
Predeo i vizualna percepcija	0	0	0	0	0	0	-1	+1	+1	+1	0	0
	N	N	N	N	N	N	M	M	M	M	N	N
	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr
	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id
Upravljanje otpadom	+1	+2	+2	0	0	+1	+2	+3	+2	+3	+2	+2
	V	I	V	N	N	M	V	I	V	I	V	V
	I	I	I	I	I	I/II	I/II	I/II	I/II	I/II	I/II	I/II
	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr	Dt/Dr
	Di/Id	Di	Di/Id	Di	Di	Di/Id	Di/Id	Di	Di/Id	Di/Id	Di/Id	Di/Id

3.6. Prikaz metodologije i teškoća, tehničkih nemogućnosti ili nedostatka određenih znanja sa kojima se organ nadležan za pripremu Plana susreo kako bi sproveo procenu razumnih varijantnih rešenja

Organ nadležan za pripremu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, odnosno pripremu Nacrta Odluke o izradi predmetnog Plana nije imao nikakve teškoće u pogledu vrednovanja mogućih varijantnih rešenja.

Povod za izradu Plana detaljne regulacije predmetnog kompleksa je obaveza proistekla iz načina sprovođenja i razrade planskog dokumenta višeg reda Prostornog plana opštine Preševo („Sl. glasnik opštine Preševo 1“, br. 1/25).

Na osnovu predmetne lokacije, principi prostornog razvoja se zasnivaju na uređenju dela naselja van građevinskog područja naselja opremanjem saobraćajnom i tehničkom infrastrukturom, kao preduslova za izgradnju solarne elektrane.

Osnovni cilj uređenja prostora obuhvaćenog Planom je stvaranje planskog osnova za izgradnju novih objekata, tj. realizacije infrastrukturnog objekta koji koristi obnovljivi izvor energije - sunčevu svetlost i njegovo nesmetano funkcionisanje, u cilju optimalnog korišćenja energije sunca i proizvodnje električne energije, ali i stvaranje uslova za definisanje objekata javne namene za potrebnu saobraćajnu infrastrukturu i elektroenergetske objekte, kao i unapređenje režima i uslova korišćenja zemljišta u obuhvatu Plana.

Konkretni cilj izrade PDR-a je stvaranje preduslova za definisanje namene površina, granica i uslova izgradnje površine javne namene, pravila uređenja i pravila građenja, građevinskih linija, u odnosu na planiranu horizontalnu i vertikalnu regulaciju, definisanje trasa i uslova izgradnje komunalne infrastrukture.

Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo je zasnovan na studijskoj, tehničkoj i drugoj dokumentaciji i važećim planskim i razvojnim dokumentima u Republici Srbiji. Odlukom o izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo („Sl. glasnik opštine Preševo 1“, br. 1/25) definisana je okvirna je granica, koja je tačno utvrđena Nacrtom Plana, sve u skladu sa izborom najprihvatljivijeg varijantnog rešenja studijske i tehničkoj dokumentaciji izgradnju solarne elektrane „Preševo 1“.

4.0. Predlog mera predviđenih za sprečavanje i/ili smanjenje procenjenih negativnih uticaja na životnu sredinu

Definisanje smernica i mera zaštite ima za cilj obezbeđivanje uslova da se postojeće stanje životne sredine maksimalno očuva i spreči potencijalno negativno delovanje, u prostornoj celini, a poveća pozitivno delovanje na životnu sredinu. Pored procene uticaja planskih rešenja na životnu sredinu i sagledavanja mogućih značajnih negativnih uticaja, cilj procene uticaja planskog dokumenta je i propisivanje smernica i mera za njihovo smanjenje, odnosno svođenje u prihvatljive granice, definisane pozitivnom zakonskom regulativom, uz očuvanje kapaciteta i kvaliteta životne sredine i zdravlja lokalnog stanovništva u granicama planskog dokumenta.

Cilj propisanih obavezujućih smernica i mera zaštite je sprečavanje potencijalnih prostornih i ekoloških konflikta na analiziranom prostoru, a u skladu sa ciljevima i principima održivog razvoja. Sprovođenje mera zaštite prirode i životne sredine uticaće na smanjenje rizika po zdravlje stanovništva, rizika od zagađivanja i degradacije prostora u granicama Plana ali i zonama neposrednog uticaja. Mere zaštite imaju za cilj da uticaje na životnu sredinu svedu u zakonom propisane okvire i granice prihvatljivosti, odnosno spreče ugrožavanje zdravlja stanovništva, zastupljenih ekosistema kvaliteta života lokalnog stanovništva i svih korisnika prostora. Smernice i mere zaštite prostora i životne sredine sprečavaju ekološke konflikte, omogućavaju razvoj i realizaciju planirane namene u granicama Plana.

4.1. Predlog mera za sprečavanje, smanjenje i/ili ograničavanje negativnih, odnosno uvećanje pozitivnih uticaja na činioce životne sredine

Zaštita životne sredine podrazumeva poštovanje svih opštih mera zaštite životne i društvene sredine, zaštite prirode i prirodnih vrednosti utvrđenih i propisanih zakonskom regulativom. U tom smislu se, na osnovu analize kvaliteta i kapaciteta životne sredine, prostornih karakteristika i odnosa planskog područja sa neposrednim okruženjem, planiranih aktivnosti u planskom području, procenjenih odnosno očekivano mogućih negativnih uticaja na kvalitet životne sredine i uslova nadležnih institucija, utvrđuju se smernice i mere koje treba postovati i primenjivati tokom implementacije Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Realizacijom planirane solarne elektrane „Preševo 1“, obezbeđuju se uslovi za eksploataciju Sunčeve energije, odnosno korišćenje obnovljivih izvora energije, sa svim benefitima koje ona ostvaruje u širem kontekstu zaštite životne sredine. U tom smislu, može se govoriti o pozitivnim efektima Plana na aspekt korišćenja i primene obnovljivih izvora energije. U kontekstu sagledavanja mogućih kumulativnih i sinergetskih efekata, može se govoriti o uticajima na predeone karakteristike kao posledica izgradnje solarne elektrane.

Mere zaštite imaju za cilj da uticaje na životnu sredinu svedu u zakonom propisane okvire i granice prihvatljivosti, odnosno spreče ugrožavanje zdravlja stanovništva, zastupljenih ekosistema kvaliteta života lokalnog stanovništva i svih korisnika prostora. Smernice i mere zaštite prostora i životne sredine sprečavaju ekološke konflikte, omogućavaju razvoj i realizaciju planirane namene u granicama Plana.

4.1.1. Zaštita vazduha

Na području Plana, zaštita vazduha obuhvata mere prevencije i kontrole emisije zagađujućih materija iz svih potencijalnih izvora zagađenja (pokretnih i stacionarnih), kako bi se sprečio i umanjio njihov uticaj na kvalitet vazduha i minimizirali potencijalno negativni efekti na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Glavni izvori uticaja su emisije u vazduh iz građevinske i ostale mehanizacije, putničkih i teretnih vozila, kao i drugih mašina angažovanih za dopremanje materijala i opreme. Zbog česte manipulacije i kretanja vozila i mašina, očekuju se povremeno sa verovatnoćom ponavljanja, emisije prašine u vazduh. Ovakvi uticaji neće biti značajni, zbog njihovog intenziteta, vremenske

i prostorne ograničenosti, a moguće ih je ograničiti odgovarajućim merama zaštite i dobrom organizacijom tokom realizacije i izgradnje solarnih elektrana.

Karakteristika solarne elektrane je da nema emisija u vazduh, a njihov rad će znatno doprineti smanjenju korišćenja neobnovljivih izvora energije, pre svega, fosilnih goriva što doprinosi snižavanju emisija zagađujućih materija u atmosferu, između ostalih i „gasova staklene bašte“.

Sve smernice i mere zaštite vazduha moraju se sprovoditi u skladu sa:

- *Zakonom o zaštiti vazduha („Sl. glasnik RS”, br. 36/09, 10/13 i 26/21-dr.zakon);*
- *Uredbom o uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha („Sl. glasnik RS”, br. 11/10, 75/10 i 63/13);*
- *Uredbom o graničnim vrednostima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora zagađivanja, osim postrojenja za sagorevanje („Sl.glasnik RS”, br. 111/15 i 83/21);*
- *Uredbom o merenjima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora zagađivanja („Sl.glasnik RS”, br. 5/16 i 10/24).*

Smernice i mere zaštite vazduha:

- zaštitu vazduha od zagađivanja sprovoditi kao integralni deo monitoringa kvaliteta vazduha na području opštine Preševo;
- u postupku pripreme terena i izvođenja radova angažovati ispravnu mehanizaciju, a mikrolokacije planiranih solarnih elektrana obezbediti saglasno uslovima nadležnog organa;
- zaštita kvaliteta vazduha tokom izgradnje solarnih elektrana se pre svega odnosi na sprečavanje emisije prašine i izduvnih gasova, te je potrebno sprečiti izlaganje i isušivanje zemljišta (odnosno emisiju prašine), kada je to moguće;
- vršiti redovno orošavanje i kvašenje zaprašenih površina i transportnih ruta u cilju sprečavanja razvejavanja i rasturanja sitnih čestica;
- potrebno je sprovesti mere za smanjenje zagađivanja vazduha u postupku projektovanja, gradnje i redovnog rada i moraju se održavati i sprovesti mere tako da se ne ispuštaju zagađujuće materije u vazduh u količini većih od graničnih vrednosti emisije;
- na pristupnom putu ograničiti brzinu kretanja transportnih i ostalih vozila.

4.1.2. Zaštita voda

Zaštita i unapređenje kvaliteta površinskih i podzemnih voda zasnovana je na merama i aktivnostima kojima se njihov kvalitet štiti i unapređuje preko mera zabrane, prevencije, obavezujućih mera zaštite, kontrole i monitoringa, u cilju očuvanja kvaliteta života, živog sveta, postizanja standarda kvaliteta životne sredine, smanjenja zagađenja, sprečavanja daljeg pogoršanja stanja voda i obezbeđenje neškodljivog i nesmetanog korišćenja voda za različite namene.

Kvalitet površinskih i podzemnih voda može biti ugrožen najviše u toku izgradnje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, pre svega u slučaju vanrednog, udesnog, odnosno havarijskog izlivanja goriva, ulja i rashladne tečnosti (antifriz) iz građevinskih mašina, teretnih i putničkih vozila na gradilištu i u transportu. Obaveza Nosioca Projekta, odnosno izvođača radova je da odmah, bez odlaganja, izvrši sanaciju terena, a u slučaju prodora štetnih materija u dublje slojeve podzemlja, neophodna je izvršiti i remedijaciju zemljišta i zagađenih podzemnih voda.

U cilju sprečavanja, ograničenja i kompenzacije negativnih uticaja Plana na podzemne vode, neophodno je sprovoditi stroge mere zaštite prilikom planiranja i realizacije solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Sve smernice i mere zaštite voda moraju se sprovoditi u skladu sa:

- *Zakonom o vodama („Sl. glasnik RS”, br. 30/10, 93/12, 101/16 i 95/18);*

- *Uredbom o graničnim vrednostima emisije zagađujućih materija u vode i rokovima za njihovo dostizanje („Sl. glasnik RS“, br. 67/11, 48/12 i 1/16);*
- *-Uredbom o graničnim vrednostima prioriternih i prioriternih hazardnih supstanci koje zagađuju površinske vode i rokovima za njihovo dostizanje („Sl. glasnik RS“, br. 24/14);*
- *Uredbom o graničnim vrednostima zagađujućih materija u površinskim i podzemnim vodama i sedimentu i rokovima za njihovo dostizanje („Sl. glasnik RS“, br. 50/12);*
- *Pravilnikom o opasnim materijama u vodama („Sl. glasnik SRS“, br. 31/82);*
- *Pravilnikom o parametrima ekološkog i hemijskog statusa površinskih voda i parametrima hemijskog i kvantitativnog statusa podzemnih voda („Sl. glasnik RS“, br. 74/11).*

Smernice i mere za zaštitu voda:

- sve aktivnosti na planskom području: radovi na istraživanju, uređenju, zemljani i ostali radovi, izgradnja, eksploatacija, održavanje i ostale aktivnosti na planskom području, moraju se sprovoditi isključivo prema uslovima i merama koje obezbeđuju zaštitu voda;
- zabranjeno je ispuštanje, prosipanje i izlivanje svih potencijalnih otpadnih voda, opasnih i štetnih materija;
- u cilju prevencije, sprečavanja i ublažavanja nastanka i uticaja otpadnih voda tokom izvođenja radova i izgradnje, potrebno je obezbediti kontrolisano prikupljanje površinskih oticaja sa površina na kojima se izvode radovi preko privremeno izgrađenih odvodnih kanala i taložnica, radi sprečavanja direktnog upuštanja u prirodni recipijent (okolno zemljište), posebno tokom perioda sa padavinama;
- u zonama radova nije dozvoljeno (zabranjeno je) servisiranje, popravka, održavanje dopuna goriva angažovane mehanizacije i mašina; U slučaju izuzetne potrebe, obavezne su mere zaštite i korišćenje zaštitne opreme i posuda;
- prilikom realizacije-izgradnje solarane elektrane „Preševo 1“, gradilišta obezbediti tako da se isključi mogućnost havarija i udesnih situacija na mehanizaciji, uređajima i pratećim sadržajima;
- u slučaju havarijskog izlivanja, prosipanja opasnih i štetnih materija, obavezan je odgovor na udes, odnosno hitna sanacija ugrožene lokacije;
- upravljanje fekalnim otpadnim vodama na gradilištima mora biti organizovano kao privremeno sanitarno rešenje preko mobilnog toaleta, kao samostalne sanitarno-higijenske jedinice, bez potrebe priključivanja na vodovodnu i kanizacionu mrežu; Broj samostalnih sanitarno-higijenske jedinica (mobilnih toaleta) mora biti usaglašen sa brojem angažovanih radnika na gradilištu;
- održavanje (redovno čišćenje, pranje i dezinfekcija toaleta ekološkim biorazgradivim dezinficijensima) mora biti povereno nadležnom komunalnom preduzeću ili operateru koji upravlja mobilnim toaletima.

4.1.3. Zaštita zemljišta

Zaštita zemljišta od degradacije i zagađivanja obavezna je prilikom izvođenja pripremnih radova i izgradnje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Zagađivanje zemljišta može nastati, pre svega u toku izgradnje solarnih elektrana ili pri remontu ili drugim intervencijama na solarnim panelima. Kvalitet zemljišta u granicama Plana ali i poljoprivrednog zemljišta neposrednog okruženja, može biti narušen hazardnim, nekontrolisanim izlivanjem goriva, ulja i antifrizu iz građevinskih mašina, ostalih vozila i korišćene opreme, razvejavanjem praškastih materija i prašine kao i taloženjem zagađujućih materija, produkata sagorevanja iz motora sa unutrašnjim sagorevanjem.

Zaštita poljoprivrednog zemljišta uslovljena je čuvanjem namene i funkcionalnosti obuhvaćenih parcela. Opšte mere zaštite zemljišta obuhvataju sistem praćenja kvaliteta zemljišta (sistem zaštite zemljišnog prostora) i njegovo održivo korišćenje, koje se ostvaruje primenom mera sistemskog praćenja kvaliteta zemljišta:

- praćenje indikatora za ocenu rizika od degradacije zemljišta;
- sprovođenje remedijacionih programa za otklanjanje posledica degradacije zemljišnog prostora, bilo da se oni dešavaju prirodno ili da su uzrokovani antropogenim aktivnostima.

Mere zaštite zemljišta obuhvataju sistem praćenja kvaliteta zemljišta i njegovo održivo korišćenje koje se sprovodi kroz:

- obavezno planiranje i sprovođenje preventivnih mera zaštite prilikom korišćenja zemljišta za sve delatnosti za koje se očekuje da će znatno oštetiti funkcije zemljišta;
- obavezno upravljanje otpadom u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i podzakonskim aktima;
- obavezno upravljanje otpadnim vodama na planskom području.

Sve smernice i mere zaštite zemljišta moraju se sprovoditi u skladu sa:

- *Zakonom o zaštiti zemljišta („Sl. glasnik RS“, br. 112/15);*
- *Zakonom o poljoprivrednom zemljištu („Sl. glasnik RS“, br. 62/06, 65/08 - dr. zakon, 41/09, 112/15, 80/17 i 95/18 - dr. zakon);*
- *Uredbom o sistematskom praćenju stanja i kvaliteta zemljišta („Sl. glasnik RS“, br. 88/20);*
- *Pravilnikom o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i vodi za navodnjavanje i metodama njihovog ispitivanja („Sl. glasnik RS“, br. 23/94).*

Smernice i mere zaštite zemljišta:

- obavezno planiranje i sprovođenje preventivnih mera zaštite prilikom korišćenja zemljišta za sve radove i aktivnosti pri realizaciji solarne elektrane, a za koje se očekuje ili se može očekivati da će znatno oštetiti funkcije zemljišta;
- u cilju očuvanja i zaštite produktivnog zemljišta, obezbediti da zauzimanje obradivog poljoprivrednog zemljišta bude vršeno u najmanjoj mogućoj meri;
- planirani radovi na realizaciji solarne elektrane se moraju sprovesti u skladu sa propisanim urbanističkim parametrima u planskom dokumentu;
- obavezna je sanacija i rekultivacija postojećih degradiranih lokacija, odnosno uklanjanje neuređenih odlagališta otpada (divljih deponija), ukoliko ih ima u granicama planskog dokumenta, kao i nastalih degradiranih površina tokom izvođenja radova;
- upravljanje otpadnim vodama, u skladu sa važećom zakonskom regulativom i uslovima nadležnih institucija i preduzeća, a što obuhvata zabranu prosipanja, ispuštanja i akcidentnog izlivanja na zemljište svih kategorija otpadnih voda, uz obavezan monitoring i kontrolu upravljanja otpadom i otpadnim vodama na planskom području;
- obaveza izvođača radova je da pedološki vredan površinski, humusni sloj zemljišta posebno odloži, zaštititi od atmosferskih uticaja i upotrebi za završnu prekrivku iskopa, odnosno za sanaciju i revitalizaciju degradiranih površina;
- zemljište oko solarnih panela i na trasi kablova sanirati po završetku radova i vratiti prvobitnoj nameni;
- na gradilištima nije dozvoljena popravka niti bilo kakva servisiranja mehanizacije i vozila, kako bi se sprečilo eventualno curenje ili prosipanje ulja i maziva u zoni izvođenja radova;
- ukoliko tokom građevinskih radova na postavljanju solarnih panela dođe do havarije na građevinskim mašinama ili transportnim sredstvima, investitor/nosilac projekta, odnosno izvođač radova je dužan da odmah, bez odlaganja, izvrši sanaciju terena. Sanaciju (po potrebi i remedijaciju) zagađenog zemljišta može da obavlja samo ovlašćena organizacija ili laboratorija; Upravljanje sa nastalim opasnim otpadom mora biti povereno operateru koji poseduje dozvolu za upravljanje opasnim otpadom, uz dokument o kretanju opasnog otpada;

- po završetku zemljanih i ostalih građevinskih radova, izvršiti nivelaciju zemljišta i prikupiti i ukloniti sav komunalni, građevinski, inertni i ambalažni otpad, u skladu sa uslovima nadležnog komunalnog preduzeća; U slučaju pojave opasnog otpada izvođač radova je dužan da isti preda operateru koji poseduje dozvolu za upravljanje opasnim otpadom, uz dokument o kretanju opasnog otpada;
- propisan način upravljanja opasnim otpadom i otpadnim uljima obezbeđuje sprečavanje uticaja na zemljište, površinske i podzemne vode; Istih procedura, operater se mora pridržavati i pri redovnom, odnosno vanredom remontu solarnih panela, kada mogu nastati različite kategorije i količine otpada (metalnih delova, kablova, plastike, zauljenog otpada i krpa, ambalažnog otpada) koji se predaje operateru koji poseduje dozvolu za upravljanje otpadom, uz dokument o kretanju otpada;
- Ivestitor/nosilac projekta je u obavezi da definiše sva radna uputstva za adekvatno rukovanje opasnim materijama; Opasan otpad (otpadna ulja) skladištiti u nepropusnim, hermetički zatvorenim posudama u skladu sa Pravilnikom o načinu skladištenja, pakovanja i obeležavanja opasnog otpada („Sl. glasnik RS“, br. 95/24), a potom ih predati ovlašćenom Operateru na dalji tretman;
- u slučaju da se planiranim aktivnostima u granicama Plana, utiče na zagađivanje zemljišta, investitor/nosilac projekta je u obavezi je da izradi izveštaj o stanju zemljišta koji mora biti izrađen od strane stručne organizacije, akreditovane za uzorkovanje i ispitivanje zemljišta i vode prema SRPS, ISO/IEC 17025 standardu; nosilac projekta koji degradira životnu sredinu dužan je da izvrši remedijaciju ili sanaciju degradirane životne sredine, u skladu sa projektima sanacije i remedijacije na koje resorno Ministarstvo daje saglasnost;
- investitor/nosilac projekta, potencijalni zagađivač ili njegov pravni sledbenik, obavezan je da ukloni uzrok zagađenja i posledice direktnog ili indirektnog zagađenja životne sredine i snosi ukupne troškove, koji uključuju troškove rizika po životnu sredinu i troškove uklanjanja štete nanete životnoj sredini;
- u cilju kontrole životne sredine i zaštite zemljišta od zagađivanja, u granicama PDR-a, pri implementaciji i realizaciji planirane solarne elektrane, pratećih sadržaja i infrastrukture, potrebno je, u skladu sa Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 114/2008) pokrenuti postupak procene uticaja na životnu sredinu pred nadležnim organom za zaštitu životne sredine u vezi donošenja odluke o izradi/ne izradi Studije o proceni uticaja na životnu sredinu.

Zaštita od zemljotresa

Na osnovu dosadašnje seizmičke aktivnosti i dostupnih karata seizmičkih hazarda objavljenih od strane Republičkog seizmološkog zavoda (RZS), teritorija opštine Preševo u celini pripada zoni 8° MCS za povratni period od 475 godina, što označava uslovnu povoljnost sa aspekta seizmičnosti, opština Preševo je u zoni sa umerenim uslovno povoljnim stepenom ugroženosti zemljotresom, sa srednjom verovatnoćom pojave.

Zaštitu od zemljotresa sprovoditi kroz primenu važećih seizmičkih propisa za izgradnju novih objekata i trasiranje glavnih koridora infrastrukture duž saobraćajnica i zelenih površina na odgovarajućem rastojanju od objekata.

4.1.4. Zaštita i unapređenje prirode, prirodnih dobara i predela

Zaštita, unapređenje i očuvanje prirode, biološke i predeone raznovrsnosti kao dela životne sredine, ostvaruje se usklađivanjem aktivnosti, ekonomskih i društvenih razvojnih planova, programa, projekata sa održivim korišćenjem obnovljivih i neobnovljivih resursa i dugoročnim očuvanjem prirodnih ekosistema i prirodne ravnoteže.

Prema Rešenju Zavoda za zaštitu prirode 03 br. 021-787/3 od 17.03.2025. godine, plansko područje se ne nalazi unutar zaštićenog područja za koje je sproveden ili pokrenut postupak zaštite, niti je u obuhvatu ekološki značajnog područja ekološke mreže Republike Srbije prema Uredbi o ekološkoj mreži („Sl. glasnik RS“, br. 102/10).

Prema uslovima nadležnog Zavoda, konstatovano je da na su predmetnom području evidentirana staništa strogo zaštićenih divljih vrsta prema Prilogu 1 i 2 Pravilnika o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik RS“, br. 5/10, 47/11, 32/16 i 38/16).

Uslovima nadležnog Zavoda za zaštitu prirode, propisane su mere zaštite prirode i iste će se sprovoditi u skladu sa:

- *Zakonom o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS“ br. 36/09, 88/10, 91/10, 14/16 i 95/18-dr. zakon i 71/21);*
- *Zakonom o šumama („Sl. glasnik RS“, br. 30/10, 93/12, 89/15 i 95/18-dr. zakon);*
- *Uredba o režimima zaštite („Sl. glasnik RS“, br. 31/12);*
- *Uredbom o ekološkoj mreži („Sl. glasnik RS“, br. 102/10).*

Uslovi propisani Rešenjem Zavoda za zaštitu prirode:

- planirane namene površina moraju biti usklađene sa namenama određenim planom višeg reda, odnosno Prostornim planom opštine Preševo („Sl. glasnik opštine Preševo“, br. 8/22);
- funkcionalnim planiranjem namena površina i aktivnim merama zaštite očuvati i unaprediti postojeće prirodne i poluprirodne u prostornom obuhvatu Plana;
- planiranim radovima i aktivnostima da se ne izazove pojava erozije i inženjersko-geoloških procesa u neposrednom okruženju;
- za izradu Strateške procene uticaja na životnu sredinu, neophodno je :
 - sprovesti popis (nulto stanje) biodiverziteta, sa akcentom na osetljive divlje vrste (ciljane vrste područja, globalno i nacionalne ugrožene vrste);
 - izvršiti ocenu stepena očuvanosti staništa svih osetljivih vrsta, kao i predlog ublažavajućih mera;
 - minimalan period istraživanja za divlje vrste flore, vegetacije i faune je jedan vegetativno-reproduktivni period (15. april -1. novembar);
 - popis treba da sprovedu eksperti za pojedinačne grupe osetljivih organizma divlje flore, faune i vegetacije;
 - utvrditi očuvanost i trenutno stanje predeonih elemenata – visokog zelenila i vrednijih primeraka dendroflora (pojedinačna stabla), šumskih ekosistema i kompleksa, livada i pašnjaka, živica i žbunastih međa koje na predmetnom području imaju ulogu lokalnih ekoloških koridora;
- očuvanje visokog zelenila i vrednijih primeraka dendroflora (pojedinačna i grupe stabala). Ukoliko je uklanjanje stabala neophodno, obavezna je saglasnost i dozname nadležne institucije;
- namenu površina definisati na osnovu rezultata biodiverziteta, predeonih karakteristika i izrađenih karata prioritarnih tipova staništa od značaja za zaštitu i utvrđenih lokalnih ekoloških koridora – isključiti lokalitete na kojima je planirana izgradnja i koja može imati negativan uticaj na zaštićene vrste tipove staništa i ekološke koridore;
- planirati minimalnu udaljenost između solarnih panela, da bude tolika da ne ugrožava staništa strogo zaštićenih divljih vrsta na kojima se okuplja, razmnožava ili noći veći broj međunarodno i nacionalno ugroženih i osetljivih divljih vrsta fauna;
- prilikom planiranja razmaka između tlova solarnih panela, njihovog nagiba i visine tla, potrebno je uzeti u obzir specifične zahteve biljnih vrsta koje se nalaze ispod panela. U tom smislu je neophodno je:

- osigurati dovoljnu propustljivost svetlosti kako bi se omogućio opstanak i normalan rast vegetacije, u skladu sa biološkim potrebama biljnih vrsta koje se nalaze ili planiraju ispod panela;
- sprečiti potpuno zasenčenje površine tla ispod panela.
- predvideti redovno praćenje i vođenje stanja divlje flore i faune u svim fazama izrade tehničko-projektne dokumentacije i tokom radnog veka solarne elektrane;
- predvideti da sve električne instalacije budu uzemljene, obezbeđene i odgovarajuće izolovane kako bi se sprečilo stradanje jedinki divljih vrsta životinja;
- predvideti ograđivanje i obezbeđivanje objekta kako bi se ograničio pristup divljim životinjama, odnosno sprečio ulazak krupnijih divljih životinja, uz istovremeno omogućavanje prolaska malih sisara, gmizavaca i druge sitne faune, dizajniranjem ograde sa otvorenim ili poluotvorenim delovima za njihov prolaz;
- Planom predvideti da je nakon okončanja radova na izgradnji, obavezna kompletna sanacija svih degradiranih površina, uključujući i ozelenjavanje travnatim vrstama;
- Planom predvideti da, kada se paneli iscrpe ili oštete, otpad od solarnih ćelija (nereciklabilan i toksičan) bude adekvatno deponovan na mesto koje će odrediti nadležna služba i koje mora biti van obuhvata planskog dokumenta, a u cilju očuvanja biodiverziteta i zaštite životne sredine saglasno odredbama Zakona o zaštiti životne sredine;
- obaveza da u slučaju napuštanja predmetne lokacije, odnosno prestanka rada solarnog postrojenja, investitor obavezan da, što je pre moguće, evakuiše instaliranu opremu, ukloni sve objekte i u celini sanira lokaciju i dovede je u stanje blisko prvobitnom;
- obaveza da se ukoliko se prilikom izvođenja radova naiđe na geološko-paleontološke ili mineraloško-petrološke objekte, za koje se pretpostavlja da imaju svojstvo prirodnog dobra, saglasno čl. 99. Zakona o zaštiti prirode („Službeni glasnik RS“, br. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – ispravka, 14/2016, 95/2018 – drugi zakon i 71/2021), izvođač radova je dužan da obavesti Ministarstvo zaštite životne sredine, odnosno preuzme sve mere kako se prirodno dobro ne bi oštetilo do dolaska ovlašćenog lica;

u cilju kontrole životne sredine na planskom području, propisivanja, sprovođenja i kontrole mera za zaštitu životne sredine, obavezno je pokretanje postupka procene uticaja na životnu sredinu pred nadležnim organom za zaštitu životne sredine i donošenje odluke o izradi/ne izradi Studije o proceni uticaja na životnu sredinu za projekte potencijalne značajne izvore zagađivanja, u skladu sa Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 114/08).

Istraživački tim sastaven od četiri člana (master biolog-ekolog, dip.biolog-ekolog, master ekolog i dipl.ekolog), je, dana 27.03.2025.godine, izvršio detaljno istraživanje na istražnom području koje je obuhvatalo prostor u granicama Plana detaljne regulacije, neposredno i šire okruženje od značaja za procenu zastupljenih staništa, ekosistema i ukupnog biodiverziteta. Uvidom na terenu konstatovano je sledeće:

- istražno područje se nalazi na području KO Trnava i delom u KO Cakanovac;
- pretežno predstavlja poljoprivredno zemljište različitih katastarskih i bonitetnih karakteristika i vrednosti, sa živicama u različitim fazama sukcesije i malim kompleksima hrastove šume panjače sa primešanim vrstama (jasen, dren, divlja ruža) i travnom vegetacijom tipičnih ruderalnih područja i agroekosistema.

Područje, predmet detaljnog istraživanja, se nalazi u neposrednom okruženju građevinskih područja naselja Trnavska Reka i Cakanovac, sa pojedinačnim domaćinstvima van

građevinskih područja. Na područje u granicama Plana detaljne regulacije, predmet istraživanja, konstatovani su antropogeni uticaji, odnosno deo poljoprivrednih površina u istraživanom području se obrađuje sa zastupljenim njivskim i voćarskim kulturama, a deo predstavlja „napušteno“ poljoprivredno zemljište sa izraženim stepenom sukcesije. Živice i međe se nekontrolisano šire u zoni površina koje se ne obrađuju, dok se žbunje i šiblje, u zoni koja se obrađuje, sistematski uklanja.

Na osnovu detaljnog istraživanja, a prema postojećem stanju i uslovima na terenu, nisu konstatovani specifični biotopi, odnosno staništa (vlažna staništa, sipari, vodene i druge specifične površine), nisu identifikovane retke ili zaštićene vrste flore i vegetacije, nije uočeno ni jedno gnezdo u živicama i granama malih šumskih kompleksa u neposrednom okruženju.

Na osnovu rezultata istraživanja može se konstatovati da na prostoru u granicama Plana detaljne regulacije i neposrednom okruženju nema ograničenja sa aspekta zaštite biodiverziteta.

4.1.5. Zaštita kulturnih dobara

Prema Uslovima o merama zaštite kulturnog nasleđa na području Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“, na teritoriji opštine Preševo, br. 474/2-02 07.03.2025. godine, u obuhvatu Plana, u trenutku podnošenja zahteva:

- izvršena je delimična prospekcija i valorizacija nepokretnog kulturnog nasleđa,
- nije izvršeno evidentiranje ratnih memorijala (na osnovu zakonskih propisa o ratnim memorijalima).

U trenutku podnošenja zahteva, ne postoje: utvrđena nepokretna kulturna dobra, evidentirana dobra koja uživaju prethodnu zaštitu, ni evidentirani ratni memorijali.

Mere kulturnih dobara će se sprovoditi u skladu sa:

- Zakonom o kulturnim dobrima („Sl. glasnik RS”, br. 71/94, 71/94, 52/11, 99/11-dr. zakon, 6/20-dr. zakon, 35/21-dr. zakon, 129/21-dr. zakon i 76/23-dr. zakon);

Mere zaštite nepokretnog kulturnog nasleđa:

- Nije dozvoljeno oštećenje ili uništenje arheoloških nalaza.
- Procedura, koja se odnosi na slučajno otkriće arheoloških nalaza tokom izvođenja radova, obuhvata:
 - arheološko praćenje izvođenja zemljanih radova angažovanjem teritorijalno nadležne ustanove zaštite kulturnih dobara ili naučne ustanove iz oblasti arheologije, o trošku investitora izgradnje;
 - obustavu radova u slučaju otkrića arheološkog nasleđa i blagovremeno obaveštavanje nadležnog Zavoda za zaštitu spomenika kulture Niš.
- ako se u toku izvođenja radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, izvođač radova je dužan da odmah, bez odlaganja prekine radove i obavesti nadležni Zavod za zaštitu spomenika kulture Niš i da preduzme mere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mestu i u položaju u kome je otkriven.
- u slučaju otkrića arheološkog nasleđa tokom izvođenja građevinskih i drugih radova, investitor izgradnje u obavezi je da obezbedi sredstva za zaštitna arheološka istraživanja, zaštitu, čuvanje, publikovanje i prezentaciju arheološkog nasleđa u zoni koja je ugrožena planiranom izgradnjom.
- nakon sprovedenih zaštitnih arheoloških istraživanja, investitor je u obavezi da pribavi nove uslove - mere zaštite od nadležnog zavoda, a koji će se definisati na osnovu rezultata sprovedenih zaštitnih arheoloških istraživanja.
- sva eventualna arheološka istraživanja sprovesti u skladu sa Zakonom o kulturnim dobrima i svim propisima koji regulišu oblast arheologije i zaštite kulturnog nasleđa u

Republici Srbiji i u skladu sa pozitivnom praksom iz oblasti arheologije primenjujući odgovarajuću metodologiju arheoloških istraživanja.

4.1.6. Buka i vibracija

U granicama Plana, buka se može javiti u toku izgradnje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i prateće infrastrukture koju izaziva rad građevinskih mašina.

Tokom izgradnje planirane solarne elektrane „Preševo 1“ doći će do privremenog podizanja nivoa buke, sa verovatnoćom ponavljanja i povremenom pojavom impulsne buke od građevinskih mašina i teških teretnih vozila za prevoz građevinskog materijala i opreme. Povećanje nivoa buke je neminovno, ali je privremenog karaktera, a uticaj je kratkotrajan, prostorno ograničen i dominantan na neposrednom mestu izvođenja.

Tokom redovnog rada solarne elektrane, ne očekuje se prekoračenje nivoa buke, obzirom da solarni paneli odnosno fotonaponske solarne elektrane tokom rada ne proizvode i ne stvaraju buku.

Zaštita od buke na području Plana sprovodiće se u skladu sa:

- *Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini („Sl. glasnik RS”, br. 96/21);*
- *Uredbom o indikatorima buke, graničnim vrednostima, metodama za ocenjivanje indikatora buke, uznemiravanja i štetnih efekata buke u životnoj sredini („Sl. glasnik RS”, br. 75/10);*
- *Pravilnikom o dozvoljenom nivou buke u životnoj sredini („Sl. glasnik RS”, br. 72/10);*
- *Pravilnikom o metodama merenja buke, sadržini i obimu izveštaja o merenju buke u životnoj sredini („Sl. glasnik RS”, br. 139/22).*

Smernice i mere zaštite od buke i vibracija

- u cilju smanjenja uticaja buke u toku izvođenja građevinskih radova i aktivnosti na lokacijama gradilišta, pristupne puteve za građevinsku mehanizaciju odrediti na način da se izbegnu zone sa osetljivim receptorima;
- definisati radno vreme gradilišta za redovne građevinske aktivnosti; radove koji direktno utiču na emisiju buke u životnoj sredini obavljati tokom dana, u definisanom radnom vremenu;
- planirati radove na način da potreba za radovima van definisanog radnog vremena bude svedena na minimum;
- u toku izvođenja građevinskih radova, koristiti redovno održavanu opremu i mehanizaciju koja ne generiše povišeni nivo buke;
- omogućiti ispravan rad opreme i uređaja, sprovođenjem preventivnog održavanja u skladu sa preporukama proizvođača, i na taj način obezbediti da nivo buke bude u skladu sa projektovanim vrednostima.

4.1.7. Nejonizujuće zračenje

Za rad solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo biće postavljeni solarni paneli koji koriste Sunčevu energiju područja, kao obnovljiv izvor energije, za dobijanje električne energije.

U okolini svakog provodnika kroz koji teče naizmenična struja postoji elektromagnetno polje. Intenzitet elektromagnetnog polja opada sa kvadratom rastojanja od provodnika. Na većim udaljenostima efekat nejonizujućeg zračenja koje potiče od takvog polja postaje beznačajan. Izgradnjom solarne elektrane „Preševo 1“ u Radoševcu, doći će do povećanja nivoa elektromagnetnog zračenja, u odnosu na nivo pre izgradnje istih. Elektromagnetno zračenje, odnosno polje će u najvećoj meri emitovati invertori i transformatori, a zatim i elektro-oprema u razvodnim ormarima i drugi komandno-upravljački uređaji i vodovi (samo prilikom proticanja struje). Radi se o elektromagnetnom polju, frekvencije 50 Hz. Nivo elektromagnetnog polja je nizak i lokalnog je karaktera (ne prostire se van granica Plana). Elektromagnetsko polje o kome je ovde reč, je polje koje spada u nejonizirajuća polja, to znači da njegova energija u primarnom aktu incidencije nije dovoljna da izazove jonizaciju molekula u biološkom tkivu.

Zaštita od nejonizujućih zračenja obuhvata uslove i mere zaštite zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog dejstva nejonizujućih zračenja, odnosno elektromagnetnog zračenja, uslove korišćenja izvora nejonizujućih zračenja i predstavljaju obavezne mere i uslove pri planiranju, korišćenju i uređenju prostora. Zaštita od nejonizujućeg zračenja sprovodiće se u skladu sa odredbama:

- *Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Sl. glasnik RS”, br. 36/09),*
- *Pravilnika o granicama izlaganja nejonizujućim zračenjima („Sl. glasnik RS”, br. 104/09),*
- *Pravilnika o izvorima nejonizujućeg zračenja od posebnog interesa, vrstama izvora, načinu i periodu njihovog ispitivanja („Sl. glasnik RS”, br. 104/09).*

Smernice i mere zaštite od nejonizujućeg zračenja:

- pri izgradnji/rekonstrukciji i korišćenju izvora nejonizujućeg zračenja pridržavati se odredbi Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Sl. glasnik RS”, br. 36/09), Pravilnika o izvorima nejonizujućih zračenja od posebnog interesa, vrstama izvora, načinu i periodu njihovog ispitivanja („Sl. glasnik RS”, br. 104/09) i Pravilnika o granicama izlaganja nejonizujućim zračenjima („Sl. glasnik RS”, br. 104/09);
- obavezna je kontrola stepena izlaganja nejonizujućem zračenju u životnoj sredini i kontrola sprovedenih mera zaštite od nejonizujućih zračenja;
- obavezno je sistematsko ispitivanje i praćenje nivoa nejonizujućih zračenja u životnoj sredini;
- obavezno je vođenje evidencije o izvorima nejonizujućih zračenja od posebnog interesa;
- obavezno je označavanje izvora nejonizujućih zračenja od posebnog interesa i zone opasnog zračenja;
- obavezno je informisanje stanovništva o merama zaštite i obaveštavanje o stepenu izloženosti nejonizujućim zračenjima u životnoj sredini;
- u cilju kontrole životne sredine, kontrole i zaštite zdravlja stanovništva od izvora nejonizujućeg zračenja, propisivanja, sprovođenja i kontrole mera za zaštitu životne sredine i zdravlja stanovništva, za realizaciju objekata/uređaja izvora nejonizujućeg zračenja, potrebno je pokretanje postupka procene uticaja na životnu sredinu pred nadležnim organom za zaštitu životne sredine i donošenje odluke o izradi/ne izradi Studije o proceni uticaja na životnu sredinu za planirane projekte potencijalne izvore nejonizujućeg zračenja u skladu sa Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna roena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS”, br. 114/08).

4.1.8. Upravljanje otpadom

Mere upravljanja otpadom definisane su na osnovu smernica iz dokumenata višeg reda kao i na osnovu procenjene količine i karaktera otpada koji će nastajati na području Plana. Koncept upravljanja otpadom na području Plana mora biti zasnovan na uključivanje u sistem Lokalnog plana upravljanja otpadom opštine Preševo, kao i na primeni svih neophodnih organizacionih i tehničkih mera kojima bi se sprečili potencijalni negativni uticaji na kvalitet životne sredine.

Upravljanje otpadom na području Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, mora biti deo integralnog upravljanja otpadom na lokalnom i regionalnom nivou i sprovodiće se u skladu sa:

- *Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 14/16 i 95/18-dr. zakon i 35/23);*
- *Zakonom o ambalaži i ambalažnom otpadu („Sl. glasnik RS”, br. 36/09 i 95/18-dr. zakon));*
- *Uredba o načinu i postupku upravljanja otpadom od građenja i rušenja („Sl. glasnik RS”, br. 93/23 i 94/23 – ispravka);*
- *Uredbom o odlaganju otpada na deponije („Sl. glasnik RS”, br. 92/10);*
- *Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada („Sl. glasnik RS”, br. 56/10, 93/19, 39/21 i 65/24);*

- *Pravilnikom o načinu skladištenja, pakovanja i obeležavanja opasnog otpada („Sl. glasnik RS”, br. 95/24);*
- *Pravilnikom o obrascu Dokumenta o kretanju opasnog otpada i uputstvu za njegovo popunjavanje („Sl. glasnik RS”, br. 17/17);*
- *Pravilnikom o obrascu dnevne evidencije i godišnjeg izveštaja o otpadu sa uputstvom za njegovo popunjavanje („Sl. glasnik RS”, br. 7/20 i 77/21);*
- *Pravilnikom o uslovima i načinu sakupljanja, transporta, skladištenja i tretmana otpada koji se koristi kao sekundarna sirovina ili za dobijanje energije („Sl. glasnik RS”, br. 98/10).*

U skladu sa planiranim sadržajima i aktivnostim, na planskom području se može očekivati nastajanje sledećih vrsta i kategorija otpada:

- građevinski otpad i šut,
- komunalni otpad,
- opasan i neopasan otpad.

Smernice i mere upravljanja otpadom:

- proizvođač otpada, odnosno investitor/izvođač radova je u obavezi da, u skladu sa odredbama Zakona o upravljanju otpadom, u toku izvođenja radova na izgradnji solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, predvidi i obezbedi:
 - odgovarajući način upravljanja/postupanja sa nastalim otpadom u skladu sa zakonom i propisima donetim na osnovu zakona kojima se utvrđuje postupanje sa sekundarnim sirovinama, opasnim otpadom, posebnim tokovima otpada;
 - građevinski i ostali otpadni materijal, koji nastane u toku izvođenja radova, sakupi, razvrsta i privremeno skladišti u skladu sa izvršenom klasifikacijom na odgovarajućim odvojenim mestima predviđenim za ovu namenu, isključivo u okviru gradilišta;
 - sprovede postupke za smanjenje količine otpada za odlaganje (posebni uslovi skladištenja otpada – 17 sprečavanje mešanja različitih vrsta otpada, rasipanja i mešanja sa vodom i sl.) i primenu načela hijerarhije upravljanja otpadom (prevencija i smanjenje, priprema za ponovnu upotrebu, reciklaža i ostale operacije ponovnog iskorišćenja, odlaganje otpada), odnosno odvaja otpad čije se iskorišćenje može vršiti u okviru gradilišta ili u postrojenjima za upravljanje otpadom; prilikom skladištenja nastalog otpada primetni mere zaštite od požara;
 - izveštaj o ispitivanju nastalog neopasnog i opasnog otpada kojim se na gradilištu upravlja, u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada (Sl. glasnik RS, br. 56/10, 93/19, 39/21 i 65/24);
 - Vodi evidenciju o: - o vrsti, klasifikaciji i količini građevinskog otpada koji nastaje na gradilištu; - izdvajanju, postupanju i predaji građevinskog otpada (neopasnog, internog, opasnog otpada, posebnih tokova otpada);
 - preuzimanje i dalje upravljanje otpadom koji se uklanja, obavlja isključivo preko lica koje ima dozvolu da vrši njegovo sakupljanje i/ili transport do određenog odredišta, odnosno do postrojenja koje ima dozvolu za upravljanje ovom vrstom otpada (tretman, odnosno skladištenje, ponovno iskorišćenje, odlaganje);
 - popunjavanje dokumenata o kretanju otpada za svaku predaju otpada pravnom licu, u skladu sa Pravilnikom o obrascu Dokumenta o kretanju otpada i uputstvu za njegovo popunjavanje („Sl. glasnik RS“, br. 114/13) i Pravilnikom o obrascu Dokumenta o kretanju opasnog otpada, obrascu prethodnog obaveštenja, načinu njegovog dostavljanja i uputstvu za njihovo popunjavanje („Sl. glasnik RS“, br. 17/17); kompletno popunjen Dokument o kretanju neopasnog otpada čuva najmanje dve godine, a trajno čuva Dokument o kretanju opasnog otpada, u skladu sa zakonom;

- investitor/nosilac projekta je u obavezi da upravlja otpadom u skladu sa odredbama Zakona o upravljanju otpadom („Sl. glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18-dr. zakon i 35/23), Zakona o ambalaži i ambalažnom otpadu („Sl. glasnik RS”, br. 36/09 i 95/18), Pravilnika o načinu skladištenja, pakovanja i obeležavanja opasnog otpada („Sl. glasnik RS”, br. 95/24), Pravilnik o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada („Sl. glasnik RS”, br. 56/10, 93/19, 39/21 i 95/24), Pravilnika o obrascu dnevne evidencije i godišnjeg izveštaja o otpadu sa uputvom za njegovo popunjavanje („Sl. glasnik RS”, br. 7/20 i 79/21) i Pravilnika o uslovima i načinu sakupljanja, transporta, skladištenja i tretmana otpada koji se koristi kao sekundarna sirovina ili za dobijanje energije („Sl. glasnik RS”, br. 98/10);
- u slučaju kvara solarnih panela ili zamene istih, na lokaciji nije dozvoljeno skladištenje. Obaveza investitora/nosioca projekta je da sa lokacije ukloni nastali otpad u skladu sa odredbama Zakona o upravljanju otpadom („Sl. glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18-dr. zakon i 35/23), time što će da vrati proizvođaču solarnih panela ili da preda operateru koji poseduje dozvolu za upravljanje ovom vrstom otpada uz dokument o kretanju otpada;
- investitor/nosilac projekta/izvođač radova je u obavezi da u skladu sa Uredbom o načinu i postupku upravljanja otpadom od građenja i rušenja („Sl. glasnik RS”, br. 93/23 i 94/23 – ispravka) i Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18-dr. zakon i 35/23), u postupku ishodovanja građevinske dozvole dobije saglasnost na Plan upravljanja otpadom od građenja i rušenja;
- sanirati sve lokacije na kojima je nekontrolisano deponovan otpad na planskom području, u kontaktnim zonama i neposrednom okruženju;
- postupanje i upravljanje neopasnim otpadom vršiće se preko operatera koji poseduje dozvolu za upravljanje neopasnim otpadom, u skladu sa zakonskom regulativom;
- za upravljanje komunalnim otpadom koji nastaje u obuhvatu Plana, realizacijom i implementacijom planskih rešenja, obezbediti adekvatne sudove za prikupljanje otpada, potreban prostor, uslove za pristup vozilu komunalnog preduzeća, u skladu sa uslovima nadležnog Javnog komunalnog preduzeća;
- opasan otpad, mašinska, hidraulična - otpadna ulja koja nastaju na lokaciji povremeno, prilikom održavanja opreme, sakupljati odvojeno u nepropusne sudove sa zatvaračem koji ih hermetički zatvara, a sa tako nastalim otpadom postupati u skladu sa odredbama Pravilnika o načinu skladištenja, pakovanja i obeležavanja opasnog otpada („Sl. glasnik RS”, 95/24), do predaje ovlašćenom operateru koji poseduje dozvolu za upravljanje opasnim otpadom;
- zabranjeno je odlaganje, deponovanje svih vrsta otpada van prostora opredeljenih za tu namenu, na području Plana detaljne regulacije;
- na planskom području nije dozvoljena prerada, reciklaža ni skladištenje otpadnih materija, niti spaljivanje bilo kakvih otpadnih materija.

4.2. Prikaz načina sprovođenja mera

Prikaz načina sprovođenja mera obuhvata sledeće:

- Planski dokument mora sadržati mere zaštite životne i društvene sredine (mere zaštite vazduha, voda, zemljišta, zaštita biodiverziteta, zaštita kulturnog nasleđa i arheoloških lokaliteta, zaštite predela, zaštite od nejozinujućeg zračenja, zaštita od buke, upravljanje otpadom/upravljanje otpadom od građenja i rušenja, zaštite zdravlja i tradicionalnih vrednosti i navika lokalnog stanovništva.
- Informacija o lokaciji mora sadržati, osim pravila uređenja i pravila građenja i uslove i mere zaštite životne sredine propisane u planskom dokumentu.
- Lokacijski uslovi moraju sadržati propisan uslov/obavezu sprovođenja postupka procene uticaja na životnu sredinu pred nadležnim organom za poslove životne sredine;

pokretanje postupka procene uticaja vrši se Zahtevom za odlučivanje o potrebi procene uticaja/Zahtevom o određivanju obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu.

- Projektna dokumentacija (Idejno rešenje, Idejni projekat, Projekat za građevinsku dozvolu; Projekat za izvođenje) mora biti u skladu sa propisanim uslovima i merama zaštite planske dokumentacije i merama propisanim kroz postupak procene uticaja projekta na životnu sredinu.
- U fazi izvođenja projekta (pripremni radovi, izgradnja) moraju se poštovati mere propisane kroz postupak procene uticaja na životnu sredinu; u ovoj fazi obavezna je kontrola primene i poštovanje propisanih protokola za zaštitu životne i društvene sredine.
- U fazi redovnog, obavezan je monitoring propisan planskim dokumentom, detaljno definisan kroz postupak procene uticaja na životnu sredinu.
- Poseban protokol se utvrđuje:
 - za slučaj udesa/akcidenta
 - za slučaj prestanka rada projekta.

4.3. Procena efikasnosti mera

Procena efikasnosti mera, koje su navedene u Poglavlju 4.1., je važna za obezbeđivanje bezbednosti i pouzdanosti solarne elektrane i zaštitu životne sredine i zdravlja stanovništva. definisani su indikatori

Za procena efikasnosti propisanih mera definisani su indikatori:

- za fazu izvođenja projekta, odnosno izvođenja pripremnih radova i radova na izgradnji, indikator efikasnosti – nivo/stepen izvršene revitalizacije/ rekultivacije/uređenja degradiranih lokacija nastalih u toku izvođenja radova (na poljoprivrednom zemljištu);
- za fazu redovnog rada projekta, odnosno fazu eksploatacije solarne elektrane, indikator efikasnosti – poštovanje mera propisanih Studijom o proceni uticaja na životnu sredinu za sve činioce i elemente životne sredine; Regularni rad: Oceniti efikasnost mera u svakodnevnom radu, uključujući upravljanje opremom, bezbednost radnika i uticaj na životnu sredinu;
- za slučaj akcidenta, u fazi realizacije i redovnog rada/eksploatacije solarne elektrane, upravljanje rizikom obuhvata:
 - identifikaciju rizika (procena potencijalnih akcidenta);
 - preventivne mere (mere za sprečavanje akcidentata - redovno održavanje, inspekcije i obuka zaposlenih);
 - reakcija na akcidente (propisane procedure odgovora na udes što uključuje brzinu i efikasnost intervencije, komunikaciju sa zainteresovanim stranama);
 - postakcidentna analiza (protokol za analizu efikasnosti primenjenih mera odgovora na udes);
 - obrazovanje i obuka (nivo/stepen obučenosti odgovornih za upravljanje rizikom i reagovanje u vanrednim situacijama);
 - planovi za unapređenje i poboljšanje (planovi za kontinuirano praćenje i poboljšanje mera u skladu sa novim standardima i tehnologijama).

Plan mera, način sprovođenja i procena efikasnosti su predmet nižeg hijerarhiskog nivoa i sastavni su deo dokumentacije postupka procene uticaja na životnu sredinu i planova zaštite od udesa.

4.4. Mere rane identifikacije i način postupanja u slučaju pojave neočekivanih negativnih uticaja sprovođenja plana u cilju otklanjanja tih uticaja (mere za sprečavanje, smanje i/ili ograniče utvrđene značajne negativne neposredne, posredne, sekundarne, kumulativne, prekogranične, kratkoročne, srednjoročne i dugoročne, trajne i privremene uticaje na činioce životne sredine)

Mere rane identifikacije i način postupanja u slučaju pojave neočekivanih negativnih uticaja sprovođenja Plana imaju za cilj otklanjanje tih uticaja i to: mere za sprečavanje, smanje i/ili ograniče utvrđene značajne negativne neposredne, posredne, sekundarne, kumulativne, prekogranične, kratkoročne, srednjoročne i dugoročne, trajne i privremene uticaje na činioce životne sredine, kako bi se plansko područje i neposredno okruženje maksimalno zaštitilo.

U fazi realizacije solarne elektrane planiraju se i projektuju preventivne mere za sprečavanje i smanjenje štetnog uticaja na životnu sredinu i za smanjenje rizika neželjenih događaja (akcidenata):

- prevencija i sprečavanje pojave akcidenata, koji mogu ugrožavati zdravlje i život ljudi i stanje životne sredine, je izbor najprihvatljivijeg rešenja za pozicioniranje solarnih panela, uz obaveznu primenu mera zaštite i permanentnog nadzora i monitoringa;
- izbor mikrolokacija solarnih panela u skladu sa rezultatima i uslovima geoloških, geomehaničkih i hidroloških ispitivanja;
- projektovanje solarne elektrane u skladu sa klimatskim uslovima i meteorološkim parametrima (odabranim prema iskustvu sa postojećih vodova na tom području, terenskim uslovima i podacima RHMZ-a;
- maksimalno uklapanje u predeo i pejzaž primenom poznatih metoda i postupaka koji će minimizirati uticaj solarne elektrane;
- smanjenje šumskih površina u zoni neposrednog uticaja potrebno je merama ekološke kompenzacije nadoknaditi šumsko-uzgojnim radovima na šumskom zemljištu, u neposrednom ili širem okruženju;
- podizanje novih zasada usmeriti na šumskim staništima (šumskom zemljištu) na bezbednoj udaljenosti od solarne elektrane, pri čemu kompenzacijsko rešenje mora ispunjavati uslove da u biološkom i estetsko-vizuelnom smislu, pored funkcionalnosti, daje i pozitivnu estetsku karakteristiku;
- gradilište se mora organizovati - baze za dopremu alata, materijala, opreme,;
- transport opreme, alata i ostalog potrebnog materijala izvodi se odgovarajućim prevoznim sredstvima do samog gradilišta;
- u fazi realizacije, potrebno je maksimalno koristiti postojeću putnu infrastrukturu (prilazne puteve), u cilju zaštite postojećeg obradivog zemljišta i šumskih površina;
- nakon završetka svih radova, potrebno je urediti trasu, ukloniti otpadni materijal i suvišni iskop u skladu sa Planom upravljanja otpadom od građenja i rušenja, sanirati i revitalizovati degradirane površine.

Akcidenti i udesne situacije nisu česte pojave za solarne elektrane i najčešće su posledica tehničkih neispravnosti, organizaciono-tehnoloških propusta ili ekstremnih meteoroloških uslova.

Prevenција i sprečavanje pojave akcidenata, koji mogu ugrožavati zdravlje i život ljudi i stanje životne sredine, je izbor najprihvatljivijeg rešenja za pozicioniranje solarnih panela, uz obaveznu primenu mera zaštite i permanentnog nadzora i monitoringa.

Mere pre puštanja u rada solarne elektrane obuhvataju obavezu izrade Plana postupanja u udesnim situacijama koji treba da sadrži šemu odgovora na udes, program obuke i treninga, program kontrole i ostala uputstva i obaveštenja; ovim Planom će biti utvrđeno koje aktivnosti se preduzimaju u slučajevima udesa, koje eksterne institucije se obaveštavaju i kako se saniraju posledice; lica odgovorna za sprovođenje Plana će uključiti: radnike zadužene za upravljanje radom solarnih elektrana u trenutku nastanka udesa, nadležnu vatrogasnu jedinicu.

Mere tokom rada solarne elektrane obuhvataju program preventivnog održavanja i praćenja radi smanjenja rizika od pojave kvarova i potencijalnih udesa; scenario požara na solarima kao i u

trafostanicama predstavlja rizik opšteg tipa i predmet je zasebne analize zaštite od požara koju sprovode ovlašćene institucije; u slučaju izlivanja opasne materije, iskorišćeni absorbent će biti sakupljen i deponovan prema Pravilnik o načinu skladištenja, pakovanja i obeležavanja opasnog otpada („Sl. glasnik RS“, br. 95/24).

Primena i sprovođenje opštih mera zaštite životne sredine uticaće na smanjenje rizika od zagađivanja i degradacije prostora i životne sredine u planskom području, neposrednom i širem okruženju. U fazi realizacije solarne elektrane, planiraju se i projektuju preventivne mere za sprečavanje i smanjenje štetnog uticaja solarnih elektrane na životnu sredinu i za smanjenje rizika neželjenih događaja (akcidenata).

Mere zaštite od udesa i udesnih situacija

Na planskom području postoji verovatnoća pojave udesnih situacija. U svim fazama implementacije Plana obavezne su mere prevencije, sprečavanja, otklanjanja uzroka, kontrole i zaštite od udesa i udesnih situacija, u cilju zaštite života i zdravlja i ljudi i životne sredine.

Akcidenti i udesne situacije nisu česte pojave za komplekse solarnih elektrana i najčešće su posledica tehničkih neispravnosti, organizaciono-tehnoloških propusta ili ekstremnih meteoroloških uslova.

Potencijalne udesne situacije sa verovatnoćom javljanja su:

- u slučaju prosipanja ili slučajnog procurivanja naftnih derivata i ostalih fluida iz angažovane građevinske i druge mehanizacije tokom realizacije, odnosno prilikom dovoženja solarnih panela na lokaciju i izlivanja ulja tokom redovnog rada (remont ili redovno održavanje solarnih palena);
- požar;
- prirodne katastrofe (zemljotresi, grom, ekstremni grad).

U slučaju prosipanja ili slučajnog procurivanja naftnih derivata i ostalih fluida iz angažovane građevinske i druge mehanizacije tokom realizacije, odnosno prilikom dovoženja solarnih panela na lokaciju i izlivanja ulja tokom redovnog rada (remont ili redovno održavanje solarnih palena), je akcident je male verovatnoće. Ukoliko dođe do prosipanja naftnih derivata i ulja potrebno je sanirati zemljište, odnosno posuti mesto peskom, zeolitom ili drugim sorbentom. Postupanje sa tako nastalim otpadom uskladiti sa odredbama Pravilnikom o načinu skladištenja, pakovanja i obeležavanja opasnog otpada („Sl. glasnik RS“, br. 95/24).

Kao posledica postojanja napona unutar elemenata solarnih elektrana, glavna opasnost od pojave požara je kratki spoj izazvan dotrajalošću i lošim održavanjem instalacija, koji za posledicu može imati paljenje gorivih komponenti FN panela, kao i paljenje instalacija i elemenata konstrukcije objekta sa kojima ta instalacija dolazi u dodir, od FN panela do ED mreže.

U slučaju požara, u prostoru solarne elektrane se kao ukupno požarno opterećenje u odnosu na količinu i vrstu gorivih materija ono može usvojiti kao 419 MJ/m², klasa opasnosti III – kao za elektro uređaje i postrojenja, što je u skladu sa SRPS U.J1.030 nisko specifično požarno opterećenje, $P_i < 1$ GJ/m². Obzirom na proces rada, elemente konstrukcije i materija koje se po bilo kom osnovu mogu sresti u ovom objektu, u skladu sa SRPS EN 2:2011 na ovakvim objektima su mogući požari u klasi „A“, požari koji obuhvataju čvrste materije, organske prirode, pri čijem gorenju se normalno formira žar, kao i požari uz prisustvo elektro instalacija i uređaja pod naponom.

Iz svega napred navedenog se može zaključiti da su požari na FN panelima identični požarima čvrstih gorivih materija, a da je glavna opasnost u slučaju požara sadržana u činjenici da panel može da nastavi da proizvodi opasni napon čak i ako su invertori isključeni i ako su sistem i instalacije delimično ili potpuno uništeni.

FN paneli se na podkonstrukcije postavljaju u skladu sa podacima o sunčevom zračenju na konkretnoj lokaciji, a ugao postavljanja je izabran na osnovu statičkog proračuna potkonstrukcije i klimatskih uslova za lokaciju.

Obzirom na elemente konstrukcije, proces rada i materija koje se po bilo kom osnovu mogu sresti u ovakvim kompleksima, uglavnom su mogući požari u klasi „A“, požari koji obuhvataju čvrste materije, organske prirode, pri čijem gorenju se normalno formira žar, kao i požari uz prisustvo elektro instalacija i uređaja pod naponom te stim u vezi kao mobilnu opremu treba planirati i odgovarajuće aparate za gašenje početnih požara.

Prirodne katastrofe (zemljotresi, grom, ekstremni grad) mogu predstavljati potencijalni akcident. Predmetna lokacija se nalazi u zoni seizmičkog intenziteta od 8° po skali MCS za povratni period od 475 godina, te se može zaključiti da teren u granicama Plana, nije podložan izrazito razornim zemljotresima. Zaštita od zemljotresa se sprovodi kroz primenu važećih seizmičkih propisa za realizaciju planirane namene odnosno izgradnju solarne elektrane „Preševo 1“.

Solarne elektrane spadaju u kategoriju objekata koji kao posledicu direktnog udara groma mogu imati oštećenja na mestu udara ili na putu struja atmosferskog pražnjenja. S tim u vezi se u skladu sa PTN za zaštitu objekata od atmosferskog pražnjenja i zahteva u skladu sa standardom SRPS EN 62305-1:2013 – Zaštita od atmosferskog pražnjenja – Deo 1: Opšti principi (ranije SRPS IEC 1024-1), kao za elektroenergetska postrojenja, bez proračuna primenjuje I nivo zaštite.

Potencijalni akcident je i ekstremni grad, koji može da izazove oštećenja na solarnim panelima. Redovnom kontrolom i servisiranjem solarnih panela, neće doći do zagađenja životne sredine.

Zaštita od udesa i udesnih situacija na području Plana sprovodiće se u skladu sa:

- *Zakonom o zaštiti od požara („Sl. Glasnik RS”, br. 111/09, 20/15 i 87/18, 87/18 (dr. zakon));*
- *Zakonom o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanju vanrednim situacijama („Sl. glasnik RS”, br. 87/18);*
- *Pravilnikom o tehničkim normativima za instalacije hidrantske mreže za gašenje požara („Sl. glasnik RS”, br. 3/18);*
- *Pravilnikom o tehničkim normativima za pristupne puteve, okretnice i uređene platoe za vatrogasna vozila u blizini objekata povećanog rizika od požara („Sl. list SRJ”, br. 8/95);*
- *Pravilnikom o tehničkim normativima za električne instalacije niskog napona („Sl. list SFRJ”, br. 53/88 (ispr.), 54/88 i 28/95);*
- *Pravilnikom o tehničkim normativima za instalacije hidrantske mreže za gašenje požara („Sl. glasnik RS”, 3/18);*
- *Pravilnikom o tehničkim normativima za stabilne instalacije za dojavu požara („Sl. list SRJ”, br. 87/1993);*
- *Pravilnikom o tehničkim normativima za zaštitu objekata od atmosferskog pražnjenja („Sl. list SRJ”, br. 11/96).*

Mere zaštite životne sredine i odgovor na udes:

- angažovati ispravnu mehanizaciju pri izvođenju radova u planskom obuhvatu;
- obaveza Nosioca Projekta je da izradi Plan postupanja u udesnim situacijama koji treba da sadrži:
 - šemu odgovora na udes,
 - program obuke i treninga,
 - program kontrole,
 - ostala uputstva i obaveštenja;
- za sprovođenje Plana postupanja u udesnim situacijama potrebno je angažovanje svih radnika koji su zaduženi za upravljanje radom solarnih elektrana i lokalne nadležne vatrogasne jedinice;
- u slučaju prosipanja, procurivanja nafte, naftnih derivata, ulja i ostalih hazardnih materija, potrebno je odmah pristupiti sanaciji terena na lokaciji, a otpad nastao sanacijom pakovati u nepropusne posude sa poklopcem i postupati prema odredbama Zakona o upravljanju otpadom („Sl. glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18-dr. zakon i 35/23); tako nastali otpad se predaje ovlašćenom operateru koji poseduje dozvolu za

upravljanje opasnim otpadom na dalji tretman, uz obaveznu evidenciju i Dokument o kretanju opasnog otpada; primenom preventivnih mera zaštite, rizik od potencijalnog prosipanja ili procurivanja nafte, naftnih derivata, ulja i ostalih hazardnih materija i potencijalna kontaminacija zemljišta se svodi na malu verovatnoću pojave takvog događaja;

- obezbediti kontrolisano skladištenje svih potencijalno zagađujućih materija (gorivo, ulja) u za to namenski opremljenim prostorima, opremljenim prihvatom za slučaj izlivanja;
- u slučaju akcidentnog zagađenja zemljišta (prosipanje goriva, curenje ulja) Nosilac Projekta je u obavezi da izvrši hitnu remedijaciju zagađene lokacije i mora preduzeti sve neophodne mere za zaustavljanje širenja zagađenja i dalje degradacije životne sredine; kontaminirano zemljište mora biti uklonjeno i odloženo u skladu sa propisima o upravljanju opasnim otpadom;
- gašenje požara na objektima sa FN panelima se u taktičkom sagledavanju opasnosti na intervenciji mnogo ne razlikuje od gašenja klasičnih požara na objektima. Primeniti proceduru za gašenje požara na objektu sa zahvatima gašenja na otvorenom prostoru i proceduru za gašenje u sredinama gde se očekuje prisustvo električnog napona. U suštini treba voditi računa o nekoliko važnih činjenica pre otpočinjanja gašenja požara na FN panelima, kao što su:
 - treba uzeti u obzir doba dana kada se intervencija dešava, jer preko dana kada su FN paneli izloženi suncu oni proizvode struju i stvaraju opasan jednosmerni napon prisutan u panelima, provodnicima, invertorima i ostaloj pratećoj instalaciji do priključka na ED mrežu;
 - obzirom da prilikom izlaganja suncu FN paneli proizvode struju, a ne mogu biti isključeni, intervencija usred letnjeg dana je opasnija nego intervencija noću;
 - pre intervencije proveriti da li je na priključnom ormaru ili u TS isključena gradska mreža, a potom isključiti i sklopku na invertoru, čime se eliminiše prisustvo naizmennog napona iz ED mreže i opterećenje FN sklopa;
 - sa ciljem da se invertor u potpunosti odvoji od FN panela treba odvojiti i sve DC konektore sa FN panela, čime se bitno smanjuje napon jer prisutan praktično samo napon jednog FN panela;
 - pored svih napred preduzetih radnji požar gasiti u uslovima da je FN panel pod naponom, sa posebnom pažnjom na gašenje u blizini oštećenih provodnika i panela, jer postoji mogućnost da oni i dalje proizvode povišeni napon i opasnosti od direktnih i indirektnih dodira sa njima;
 - ekstremne temperature kao posledica požara mogu oštetiti konstrukciju i podkonstrukciju FN panela što može dovesti do urušavanja ovih konstrukcija, tako da treba voditi računa i o tome da se izbegne kretanje kroz zonu gde su FN paneli montirani;
 - povišena temperatura može izazvati paljenje pojedinih komponenti panela, pre svega aluminijuma, koji sagorevaju na temperaturama preko 1375°C, kada delovanje vodom može usloviti termičku disocijaciju vode, koja se manifestuje eksplozijom vodonika koji se izdvaja iz vode, što uzrokuje eksploziju celog panela;
 - prilaziti objektu uvek sa strane gde ne pretili rušenje konstrukcije i gde nema usmerenog delovanja krhotina panela koje bi nastale usled eksplozije;
 - požari na FN panelima ne šire velikom brzinom, te da je gašenje ovh požara moguće i aparatima za početno gašenje požara, pre svega aparatima za gašenje uz prisustvo električnog napona (suvi prah, SO₂, hemijska sredstva);
 - koristiti raspršenu vodu sa opreme za visoki pritisak i vodenu maglu, a kod upotrebe klasičnih metoda gašenja vodom voditi računa da pritisak na mlaznici nije niži od 5 bara i da ste od panela u požaru udaljeni najmanje 4 m;
- potrebno je da planirane solarne elektrane budu opremljene gromobranskom zaštitom i uzemljenjem;

- obaveza nosioca projekata/operatora je da striktno sprovodi mere zaštite od požara i mere zaštite i bezbednosti zdravlja na radu, u skladu sa važećom zakonskom regulativom i podzakonskim aktima;
- primenu mera zaštite i prevenciju i otklanjanje posledica u slučaju udesnih situacija u toku izvođenja radova (oprema za gašenje požara, absorbenti za sakupljanje izlivenih i prosutih materija);
- prema odredbama Zakona o zaštiti od požara („Sl. glasnik RS”, br. 111/09, 20/15 i 87/18, 87/18-dr. zakon), i propisanim uslovima nadležnog odeljenja protivpožarne policije, pribaviti saglasnost protivpožarne policije na tehničku dokumentaciju, izvesti i sprovoditi propisane mere protivpožarne zaštite;
- pristupne puteve i prolaze planirati za vatrogasna vozila do objekata, sa širinom puteva koji omogućava pristup vatrogasnog vozila do svakog objekta a prema čl. 4, 6 i 7 Pravilnika o tehničkim normativima za pristupne puteve, okretnice i uređenje platoe u blizini objekata povećanog rizika od požara („Sl. list SRJ”, br. 8/95);
- objekti moraju biti izvedeni u skladu sa Pravilnikom o tehničkim normativima za zaštitu elektroenergetskih postrojenja i uređaja od požara („Sl. list SFR”, br. 74/90) i Pravilnikom o tehničkim normativima za pogon i održavanje elektroenergetskih postrojenja i vodova („Sl. list SRJ”, br. 41/93);
- u cilju kontrole životne sredine i propisivanja, sprovođenja i kontrole mera za zaštitu životne sredine, u granicama Plana, pri implementaciji i realizaciji planiranih projekata, objekta, površina, potrebno je, u skladu sa Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS”, br. 114/2008) pokrenuti postupak procene uticaja na životnu sredinu pred nadležnim organom za zaštitu životne sredine u vezi donošenja odluke o izradi/ne izradi Studije o proceni uticaja na životnu sredinu.

5.0. Odluka nadležnog organa doneta u postupku glavne ocene prihvatljivosti za planove koji samostalno ili zajedno sa drugim planom i programom, projektom, radovima ili aktivnostima, mogu da imaju uticaja na ciljeve očuvanja i celovitost područja ekološke mreže

U postupku strateške procene uticaja Plana detaljne regulacije područje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, nije zahtevana ocena prihvatljivosti za ekološku mrežu, odnosno nije zahtevan postupak za procenu i utvrđivanje potencijalnih uticaja na ciljeve očuvanja celovitosti područja ekološke mreže.

6.0. Smernice za sprovođenje strateških procena na nižim hijerarhijskim nivoima i procene uticaja projekata na životnu sredinu

Ekološka procena Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, predstavlja osnov za:

- vrednovanje prostora pri izboru prostora za izbor planirane solarne elektrane sa pratećim sadržajem;
- predlog mera za zaštitu životne sredine i monitornog životne sredine.

Na osnovu i u skladu sa pravilima građenja i pravilima uređenja i planiranim merama zaštite i monitoringa životne sredine definisanih u Planu detaljne područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, može se realizovati solarna eleketrana „Preševo 1“.

Imajući u vidu činjenicu da je strateški procenjen Plan detaljne regulacije, kao najniži hijerarhijski nivo u sistemu planiranja, u Izveštaju o Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo:

- direktna primena Plana;
- nema smernica za izradu strateških procena uticaja na nižim hijerarhijskim nivoima;
- ali u slučaju značajnih promena na planskom nivou, odnosno za slučaj potrebe za izradom novog PDR ili izmene i dopune predmetnog PDR, potrebno je izvršiti stratešku procenu novog planskog dokumenta ili odlučivati o potrebi strateške procene uticaja za izmene i dopune postojećeg.

Obavezujuća smernica Strateške procene procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo (Izveštaj o SPU) za niži hijerarhijski nivo predstavlja:

- obavezu Nosioca Projekta da se, nadležnom organu za zaštitu životne sredine obrati Zahtevom za odlučivanje o potrebi procene uticaja na životnu sredinu/Zahtevom za određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu i provede postupak procene uticaja za planirani projekat, sve u skladu sa Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 135/04 i 36/09) i Uredbom o utvrđivanju liste projekata za koje je obavezna procena uticaja, i za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 114/08).

7.0. Program praćenja stanja životne sredine u toku sprovođenja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo

7.1. Opis ciljeva plana i programa

Osnovni cilj monitoring sistema je da se obezbedi, pravovremeno reagovanje i upozorenje na moguće negativne procese i akcidentne situacije, kao i potpuniji uvid u stanje osnovnih činilaca životne sredine i utvrđivanje potreba za preduzimanjem dodatnih mera zaštite:

- u zavisnosti od stepena ugroženosti
- potencijalne vrste i tipa zagađenja.

Ciljevi monitoringa (praćenja stanja) životne sredine na području Plana detaljne regulacije područje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, su:

- zaštita zdravlja stanovništva,
- očuvanje kvaliteta vazduha,
- očuvanje kvaliteta zemljišta,
- zaštita podzemnih voda i površinskih voda,
- stvaranje uslova za ocenjivanje stanja životne sredine na području Plana na osnovu rezultata merenja.

Program praćenja stanja životne sredine (monitoring) ima za cilj da obezbedi praćenje uticaja na prirodu i životnu sredinu u obuhvatu planskog dokumenta, definisanih ovom Strateškom procenom uticaja i implementiranih u Plan detaljne regulacije područje solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo. Uspostavljeni sistema monitoringa omogućava kontrolu i praćenje parametara parametara/indikatora stanja za sledeće elemente životne sredine:

- Monitoring nejonizujućeg zračenja
- Monitoring otpada.

Sistematskim praćenjem stanja životne sredine dobijaju se rezultati i informacije na osnovu kojih ovlašćene institucije objektivno ocenjuju stanje životne sredine. Glavni ciljevi monitoringa na području obuhvata Plana je zaštita zdravlja i kvaliteta života lokalnog stanovništva i kvaliteta životne sredine.

Zahtevani monitoring će obezbediti informacije o tome koliko se u redovnoj eksploataciji solarne elektrane poštuju uslovi i mere zaštite životne sredine. U slučaju ne poštovanja propisanog monitoringa, nadležne institucije, odnosno nadležni organi, nalažu postupanje i provođenje odgovarajućih mera zaštite.

Monitoring životne sredine mogu da obavljaju nezavisni specijalisti/nadležne institucije/akreditovane laboratorije.

7.2. Indikatori za praćenje stanja životne sredine

Monitoring nejonizujućeg zračenja - u skladu sa Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Sl. glasnik RS“, br. 36/09) i Pravilnikom o izvorima nejonizujućih zračenja od posebnog interesa, vrstama izvora, načinu i periodu njihovog ispitivanja („Sl. glasnik RS“, br. 104/09). Naročito je važno obaviti proveru mogućeg prekoračenja bazičnih vrednosti i referentnih graničnih nivoa ($E=2$ kV/m, $B=40$ μ T) kod pojedinačnih objekata prema Pravilniku o granicama izlaganja nejonizujućim zračenjima („Sl. glasnik RS“, br. 104/09).

Indikator je nivo nejonizujućeg zračenja u zoni osetljivih receptora (u zoni najbližih stambenih objekata).

Merenje je obavezno u zoni najbližih objekata stanovanja. Merenja obavlja akreditovana laboratorija, a izveštaji o rezultatima merenja moraju biti dostupni ekološkoj inspekciji i zainteresovanoj javnosti.

Vrednost parametra se prati akciju je potrebno sprovesti ukoliko su prekoračenja bazičnih vrednosti i referentnih graničnih nivoa kod pojedinačnih objekata prema Pravilniku o granicama izlaganja nejonizujućim zračenjima („Sl. glasnik RS“, br. 104/09).

Monitoring otpada - ima za cilj praćenje, kontrolu i upravljanje svim vrstama i kategorijama otpada u okviru granica Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo a prema Planu upravljanja otpadom (utvrđivanje vrsta, kategorija i količina otpada koja nastaje u kompleksu) u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. glasnik RS“, br.36/09, 88/10, 14/16, 95/2018 - dr. zakon i 35/23).

7.3. Vremenska dinamika prikupljanja podataka

Obaveza investitora/nosioca projekta/izvođača radova je da vrši merenja intenziteta električnog polja radi verifikacije projektovane jačine polja i to:

- nakon puštanja solarne elektrane u rad i
- pri bitnim promenama stanja (rekonstrukcije, zamene opreme ili materijala).

Periodičnost prikupljanja podataka je jednom godišnje. Merenja obavlja akreditovana laboratorija, a izveštaji o rezultatima merenja moraju biti dostupni ekološkoj inspekciji i zainteresovanoj javnosti.

Lokalno Javno komunalno preduzeće/ generatori otpada vode evidenciju o nastalom otpadu u planskom području na nedeljenom, mesečnom nivou u skladu sa Planom upravljanja otpadom.

7.4. Prava i obaveze nadležnih organa

Strateška procena uticaja na životnu sredinu (Izveštaj o SPU) predstavlja mehanizam kojim se obezbeđuje održiva i ekološki prihvatljiva zaštita prostora i životne sredine, u toku izrade planskog dokumenta kojim se planira realizacija solarne elektrane „Preševo 1“, odnosno u toku pripreme, izrade i implementacije Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Procena uticaja strateškog karaktera predstavlja kompleksan i celovit proces i postupak koji omogućava i obezbeđuje ukupno sagledavanje planirane namene, sa aspekta zaštite prirode, zaštite zaštićenih područja i životne sredine i daje mogućnost za usvajanje najprihvatljivijih planskih rešenja sa predlogom uslova i mera kojima će zaštita životne sredine biti ostvarena na optimalan i prihvatljiv, ali racionalan način.

U procesu strateške procene uticaja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, u skladu sa Zakonom o strateškoj proceni uticaja („Sl. glasnik RS“, br. 94/24) i Zakonom o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, br.72/09, 81/09,64/10,24/11,121/12, 42/13, 50/13, 98/13, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 (dr. zakon), 9/20, 52/21 i 62/23) definisane su obaveze nadležnih organa i nosioca planiranih projekata.

Obaveze nadležnog organa za pripremu planskog dokumenta i nadležnog organa za poslove životne sredine:

- nadležni organ zadužen za pripremu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo je u obavezi da organu nadležnom za zaštitu životne sredine, zainteresovanim organima i organizacijama dostavi na mišljenje Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo;
- nadležni organ zadužen za pripremu Plana je u obavezi da, pre upućivanja zahteva za dobijanje saglasnosti na Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja, obezbedi učešće javnosti i zainteresovanih organa i organizacija u razmatranju Izveštaja o Strateškoj proceni uticaja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i izradi Izveštaj o učešću javnosti i zainteresovanih organa i organizacija;
- nadležni organ zadužen za pripremu Plana obaveštava javnost o načinu i rokovima uvida u Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja, vremenu i mestu održavanja javne rasprave i načinu dostavljanja mišljenja;

- nadležni organ zadužen za pripremu Plana izrađuje Izveštaj o učešću zainteresovanih organa, organizacija i javnosti sa svim mišljenjima, mišljenjima izjavljenim u toku javnog uvida i javne rasprave o Planu i Izveštaju o Strateškoj proceni;
- nadležni organ zadužen za pripremu Plana, organu nadležnom za poslove zaštite životne sredine dostavlja Izveštaj o Strateškoj proceni sa Izveštajem o učešću zainteresovanih organa, organizacija i javnosti;
- nadležni organ za poslove zaštite životne sredine, po dobijanju Izveštaja o Strateškoj proceni sa Izveštajem o učešću zainteresovanih organa, organizacija i javnosti, može pribaviti mišljenje drugih ovlašćenih organizacija i stručnih lica ili obrazovati stručnu komisiju za ocenu Izveštaja o Strateškoj proceni na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo;
- nadležni organ za poslove zaštite životne sredine vrši ocenu Izveštaja o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo;
- nadležni organ za poslove zaštite životne sredine daje saglasnost na Izveštaja o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo;
- nadležni organ zadužen za pripremu Plana ne može uputiti Plan u dalju proceduru usvajanja bez saglasnosti na Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo;
- nadležni organ za poslove zaštite životne sredine dužan je da omogući dostupnost informacija o životnoj sredini.

Obaveze nosioca planiranih projekata, odnosno planiranih aktivnosti:

- nosilac planiranih projekata, odnosno planiranih aktivnosti na planskom području, po usvajanju Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i ishodovanju Informacije o lokaciji, u obavezi su da pokrenu postupak procene uticaja na životnu sredinu, podnošenjem Zahteva za odlučivanje o potrebi procene uticaja na životnu sredinu/Zahteva za određivanje obima i sadržaja, u skladu sa Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 94/24) i Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 114/08);
- na osnovu rešenja o potrebi procene uticaja na životnu sredinu, nosilac planiranog projekta, odnosno aktivnosti dužan je da ispoštuje proceduru na ovom hijerarhijskom nivou;
- nosilac planiranih projekata, odnosno aktivnosti, dužan je da sve mere prevencije, sanacije, sprečavanja, kontrole, zaštite, ekološke kompenzacije i monitoringa životne sredine, propisane u proceduri procene uticaja, primenjuje i poštuje;
- nadležni organ zadužen za inspekcijske poslove dužan je da vrši inspekcijski nadzor i kontrolu nad sprovođenjem mera zaštite i monitoringa životne sredine.

7.5. Postupanje u slučaju neočekivanih negativnih uticaja

Ako u bilo kojoj fazi implementacije Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, realizaciji planiranih aktivnosti, odnosno projekata, dođe do pojave nepredviđenih ili neočekivanih uticaja koji mogu imati značajne negativne efekte na životnu i društvenu sredinu, neophodno je da se postupak strateške procene uticaja na životnu sredinu ponovi, odnosno izvrši analiza uzroka, efekat uticaja i izvrši procena nastale ekološke štete u životnoj sredini.

8.0. Prikaz korišćene metodologije i teškoće u izradi Strateške procene uticaja

8.1. Prikaz primenjene metodologije

Osnovni metodološki pristup izrade i sadržaj Strateške procene uticaja na životnu sredinu (Izveštaja o SPU) definisan je Zakonom o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS”, br. 94/24). Za postupak procene uticaja i izradu Strateške procene uticaja (Izveštaja o strateškoj proceni) na životnu sredinu solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, korišćena je metodologija procene životne sredine „Rapid Urban Environmental Assessment” sa elementima ekološkog vrednovanja za prostorni i urbani razvoj „MeV Urban Environmental Assessment” model:

- prikupljanje informacija i podataka o prostoru,
- vrednovanje stanja prema mogućim, očekivanim i procenjenim uticajima,
- prikaz i procena uticaja predloženih varijantnih rešenja,
- definisanje mera zaštite životne sredine i programa monitoringa,
- integracija i implementacija smernica strateške procene uticaja u Plan.

Primenjena metodologija zasnovana je na vrednovanju životne sredine u granicama Plana, proceni stanja lokalnog, republičkog i globalnog značaja („MeV Urban Environmental Assessment”). Tok procene stanja životne sredine za područje Plana, predstavljen je procenom postojećeg statusa, stanja i vrednosti životne sredine u analiziranim granicama na osnovu čega je data ekološka matrica sa smernicama za prostorno-ekološko planiranje.

Polazni kriterijumi za određivanje mogućih karakteristika uticaja su:

- prostorni obuhvat uticaja,
- verovatnoća pojave potencijalno negativnih uticaja,
- trajanje, učestalost i mogućnost ponavljanja uticaja,
- mogućnost međusobnog zajedničkog delovanja više različitih uticaja iz jednog ili više izvora.

Za procenu rizika za stanje osetljivih i povredljivih medijuma životne sredine, pre svega vazduha, površinskih, podzemnih voda i zemljišta, korišćene su i metode date u preporukama i uputstvima Svetske zdravstvene organizacije (WHO).

Strateška procena uticaja se radi u fazi usvojene Odluke o izradi Plana i Odluke o pristupanju o izradi Strateške procene, i Nacrta Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, za vrednovanje mogućih varijantnih rešenja i izbor najbolje ponuđene varijante sa aspekta zaštite i poboljšanja kvaliteta životne sredine u granicama Plana, očuvanja zdravlja stanovništva i sprečavanje potencijalnih udesa, zaštite kulturnih dobara, prirodnih i predeono-pejzažnih vrednosti područja.

8.2. Teškoće prilikom izrade Strateške procene uticaja na životnu sredinu

U procesu izrade Strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo - Izveštaja o SPU, nisu uočene bitne teškoće koje bi uticale na tok i postupak procene uticaja strateškog karaktera Plana detaljne regulacije na životnu sredinu. Za ocenu stanja životne sredine izvršena je procena, na osnovu uvida na terenu, uslova nadležnih institucija i imaoca javnih ovlašćenja, postojeće prostorno-planske dokumentacije, prirodnih karakteristika prostorno - ekološke celine, kao i podataka postojeće studijske, projektne i druge dostupne dokumentacije.

9.0. Prikaz načina odlučivanja, opis razloga odlučujućih za izbor datog Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo

U skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS”, br. 72/09, 81/09, 64/10-odluka US i 24/11 i 121/12, 42/13-odluka US, 50/13-odluka US, 98/13- odluka US, 132/14,145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr. zakon, 9/20, 52/21 i 62/23), doneta je Odluka o izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo („Sl. glasnik opštine Preševo 1“, br. 1/25) pristupilo se izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo. Članom 10. u skladu sa Odlukom o izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, pristupilo se izradi Strateške procene uticaja na životnu sredinu.

Strateška procene uticaja (Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo), je tekla paralelno sa izradom Nactra Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo predstavlja sastavni deo Plana.

Na osnovu višekriterijumske analize i vrednovanja postojećeg stanja i planirane namene sa usvojenim pravilima uređenja i pravilima građenja za realizaciju solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, zaključak je da je realizacija moguća uz integrisanje mera prevencije, mera za sprečavanje značajnih negativnih uticaja, mera zaštite životne sredine i mera za sprečavanje akcidenata i udesnih situacija i obaveznog monitoringa u svim fazama, odnosno u fazi planiranja, projektovanja, fazi izgradnje i tokom eksploatacije energetskog objekta.

Za proces implementacije Plana, sve propisane smernice i mere zaštite ukupnog kvaliteta i kapaciteta životne i društvene sredine, predstavljaju uslov za realizaciju planirane namene, odnosno izgradnju solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Na osnovu svih analiza, zaključeno je da je predloženo varijantno rešenje, ekološki najprihvatljivije sa aspekta potencijalnih uticaja na lokalno stanovništvo, biodiverzitet (ornitofaunu, hiropterofaunu, staništa) i predstavlja predmet Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, sve u skladu sa smernicama i merama Strateške procene uticaja za Plan.

Uticaji strateškog karaktera i ukupni efekti Plana na životnu sredinu mogu se utvrditi kroz procenu i poređenje postojećeg stanja, postojeće namene i funkcije prostora i ciljeva i planskih rešenja, odnosno poređenjem razmatranih mogućih varijantnih rešenja Plana. U postupku procene strateških uticaja Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i planskih rešenja, razmatrana su varijantna rešenja (usvajanje i ne usvajanje Plana) kako bi se izvršilo poređenje i vrednovanje za izbor bolje ponuđene varijante sa aspekta zaštite prostora i životne sredine i obezbeđivanja uslova za dalji održivi razvoj područja. Predložena varijantna rešenja vrednovana su sa aspekta:

- mogućnosti uspostavljanja integralne kontrole u prostoru;
- mogućnosti realizacije planirane namene i projekata na principima održivosti, ekonomske i ekološke prihvatljivosti;
- mogućnosti kontrole i zaštite životne i društvene sredine.

U skladu sa Zakonom o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS”, br. 94/24), Strateškom procenom uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i Strateške procene uticaja (Izveštaj o SPU), predlog razumnih varijantnih rešenja koje je nadležni ogran za pripremu Plana razmatrao:

- **Varijanta I** - da se Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, ne usvoji, odnosno da se nastavi sa dosadašnjim trendom upravljanja prostorom u granicama planskog dokumenta;

- **Varijanta II** – da se Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, usvoji i implementira na ekološki propisan način, primenom i poštovanjem integrisanih mera zaštite i monitoringa životne sredine.

Poređenje varijantnih rešenja izvršeno je na osnovu očekivanih pozitivnih i negativnih uticaja koje bi varijantna rešenja imala u prostoru. Efekti su vrednovani sa aspekta uticaja na:

- prirodne vrednosti-medijume životne sredine (vazduh, površinske i podzemne vode, zemljište),
- nivo buke i nejonizujućeg zračenja,
- stvorene vrednosti (demografske karakteristike, privredne aktivnosti),
- predeone i pejzažne karakteristike područja,
- infrastrukturu i komunalnu opremljenost planskog područja,
- prostorne i urbanističke uslove i parametre i mogućnost kontrolisanog upravljanja prostorom.

Ekološki je prihvatljivo rešenje koje omogućava:

- primenu mera za otklanjanje, sprečavanje i kompenzaciju svih značajnih uticaja u prostoru i životnoj sredini;
- racionalno korišćenje i očuvanje prirodnih resursa u planskoj postavci;
- sprovođenje kontrole i monitoringa životne sredine;
- poštovanje ekoloških načela i principa održivog razvoja.

Na osnovu svega iznetog može se zaključiti da je Varijanta II - usvajanje predloženog planskog dokumenta, izgradnja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, a koji je određen uz poštovanja načela prevencije kao ekološki prihvatljivo rešenje u skladu sa svim propisanim merama prevencije, merama za sprečavanje uticaja, sprečavanje akcidenata, merama za ublažavanje svih potencijalnih uticaja na kvalitet vazduha, voda, zemljišta, merama zaštite i monitoringa biodiverziteta, ukupnog kapaciteta životne sredine i zdravlja stanovništva i merama ekološke kompenzacije. Usvajanjem ove varijante može se postići realizacija predloženog tehničkog rešenja - realizacija solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Obavezujuće smernice Strateške procene uticaja (Izveštaja o strateškoj proceni uticaja Plana na životnu sredinu) za niži hijerarhijski nivo je obaveza investitora/nosioca projekta, da za planirane projekte, pred nadležnim organom zaštite životne sredine, pokrene postupak procene uticaja Zahtevom za odlučivanje o potrebi procene uticaja na životnu sredinu za sve projekte za koje se utvrdi da postoji mogućnost izazivanja negativnih uticaja na stanje životne sredine, u skladu sa Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS“, br. 114/08).

10.0. Netehnički rezime informacija i zaključci do kojih se došlo tokom izrade Izveštaja o Strateškoj proceni predstavljene na način razumljiv javnosti

10.1. Način na koji su problemi, pitanja i ciljevi zaštite životne sredine integrisani u plan

U procesu strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, nisu uočene bitne teškoće koje bi uticale na tok i postupak procene uticaja strateškog karaktera Plana na životnu sredinu.

Za ocenu stanja životne sredine izvršena je procena:

- na osnovu postojećeg stanja, postojećih namena i uslova nastalih u prostoru u proteklom periodu;
- prirodnih karakteristika prostorne celine i postojećih ograničenja;
- uslova nadležnih institucija, imalaca javnih ovlašćenja;
- podataka iz postojeće planske, studijske i ostale dostupne dokumentacije;
- podataka na osnovu izvršenog uvida na terenu.

Kroz postupak strateške procene uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, razmatrani su potencijalni uticaji u procesu realizacije planirane namene i izbor najprihvatljivijeg rešenja.

Na osnovu procene mogućih prostornih i ekoloških konflikata postojećih i planiranih namena i postojećih uslovljenosti nadležnih institucija, izvršena je procena stanja i kvaliteta životne sredine, što predstavlja i osnov za:

- organizaciju prostora sa smernicama i merama za uređenje, korišćenje i zaštitu prostora i životne sredine, odnosno zaštitu:
 - vazduha,
 - površinskih i podzemnih vodotokova;
 - zemljišta;
 - kontrolisati nivo buke;
 - kontrolisati nivo nejonizujućeg zračenja;
 - pravilno upravljanje akcidentima i otpadom.
- zaštitu zdravlja i tradicionalnih vrednosti i navika lokalnog stanovništva;
- zaštitu i očuvanje ukupnog kvaliteta i kapaciteta životne i društvene sredine.

Razmatrani su problemi i postojeći ekološki konflikti u granicama planskog dokumenta, odnos Plana i okruženja, odnosno uticaji Plana na okruženje i uticaji iz okruženja na područje Plana.

10.2. Utvrđene značajne uticaje sprovođenja plana na životnu sredinu

Imajući u vidu karakteristike planskih rešenja i karakteristike planirane solarne elektrane „Preševo 1“ u Radoševcu, razmatrali su se uticaji tokom realizacije i redovnog rada.

Uticaji na poljoprivredno zemljište - u kvantitativnom i kvalitativnom smislu, predstavlja jedan od prioritarnih ciljeva analize. Prema planiranoj nameni, odnosno načinu korišćenja, zemljište je poljoprivredno, na kome se i u skladu sa važećim propisima, može graditi solarna elektrana. Planirana namena prostora, odnosno zona za izgradnju solarne elektrane, dovešće do promene izvornog načina korišćenja zemljišta, bez promene namene, ali predstavlja značajnu promenu u prostoru i životnoj sredini.

Uticaji na šume i šumsko zemljište - imajući u vidu valorizaciju prostora, ne može se govoriti o značajnoj degradaciji šuma i uništavanju šumskih površina, jer faktičko stanje na lokaciji je bez vegetacije i šumskog pokrivača. Prostor koji je u katastaru evidentiran kao šumsko zemljište, u postojećem stanju prostor je bez šumskog pokrivača, samim tim prilikom realizacije solarne elektrane „Preševo 1“ neće doći do seče šuma.

Uticaji na predeo i pejzaž – sama izgradnja solarne elektrane sa pratećim sadržajima u određenoj meri menja, odnosno narušava predeone i pejzažne karakteristike prostora kroz koji prolazi, postaje nov saglediv reper u prostoru i vrši trajni uticaj na pejzaž i predeo. Međutim, izborom lokacije izvan naseljenih mesta i dovoljnim rastojanjima od značajnih i osetljivih receptora, postignuta je u određenoj meri slabija uočljivost i sagledivost.

Uticaj na biodiverzitet – plansko područje se ne nalazi unutar zaštićenog područja za koje je sproveden ili pokrenut postupak zaštite i ne nalazi se u prostornom obuhvatu ekološke mreže Republike Srbije („Službeni glasnik RS“, br. 102/2010). Poštovanjem propisanih mera i smernica prema Uslovima Zavoda za zaštitu prirode, uticaj će biti sveden na minimum.

Uticaji na stepen nejonizujućeg zračenja - neophodno je konstatovati da se u blizini trafostanica je povećan nivo nejonizujućeg zračenja. U okolini svakog provodnika kroz koji teče naizmenična struja postoji elektromagnetno polje. Intenzitet elektromagnetnog polja opada sa kvadratom rastojanja od provodnika. Na većim udaljenostima efekat nejonizujućeg zračenja koje potiče od takvog polja postaje beznačajan. Izgradnjom solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, doći će do povećanja nivoa elektromagnetnog zračenja, u odnosu na nivo pre izgradnje istih. Elektromagnetno zračenje, odnosno polje će u najvećoj meri emitovati invertori i transformatori, a zatim i elektro-oprema u razvodnim ormarima i drugi komandno-upravljački uređaji i vodovi (samo prilikom proticanja struje). Radi se o elektromagnetnom polju, frekvencije 50 Hz. Nivo elektromagnetnog polja je nizak i lokalnog je karaktera (ne prostire se van granica Plana). Elektromagnetsko polje o kome je ovde reč, je polje koje spada u nejonizirajuća polja, to znači da njegova energija u primarnom aktu incidencije nije dovoljna da izazove jonizaciju molekula u biološkom tkivu. Osetljivih receptora nema u neposrednom okruženju.

Uticaji na stepen i nivo buke - negativni uticaji se mogu očekivati tokom realizacije solarne elektrane „Preševo 1“. Doći će do privremenog podizanja nivoa buke, sa verovatnoćom ponavljanja i povremenom pojavom impulsne buke od građevinskih mašina i teških teretnih vozila za prevoz građevinskog materijala i opreme. Povećanje nivoa buke je neminovno, ali je privremenog karaktera, a uticaj je kratkotrajan, prostorno ograničen i dominantan na neposrednom mestu izvođenja. Tokom redovnog rada solarne elektrane, ne očekuje se prekoračenje nivoa buke, obzirom da solarni paneli odnosno fotonaponske solarne elektrane tokom rada ne proizvode i ne stvaraju buku.

10.3. Predložene mere za sprečavanje i/ili smanjenje negativnih uticaja i način njihovog sprovođenja u realizaciji plana

Cilj propisanih obavezujućih smernica i mera zaštite je sprečavanje potencijalnih prostornih i ekoloških konflikta na analiziranom prostoru, a u skladu sa ciljevima i principima održivog razvoja. Sprovođenje mera zaštite prirode i životne sredine uticaće na smanjenje rizika po zdravlje stanovništva, rizika od zagađivanja i degradacije prostora u granicama Plana ali i zonama neposrednog uticaja. Mere zaštite imaju za cilj da uticaje na životnu sredinu svedu u zakonom propisane okvire i granice prihvatljivosti, odnosno spreče ugrožavanje zdravlja stanovništva, zastupljenih ekosistema kvaliteta života lokalnog stanovništva i svih korisnika prostora. Smernice i mere zaštite prostora i životne sredine sprečavaju ekološke konflikte, omogućavaju razvoj i realizaciju planirane namene u granicama Plana.

U fazi realizacije solarne elektrane planiraju se i projektuju preventivne mere za sprečavanje i smanjenje štetnog uticaja na životnu sredinu i za smanjenje rizika neželjenih događaja (akcidenata):

- prevencija i sprečavanje pojave akcidenata, koji mogu ugrožavati zdravlje i život ljudi i stanje životne sredine, je izbor najprihvatljivijeg rešenja za pozicioniranje solarnih panela, uz obaveznu primenu mera zaštite i permanentnog nadzora i monitoringa;
- izbor mikrolokacija solarnih panela u skladu sa rezultatima i uslovima geoloških, geomehaničkih i hidroloških ispitivanja;
- projektovanje solarne elektrane u skladu sa klimatskim uslovima i meteorološkim parametrima (odabranim prema iskustvu sa postojećih vodova na tom području, terenskim uslovima i podacima RHMZ-a;
- maksimalno uklapanje u predeo i pejzaž primenom poznatih metoda i postupaka koji će minimizirati uticaj solarne elektrane;

- smanjenje šumskih površina u zoni neposrednog uticaja potrebno je merama ekološke kompenzacije nadoknaditi šumsko-uzgojnim radovima na šumskom zemljištu, u neposrednom ili širem okruženju;
- podizanje novih zasada usmeriti na šumskim staništima (šumskom zemljištu) na bezbednoj udaljenosti od solarne elektrane, pri čemu kompenzacijsko rešenje mora ispunjavati uslove da u biološkom i estetsko-vizuelnom smislu, pored funkcionalnosti, daje i pozitivnu estetsku karakteristiku;
- gradilište se mora organizovati - baze za dopremu alata, materijala, opreme,;
- transport opreme, alata i ostalog potrebnog materijala izvodi se odgovarajućim prevoznim sredstvima do samog gradilišta;
- u fazi realizacije, potrebno je maksimalno koristiti postojeću putnu infrastrukturu (prilazne puteve), u cilju zaštite postojećeg obradivog zemljišta i šumskih površina;
- nakon završetka svih radova, potrebno je urediti trasu, ukloniti otpadni materijal i suvišni iskop u skladu sa Planom upravljanja otpadom od građenja i rušenja, sanirati i revitalizovati degradirane površine.

10.4. Razumne varijante koje su bile predmet razmatranja i razloge za odabrano rešenje sa stanovišta cilja, svrhe, geografskog obuhvata i uticaja plana na životnu sredinu

Na osnovu višekriterijumske analize i vrednovanja postojećeg stanja u prostoru planskog obhвата, planirana namena, sa predloženim pravilima uređenja i pravilima građenja, je moguća uz integrisanje mera zaštite životne sredine. Za proces implementacije Plana detaljne regulacije, sve propisane smernice i mere zaštite životne sredine, predstavljaju uslov za realizaciju planirane namene odnosno za izgradnju solarne elektrane „Preševo 1“.

U skladu sa Zakonom o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS”, br. 94/24), Strateškom procenom uticaja na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i Strateške procene uticaja (Izveštaj o SPU), predlog razumnih varijantnih rešenja koje je nadležni ogran za pripremu Plana razmatrao:

- **Varijanta I** - da se Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, ne usvoji, odnosno da se nastavi sa dosadašnjim trendom upravljanja prostorom u granicama planskog dokumenta;
- **Varijanta II** – da se Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, usvoji i implementira na ekološki propisan način, primenom i poštovanjem integrisanih mera zaštite i monitoringa životne sredine.

Na osnovu višekriterijumske analize i vrednovanja postojećeg stanja i planirane namene sa usvojenim pravilima uređenja i pravilima građenja za izgradnju solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, zaključak je da je realizacija moguća uz integrisanje mera prevencije, mera za sprečavanje značajnih negativnih uticaja, mera zaštite životne sredine i mera za sprečavanje akcidenata i udesnih situacija i obaveznog monitoringa u svim fazama, odnosno u fazi planiranja, projektovanja, fazi realizacije i redovnog funkcionisanja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Za proces implementacije Plana, sve propisane smernice i mere zaštite ukupnog kvaliteta i kapaciteta životne i društvene sredine, predstavljaju uslov za izgradnju solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Na osnovu svih analiza, zaključeno je da je predloženo varijantno rešenje da se Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, usvoji i implementira, je ekološki prihvatljivo sa aspekta potencijalnih uticaja na lokalno stanovništvo, medijume životne sredine (vazduh, voda i zemljište), biodiverzitet, nivoom nejonizujućeg zračenja, upravljanje akcidentima i otpadom, a sve u skladu sa smernicama i merama Strateške procene uticaja za Plan.

10.5. Mere planirane programom praćenja svih značajnih uticaja sprovođenja plana

Zaštita životne sredine podrazumeva poštovanje svih opštih mera zaštite životne i društvene sredine, zaštite prirode i prirodnih vrednosti utvrđenih i propisanih zakonskom regulativom. U tom smislu se, na osnovu analize kvaliteta i kapaciteta životne sredine, prostornih karakteristika i odnosa planskog područja sa neposrednim okruženjem, planiranih aktivnosti u planskom području, procenjenih odnosno očekivano mogućih negativnih uticaja na kvalitet životne sredine i uslova nadležnih institucija, utvrđuju se smernice i mere koje treba postovati i primenjivati tokom implementacije Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Realizacijom planirane solarne elektrane „Preševo 1“, obezbeđuju se uslovi za eksploataciju Sunčeve energije, odnosno korišćenje obnovljivih izvora energije, sa svim benefitima koje ona ostvaruje u širem kontekstu zaštite životne sredine. U tom smislu, može se govoriti o pozitivnim efektima Plana na aspekt korišćenja i primene obnovljivih izvora energije. U kontekstu sagledavanja mogućih kumulativnih i sinergetskih efekata, može se govoriti o uticajima na predeone karakteristike kao posledica izgradnje solarne elektrane.

Mere zaštite imaju za cilj da uticaje na životnu sredinu svedu u zakonom propisane okvire i granice prihvatljivosti, odnosno spreče ugrožavanje zdravlja stanovništva, zastupljenih ekosistema kvalitet života lokalnog stanovništva i svih korisnika prostora. Smernice i mere zaštite prostora i životne sredine sprečavaju ekološke konflikte, omogućavaju razvoj i realizaciju planirane namene u granicama Plana:

- Mere zaštite vazduha
- Mere zaštite voda
- Mere zaštite zemljišta
- Mere zaštite prirode, prirodnih dobara i biodiverziteta
- Mere zaštite kulturnih dobra
- Mere zaštite od buke i vibracije
- Mere zaštite od nejonizujućeg zračenja
- Upravljanje otpadom

10.6. Način na koji su mišljenja i primedbe organa nadležnog za zaštitu životne sredine, zaštitu zdravlja i drugih zainteresovanih organa i organizacija uzete u obzir u planu

Sve konsultacije i uslovi imaoća javnih ovlašćenja su navedeni i detaljno opisani u Poglavlju 1.9. i relevantni za Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo i Izveštaj Strateškoj proceni.

Uslovi i mere nadležnih organa, institucija, preduzeća, imalaca javnih ovlašćenja su, kroz proces procene, vrednovani i implementirani u planska rešenja i Izveštaj o Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

10.7. Način na koji su mišljenja i primedbe javnosti uzeta u obzir u planu

Tokom odvijanja Ranog javnog uvida nije bilo primedbi i sugestije na Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

Ukoliko se nakon javnog uvida u Nacrt Plana i Izveštaja o SPU, dobiju Mišljenja, primedbe i sugestije, biće sastavni deo Strateške procene uticaja na životnu sredinu.

10.8. Način na koji su mišljenja i primedbe prikupljene u okviru prekograničnih konsultacijama uzete u obzir u planu

Mišljenja i primedbe nisu prikupljene u okviru prekograničnih konsultacijama obzirom da plansko područje nema prekograničnih uticaja.

11.0. Drugi podaci od značaja za Stratešku procenu uticaja

Nema drugih podataka koji bi bili od značaja za Stratešku procenu uticaja a na životnu sredinu Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo.

PRILOZI

Prilozi:

- Odluka o izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo („Sl. glasnik opštine Preševo 1“, br. 1/25);
- Rešenje 03 br. 021-787/3 od 17.03.2025. godine, Zavod za zaštitu prirode Srbije;
- Uslovi o merama zaštite kulturnog nasleđa na području Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“, na teritoriji opštine Preševo, br. 474/2-02 od 07.03.2025. godine, Zavod za zaštitu spomenika kulture Niš;
- Podaci i uslovi za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo 03.5.8. broj 28-160/25 od 14.03.2025. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direkcija policije, Uprava granične policije;
- Podaci i uslovi za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, br. 4259 od 19.03.2025. godine, JP „Srbijašume“ – Beograd;
- Uslovi za potrebe izrade Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane „Preševo 1“ u opštini Preševo, br. 130-00-UTD-003-285/2025-002 OD 17.03.2025. godine, Akcionarsko društvo „Elektromreža Srbije“ Beograd;
- Obaveštenje br. 001000690 2025 59011 001 347 045 04 002 od 13.03.2025. godine, RATEL, Regulatorno telo za elektronske komunikacije i poštanske usluge;
- Obaveštenje br. 922-3-35/2025 od 13.03.2025. godine, Republički hidrometeorološki zavod.

Grafički prilozi:

- Ekološka valorizacija prostora za održivi razvoj

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК ОПШТИНЕ ПРЕШЕВО

GAZETA ZYRTARE E KOMUNËS SË PRESHEVËS

ГОДИНА - VITI IV.	ПРЕШЕВО – PRESHEVË	Издаје се по потреби
БРОЈ - NUMËR 1.	Петак 21.02.2025	Botohet sipas nevojës
	E Premte 21.02.2025	Цена – Çmimi 300 din.

ПРЕШЕВО
PRESHEVË

САДРЖАЈ ОБЈАВЉЕНИХ АКТА: PËRMBAJTJA E AKTEVE TË PUBLIKUARA:

1	ЗАКЉУЧАК / KONKLuzion УСВАЈА СЕ извод из записника са III-ће седнице Скупштине општине Прешево , одржане 05.12.2024 .године . APROVONET ekstrakti nga procesverbali i seancës së III-të të Kuvendit Komunal të Preshevës të mbajtur më 05.12. 2024	3
2	ЗАКЉУЧАК / KONKLuzion УСВАЈА СЕ извод из записника са IV-те ванредне седнице Скупштине општине Прешево , одржане 20.12.2024 .године . APROVONET ekstrakti nga procesverbali i seancës së IV-të jashtzakonshme të Kuvendit Komunal të Preshevës të mbajtur më 20.12. 2024	3
3	ОДЛУКУ -VENDIM О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА ОДБОРНИКА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ПРЕШЕВО MBI NDËRPRERJEN E MANDATIT TË KËSHILLTARIT TË KUVENDIT KOMUNAL PRESHEVË	3
4	ОДЛУКУ О ПОТВРЂИВАЊУ МАНДАТА ОДБОРНИКУ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ ПРЕШЕВО VENDIM MBI VËRTETIMIN E MANDATIT TË KËSHILLTARIT TË KUVENDIT PRESHEVË	4
5	ОДЛУКУ – VENDIM О РАЗРЕШЕЊУ И ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА И ЗАМЕНИКА ЧЛАНОВА ОПШТИНСКЕ ИЗБОРНЕ КОМИСИЈЕ ОПШТИНЕ ПРЕШЕВО У СТАЛНОМ САСТАВУ MBI SHKARKIMIN DHE EMËRIMIN E ANËTARËVE DHE ZËVENDËS ANËTARËVE TË KOMISIONIT ZGJEDHOR TË KOMUNËS SË PRESHEVËS NË PËRBËRJE TË RREGULLT	5

6	РЕШЕЊЕ О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА УСТАНОВЕ ЗА СПОРТ И ФИЗИЧКУ КУЛТУРУ СПОРТСКИ ЦЕНТАР „ПРЕШЕВА“ У ПРЕШЕВУ AKTVENDIM MBI EMËRIMIN E DREJTORIT TË INSTITUCIONIT PËR SPORT DHE KULTURË FIZIKE QENDRA SPORTIVE „PRESHEVA,, NË PRESHEVË	8
7	РЕШЕЊЕ -А К Т В Е Н Д И М О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ РЕШЕЊА О ИМЕНОВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА ПЛАНОВЕ ОПШТИНЕ ПРЕШЕВО MBI NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E AKTVENDIMIT MBI EMËRIMIN E KOMISIONIT PËR PLANE TË KOMUNËS PRESHEVË	9
8	ODLUKU O PRISTUPANJU IZRADI PLANA DETALJNE REGULACIJE PODRUČJA SOLARNE ELEKTRANE “PREŠEVO 1” U OPŠTINI PREŠEVO VENDIM MBI INICIMIN E HARTIMIT TË PLANIT DETAL REGULATIV TË TERITORIT TË CENTRALIT SOLAR „PRESHEVA 1“ NË KOMUNËN E PRESHEVËS	10
9	ODLUKU O PRISTUPANJU IZRADI PLANA DETALJNE REGULACIJE POVRŠINSKOG KOPA “TRNAVA”, NA TERITORIJI OPŠTINE PREŠEVO VENDIM MBI INICIMIN E HARTIMIT TË PLANIT DETAL REGULATIV TË MINIERËS SIPËRFAQËSORE „TËRNAVA“ NË TERITORIN E KOMUNËS PRESHEVË	14

Издавач: Општина Прешево, М. Тита 36 Прешево, одговорни уредник: Валон Селими, секретар Скупштине општине Прешево, уређује: Стручна служба за Скупштинске послове општине Прешево, телефон: _____, faks: _____ жирорачун: **840-79640-22**, извршењебуџетаопштинеПрешево, цена годишње претплате 25.000,00 дин, штампа: “ALBAS“Prešovoul.S.Halači br. 1. Тираж 15 примерака.
 Botues: Komuna e Preshevë, M.Tita 36 Preshevë, redaktori përgjegjës: Valon Selimi, sekretar i Kuvendit të Komunës së Preshevë, redaksia: Shërbimi profesional për punët e Kuvendit të Komunës së Preshevë, telefoni: _____, faks: _____, llogariarrjedhëse: 840-79640-22, ekzekutimi i buxhetit të komunës së Preshevës, çmimi i parapagimit vjetor 25.000,00 din, botohet në: “ALBAS“ Preshevërr. S. Hallaçi nr. 1. Tirazhi 15ekzemplar

003477398 2024 14810 006 000012002 të datës 18.12.2024 „Kuvendi i komunës Preshevë në seancën e mbajtur më 19. 02.2025 miratoi këtë:

Р Е Ш Е Њ Е - А К Т В Е Н Д И М
О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ РЕШЕЊА О
ИМЕНОВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА ПЛАНОВЕ
ОПШТИНЕ ПРЕШЕВО
MBI NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E
AKTVENDIMIT MBI EMËRIMIN E
KOMISIONIT PËR PLANE TË KOMUNËS
PRESHEVË

I

Мења се Решења о именовању Комисије за Планове Општине Прешево I. Број :119-161 од 11.10.2024 тако да у ставу 1 . тачка 6 и 7 разрешавају се чланови комисије **Даниела Бандовић-Дипл. Инж. Архитектуре -Члан и Ћенан Ахмети -дипл. Инж Архитектуре - Члан**

ИМЕНУЈУ СЕ :

1. Јелена Здравковић дипл. Пр пл. Из Врања Члан

2. Јована Антић -дипл. Инж Арх. -Члан

Ndryshohet Aktvendimi mbi emërimin e Komisionit për plane të komunës së Preshevës I. 119-161 të datës 11.10.2024 ashtu që në nenin 1. Pika 6 dhe 7 shkarkohen anëtarët:

Daniela Bandoviq -Inxh e dipl. E Arkitekturës - Anëtar

Qenan Ahmedi -Inxh i dipl. E Arkitekturës - Anëtar

EMËROHEN :

1. Jelena Zdravkoviq Pr. pl. i dipl. Nga Vraja anëtar

2. Jovana Antiq, inxh e dipl. E Arhit. Nga Vraja –anëtar

II.

Мандат именованих чланова траје до краја мандата Комисије за Планове именован Решењем I.бр. 119-161 од 11.10.2024.

Mandati i të emëruarve zgjatë deri në përfundimin e mandatit të komisionit për plane të emëruar me Aktvendimin I.nr.119-161 të datës 11.10.2024 .

III.

У осталом делу Решење остаје неизменјена .
Нë pjesët e tjera Aktvendimi mbetet i pandryshuar .

IV

Ово Решење ступа на снагу даном доношења а биће објављено у “Службеном гласнику Општине Прешево”.

Кү Aktvendim hyn në fuqi me ditën e miratimit, ndërsa do të shpallet në “Gazeta zyrtare e komunës së Preshevës.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ПРЕШЕВО
KUVENDI I KOMUNËS PRESHEVË

I.Бр.nr .119-8

Дана Мë :19.02.2025

Прешево- Preshevë

Председник–Kryetari
Agim Sabedini с.p- d.v

8.

Na osnovu člana 46. Zakona o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS“, broj 72/09, 81/09-ispravka, 64/10-odluka US, 24/11, 121/12, 42/13-odluka US, 50/13-odluka US, 98/13 – odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr.zakon, 9/20, 52/21 i 62/23) i člana 40 .stav 1. tačka 4 i 6 Statuta opštine Preševo (“Službeni glasnik opštine Preševo”, broj.12/21), Skupština opštine Preševo, na sednici održanoj 19.02.2025. godine, donela je

ODLUKU O PRISTUPANJU IZRADI
PLANA DETALJNE REGULACIJE

područja solarne elektrane “Preševo 1” u opštini
Preševo

Član 1.

Pristupa se izradi Plana detaljne regulacije područja solarne elektrane “Preševo 1” u opštini Preševo (u daljem tekstu: Plan).

Član 2.

Okvirnom (preliminarnom) granicom Plana obuhvaćeno je područje površine oko 7,50 ha.

Okvirnom (preliminarnom) granicom Plana obuhvaćene su:

- na teritoriji K.O. Trnava:
 - cele k.p.br. 473, 493/2, 493/5, 498/1, 498/2, 499/1, 499/2, 500/1, 500/2, 501/1, 501/2, 501/4, 501/5, 502/1, 502/4, 502/5, 502/6, 503/3, 503/4, 520, 521, 522, 523, 524, 525/1, 525/2, 526/1, 526/2, 527/1, 527/2, 528, 529, 530/1, 531 i 532 i
 - delovi k.p.br. 600, 1873, 1875 i 1876 i
- na teritoriji K.O. Cakanovac:
 - delovi k.p.br. 644/1 i 644/2.

Granica Plana je definisana kao okvirna (preliminarna), a konačna granica planskog područja definiše se prilikom pripreme nacrt planskog dokumenta.

Sastavni deo ove odluke je grafički prikaz okvirnih granica i preliminarnog obuhvata planskog područja.

Član 3.

Uslovi i smernice od značaja za izradu Plana dati su u planskom dokumentu šireg područja i po hijerarhiji višeg reda, Prostorni plan opštine Preševo (“Službeni glasnik opštine Preševo”, broj 8/22, prema kome je propisana obaveza izrade plana detaljne regulacije za solarnu elektranu.

Član 4.

Planiranje, korišćenje, uređenje i zaštita prostora u obuhvatu Plana zasnivaće se na principima održivog prostornog razvoja, celokupnog sagledavanja područja obuhvata Plana kao celine, integrativnog prostornog planiranja, zaštite prirodnih i stvorenih vrednosti, zaštite životne sredine, kao i usklađenog razvoja sa susednim područjima i prostorno-funkcionalne integrisanosti i povezivanja sa okruženjem.

Član 5.

Vizija i cilj donošenja Plana je stvaranje planskog osnova za uređenje, infrastrukturno opremanje, izgradnju i korišćenje predmetnog prostora, kao i obezbeđenje površina za sve neophodne sadržaje solarne elektrane snage do 6.000 kW.

Član 6.

Konceptualni okvir planiranja, korišćenja, uređenja i zaštite planskog područja podrazumeva optimalno korišćenje postojećih potencijala područja, zaštitu područja i usklađivanje sa potrebama korisnika prostora. Strukturu osnovnih namena prostora i korišćenja zemljišta u obuhvatu Plana činiće pretežno poljoprivredno zemljište.

Član 7.

Rok za izradu nacrt plana je 10 meseci od dana donošenja ove odluke

Član 8.

Izradu Plana finansiraće podnosilac inicijative za izradu Plana, Naručilac izrade, “SOLAR POWER

PARK” D.O.O. Beograd, 11070 Beograd (Novi Beograd), Jurijsa Gagarina br. 153A, stan 43.

Nosilac izrade Plana je Opštinska uprava opštine Preševo, Odeljenje za urbanizam, imovinsko-pravne poslove i zaštitu životne sredine.

Obradivač Plana je “ARHIPLAN” D.O.O. iz Arandjelovca, izabran od strane Naručioca.

Član 9.

U prvoj fazi izradiće se konceptualna razvojna rešenja - elaborat za rani javni uvid, koji se izlaže na rani javni uvid.

Nacrt Plana biće izložen na javni uvid, nakon obavljene stručne kontrole od strane Komisije za planove.

Oglašavanje ranog javnog uvida i javnog uvida i trajanje obaviće se u skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji.

Član 10.

Pristupa se izradi strateške procene uticaja Plana na životnu sredinu, na osnovu prethodno utvrđenih kriterijuma i Odluke, koju je doneo organ nadležan za pripremu plana i programa, po prethodno pribavljenom mišljenju organa nadležnog za poslove zaštite životne sredine.

Član 11.

Za potrebe izrade Plana, nije potrebna izrada Studije zaštite nepokretnog kulturnog dobra, na osnovu prethodno pribavljenog mišljenja organizacije za poslove zaštite nepokretnih kulturnih dobara.

Član 12.

Plan će se izraditi u četiri (4) istovetna primerka (u štampanom i digitalnom obliku) i to tri (3) primerka za Nosioca izrade i jedan (1) primerak za obradivača plana.

Član 13.

Ova Odluka stupa na snagu osmog (8) dana od dana objavljivanja u “Službenom glasniku opštine Preševo”.

SKUPŠTINA OPŠTINE PREŠEVO

I.Broj: 312-3

Dana 19.02 2025. godine

P R E D S E D N I K
SKUPŠTINE OPŠTINE PREŠEVO
Agim Sabedini c.p-d.v

O b r a z l o ž e n j e

Pristupa se izradi Plana, na osnovu inicijative podnete od strane investitora “SOLAR POWER PARK” D.O.O. Beograd, 11070 Beograd (Novi Beograd), Juriša Gagarina br. 153A, stan 43.

Pravni osnov za donošenje ove Odluke nalazi se u odredbi člana 46. stav 1. Zakona o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS“, br. 72/09, 81/09 – ispravka, 64/10 – odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 – odluka US, 50/13 – odluka US, 98/13 – odluka US, 132/1, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr.zakon, 9/20, 52/21 i 62/23), kojom je propisano da Odluku o izradi planskog dokumenta donosi organ nadležan za njegovo donošenje, po prethodno pribavljenom mišljenju organa nadležnog za stručnu kontrolu, odnosno Komisije za planove.

Pozitivno mišljenje Komisije za planove pribavljeno je na sednici održanoj 29.11.2024 godine.

Stavom 2. člana 46. Zakona utvrđeni su elementi sadržaja Odluke o izradi i u pripremi Odluke, u svemu se postupilo po toj odredbi:

- u članu 1. je definisan tačan naziv dokumenta: Plan detaljne regulacije područja solarne elektrane “Preševo 1” u opštini Preševo (u daljem tekstu: Plan);
- u članu 2. definisana je okvirna (preliminarna) granica planskog dokumenta;
- u članu 3. naveden je planski dokument šireg područja i po hijerarhiji višeg reda, koji predstavlja planski osnov za izradu plana detaljne regulacije;
- u članu 4. dati su principi planiranja, korišćenja, uređenja i zaštite prostora;
- u članu 5. definisan je cilj izrade Plana;
- u članu 6. definisan je konceptualni okvir planiranja;
- u članu 7. definisano je da se rok za izradu nacrtu plana;
- u članu 8. određen je način finansiranja Plana;
- u članu 9. definisano je da će se sprovesti postupci ranog javnog uvida i javnog uvida;
- u članu 10. konstatovano da će se za potrebe izrade Plana, izraditi strateška procena uticaja Plana na životnu sredinu;

- u članu 11. konstatovano je da nije potrebna izrada studije zaštite nepokretnog kulturnog dobra;
- u članu 11. određen je broj primeraka finalnog planskog dokumenta.

Imajući u vidu navedeno, predlaže se donošenje Odluke o pristupanju izradi Plana u zakonom propisanoj proceduri, kao i po proceduri propisanoj Statutom opštine i drugim propisima.

8.

Në mbështetje të nenit 46 të Ligjit mbi planifikimin dhe ndërtimin (“Fl.zyrtare e RS”, nr. 72/09, 81/09-përmirsim, 64/10-Vendimi GJK, 24/11, 121/12, 42/13-vendimi GJK 50/13-vendimi GJK, 98/13 – vendimi GJK, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-ligji tjetër, 9/20, 52/21 dhe 62/23) dhe nenit 40.paragrafi 1.pika 4 dhe 6 , të Statutit të komunës Preshevë („Fl.zyrtare e komunës së Preshevës“, nr. 12/2021), Kuvendi i komunës Preshevë në seancën e mbajtur më 19.02.2025, nxjerr këtë

VENDIM MBI INICIMIN E HARTIMIT TË PLANIT DETAL REGULATIV Të teritorit të Centralit solar „Presheva 1“ në komunën e Preshevës

Neni 1.

Inicohet hartimik i Planit detal regulativ i teritorit të Centralit solar „Presheva 1“ në komunën e Preshevës (në tekstin vijues: Plani).

Neni 2.

Kufiri tentativ (paraprak) i Planit mbulon një teritor të sipërfaqes rreth 7,50 ha.

Me kufir tentativ (paraprak) të Planit janë të përfshiera:

Në teritorin e KK Tërnavë:

- Në tërësi pk. nr. 473, 493/2, 493/5, 498/1, 498/2, 499/1,499/2, 500/1, 500/2, 501/1, 501/2, 501/4, 501/5, 502/1, 502/4, 502/5, 502/6, 503/3, 503/4, 520, 521, 522, 523, 524, 525/1, 525/2, 526/1, 526/2, 527/1, 527/2, 528, 529, 530/1, 531 dhe 532 dhe
- Pjesët e pk. Nr. 600, 1873, 1875 dhe 1876

dhe

- Në teritorin e KK Cakanoc pjesët e pk. Nr. 644/1 dhe 644/2.

Kufiri i Planit është i definuar si kornizë (paraprake) dhe kufiri përfundimtar i teritorit planor do të definohet gjatë përgaditjes së draftit të dokumentit planor.

Pjesë përbërse e këtij vendimi është paraqitja grafike e kornizave të kufijve dhe mbulimi paraprak i teritorit planor.

Neni 3.

Kushtet dhe udhëzimet me rëndësi për hartimin e Planit janë të dhëna në dokumentin planor të një teritori më të gjërë dhe sipas hierarkisë së rendit më të lartë, Plani hapsinor i komunës së Preshevës („Fl.zyrtare e komunës së Preshevës“, nr. 8/22), sipas të cilës është paraparë obligimi i hartimit të Planit detal regulativ për centralin solar.

Neni 4.

Planifikimi, shfrytëzimi, rregullimi dhe mbrojtja e hapsirës që mbulon Plani do të themelohet në parimet e zhvillimit të qëndrueshëm hapsinor, vlerësimit të përgjithshëm të zonës që mbulon Plani në tërësi, planifikimin integruar hapsinor, mbrojtjen e vlerave natyrore dhe të krijuara, mbrojtja e mjedisit jetësor si dhe harmonizimi i zhvillimit në teritorët fqinjë dhe integrimi hapsinor- funksional dhe lidhja me mjedisin.

Neni 5.

Vizioni dhe qëllimi i miratimit të Planit është krijimi i bazës planifikuese për rregullimin, paisjet infrastrukturore, ndërtimin dhe shfrytëzimin e zonës në fjalë, si dhe sigurimin e sipërfaqeve për të gjitha përmbajtjet e nevojshme të centralit solar në fuqi deri në 6000 kW.

Neni 6.

Korniza konceptuale e planifikimit, shfrytëzimit, rregullimit dhe mbrojtjes së teritorit planor nënkupton shfrytëzimin optimal të potencialit ekzistues të teritorit, mbrojtjen e teritorit dhe harmonizimin me nevojat e shfrytëzuesve të hapsirës. Strukturën e dedikimeve bazë të hapsirës dhe shfrytëzimit të tokës në përfshirjen e Planit e përbëjnë kryesisht tokë bujqësore.

Neni 7.

Afati për hartimin e draft Planit është 10 muaj nga dita e miratimit të këtij Vendimi.

Neni 8.

Hartimin e Planit do ta finanson paraqitësi i iniciativës për hartimin e Planit, klienti i hartimit, “SOLAR POWER PARK” SHPK Beograd, 11070 Beograd (Novi Beograd), Juria Gagarina nr. 153 A, banesa 43.

Bartës i hartimit të Planit është Administrata komunale komunës Preshevë, Drejtoriat i për urbanizëm, punët pronësoreshë juridike dhe mbrojtjen e mjedisit jetësor.

Hartuesi i Planit është „ARHIPLAN“ shpk nga Arangjelovci, i zgjedhur nga ana e Klientit.

Neni 9.

Në fazën e parë do të hartohet zhvillimi konceptual i Aktvendimit- elaborat për shqyrtimin publik të hershëm i cili paraqitet për shqyrtim publik të hershëm.

Draft Plani do të ekspozohet për inspektim publik, pas kryerjes së kontrollit të ekspertëve nga ana e Komisionit për plane.

Shpallja e inspektimit publik të hershëm dhe inspektimin publik dhe kohëzgjatja do të bëhet në bazë të Ligjit mbi planifikimin dhe ndërtimin.

Neni 10.

Inicohet hartimi i vlerësimit strategjik dhe ndikimit të Planit në mjedisin jetësor në bazë të kriterëve të përcaktuara më parë dhe Vendimit, të cilën e ka miratuar organi kompetent për përgaditjen e Planit dhe programit sipas mendimit të marrur më parë nga organi kompetent për punën e mbrojtjes së mjedisit jetësor.

Neni 11.

Për nevojat e hartimit të Planit, nuk është i nevojshëm hartimi i studimit të mbrojtjes së pasurive të paluajtshme kulturore, në bazë të mendimit të marrur më parë të organizatës për punët e mbrojtjes së të paluajtshmes të të mirave kulturore.

Neni 12.

Plani do të hartohet në katër (4) kopje të njejta (në formë të shtypur dhe digjitale) dhe atë tri (3) kopje

për Bartësit e hartimit dhe një (1) kopje për hartuesin e Planit.

Neni 13.

Ky Vendim hyn në fuqi ditën e tetë (8) nga dita e shpalljes në „Gazetën zyrtare të Komunës së Preshevës“.

KUVENDI I KOMUNËS PRESHEVË

I.Nr.312-3

Më datë: 19.02.2025.

K R Y E T A R,
I KUVENDIT TË KOMUNËS PRESHEVË
Agim Sabedini c.p-d.v.

A r s y e t i m

Inicimi për hartimin e Planit, në bazë të iniciativës të paraqitur nga ana e investitorit “SOLAR POWER PARK” SHPK Beograd, 11070 Beograd (Novi Beograd), Juria Gagarina nr. 153 A, banesa 43.

Baza ligjore për miratimin e këtij Vendimi gjindet në dispozitat e nenit 46 paragr. 1 të Ligjit mbi planifikimin dhe ndërtimin (“Fl.zyrtare e RS”, nr. 72/09, 81/09-përmirsim, 64/10-Vendimi GJK, 24/11, 121/12, 42/13-vendimi GJK 50/13-vendimi GJK, 98/13 – vendimi GJK, 132/1, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-ligji tjetër, 9/20, 52/21 dhe 62/23), me të cilën është paraparë që Vendimin mbi hartimin e dokumentacionit planor e bjen organi kompetent për miratimin e saj, në bazë të mendimit të marrë mëparë nga organi kompetent për kontrollin profesional, gjegjësisht Komisioni për plane.

Mendimi pozitiv i Komisionit për plane është marrë në seancën e mbajtur më 29.11.2024 .

Me paragr.2 të nenit 46 të Ligjit janë përcaktuar elementet e përmbajtjes së Vendimit mbi hartimin dhe përgaditjen e Vendimit, në gjithçka është vepruar sipas asaj dispozite:

- në nenin 1 është definuar emërtimi i sakt i dokumentit: Plani detal regulativ i centralit solar „Presheva 1“ në komunën e Preshevës (në tekstin vijues: Plani);
- në nenin 2 është definuar korniza paraprake

e kufirit të dokumentit planor;

- në nenin 3 është shënuar dokumenti planor i një teritori më të gjërë dhe një hierarki më e lartë, i cili paraqet bazën planore për hartimin e Planit detal regulativ;
- në nenin 4 janë dhënë parimet e planifikimit, shfryzimit, rregullimit dhe mbrojtjes së hapsirës;
- në nenin 5 është definuar qëllimi i hartimit të Planit;
- në nenin 6 është definuar korniza konceptuale e planifikimit;
- në nenin 7 është definuar afati për hartimin e Planit;
- në nenin 8 është caktuar mënyra e finansimit të Planit;
- në nenin 9 është definuar se do të zbatohen procedurat e inspektimit të hershëm publik dhe inspektimit publik;
- në nenin 10 konstatohet se për nevojat e hartimit të Planit, të hartohet vlerësimi strategjik i ndikimit të Planit në mjedisin jetësor;
- në nenin 11 është konstatuar se nuk ka nevojë të hartohet studimi për mbrojtjen e pasurive të paluajtshme kulturore;
- në nenin 11 është caktuar numri i kopjeve të dokumentit final planor.

Duke patur parasysh që është cekur më lartë propozohet që të miratohet Vendimi për iniciimin e hartimit të Planit në procedurën e paraparë ligjore, si dhe sipas procedurës së parapaë me Statutin e komunës dhe aktet tjera.

9.

Na osnovu člana 46. Zakona o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS“, broj 72/09, 81/09-ispavka, 64/10-odluka US, 24/11, 121/12, 42/13-odluka US, 50/13-odluka US, 98/13 – odluka US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-dr.zakon, 9/20, 52/21 i 62/23) i člana 40 .stav 1. tačka 4. I 6 Statuta opštine Preševo (“Službeni glasnik opštine Preševo”, broj 12/21), Skupština opštine Preševo, na sednici održanoj 19.02.2025. godine, donela je

Në mbështetje të nenit 46 të Ligjit mbi planifikimin dhe ndërtimin (“Fl.zyrtare e RS”, nr. 72/09, 81/09-përmirsim, 64/10-Vendimi GJK, 24/11, 121/12, 42/13-vendimi GJK 50/13-vendimi GJK, 98/13 – vendimi GJK, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-ligji tjetër, 9/20, 52/21 dhe 62/23) dhe

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
НОВИ БЕОГРАД, Јапанска бр. 35
Тел: +381 11/2093-802; 2093-803;
Факс: +381 11/2093-867

АРХИПЛАН Д.О.О.
за планирање, пројектовање и консалтинг
Бр. 170/25
18.03.2025 год.
АРАНЂЕЛОВАЦ

Завод за заштиту природе Србије из Београда, ул. Јапанска бр. 35 (Руководилац Канцеларије мр Данко Јовић по Одлуци 02 Бр. 012-674/1 од 25.02.2025. године), на основу члана 9. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010, 14/2016, 95/2018 – други закон и 71/2021) и члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење и 2/2023- Одлука УС), поступајући по Захтеву бр. 141/25 од 05.03.2025. године, „ARHIPLAN“ д.о.о. за планирање, пројектовање и консалтинг, ул. Кнеза Михаила бр. 66, 34 300 Аранђеловац, за издавање услова заштите природе за израду Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“, у општини Прешево, и Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, дана 17.03. 2025. године под 03 бр. 021-787/3, доноси

РЕШЕЊЕ

1. Обухват Плана детаљне регулације соларне електране „Прешево 1“, који се ради на основу Одлуке о приступању изради Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“ у општини Прешево („Службени гласник општине Прешево“, број 1/2025), се не налази унутар заштићеног подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, нити је у обухвату еколошки значајног подручја еколошке мреже Републике Србије према Уредби о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, бр. 102/2010). На предметном подручју евидентирана су станишта строго заштићених дивљих врста према Прилогу 1 и 2 Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016). Сходно томе, издају се следећи услови заштите природе:
 - 1) Планиране намене површина морају бити усклађене са наменама одређеним планом вишег реда, односно Просторним планом општине Прешево („Службени гласник општине Прешево“, бр. 8/2022);
 - 2) Функционалним планирањем намена површина и активним мерама заштите очувати и унапредити постојеће природне и полуприродне целине у просторном обухвату Плана;
 - 3) Предвидети да се планираним радовима и активностима не изазове појава ерозије и инжењерско - геолошких процеса у непосредном окружењу;
 - 4) За израду Стратешке процене утицаја на животну средину, неопходно је:
 - спровести попис (нулто стање) биодиверзитета, са акцентом на осетљиве дивље врсте (циљане врсте подручја, глобално и национално угрожене врсте),
 - извршити оцену степена очуваности станишта свих осетљивих врста, као и предлог ублажавајућих мера;
 - минималан период истраживања за дивље врсте флоре, вегетације и фауне је један вегетативно-репродуктивни период (15. април – 1. новембар);
 - попис треба да спроведу експерти за појединачне групе организама дивље флоре, фауне и вегетације;
 - утврдити очуваност и тренутно стање предеоних елемената – високог зеленила и вреднијих примерака дендрофлоре (појединачна стабла), шумских екосистема и комплекса, ливада и пашњака, живица и жбунастих међа које на предметном подручју имају улогу локалних еколошких коридора;

- 5) Планом предвидети очување високог зеленила и вреднијих примерака дендрофлоре (појединачна и групе стабала). Уколико је уклањање стабала неопходно, обавезна је сагласност и дозволе надлежне институције;
 - 6) Намену површина дефинисати на основу резултата биодиверзитета, предеоних карактеристика и израђених карата приоритетних типова станишта од значаја за заштиту и утврђених локалних еколошких коридора - искључити локалитете на којима планирана изградња може имати негативан утицај на заштићене врсте, типове станишта и еколошке коридоре;
 - 7) Предвидети да минимална удаљеност између соларних панела буде толика да не угрожава станишта строго заштићених дивљих врста на којима се окупља, размножава или ноћи већи број међународно и национално угрожених и осетљивих дивљих врста фауне;
 - 8) Приликом планирања размака између редова соларних панела, њиховог нагиба и висине од тла, потребно је узети у обзир специфичне захтеве биљних врста које се налазе испод панела. У том смислу неопходно је:
 - осигурати довољну пропустљивост светлости како би се омогућио опстанак и нормалан раст вегетације, у складу са биолошким потребама биљних врста које се налазе или планирају испод панела;
 - спречити потпуно засенчење површине тла испод панела.
 - 9) Предвидети редовно праћење и вођење стања дивље флоре и фауне у свим фазама израде техничко-пројектне документације и током радног века соларне електране;
 - 10) Предвидети да све електричне инсталације буду уземљене, обезбеђене и одговарајуће изоловане како би се спречило страдање јединки дивљих врста животиња;
 - 11) Предвидети сграђивање и обезбеђивање објекта како би се ограничио приступ дивљим животињама, односно спречио улазак крупнијих дивљих животиња, уз истовремено омогућавање проласка малих сисара, гмизаваца и друге ситне фауне, дизајнирањем оградe са отвореним или полуотвореним деловима за њихов пролаз;
 - 12) Планом предвидети да је након окончања радова на изградњи, обавезна комплетна санација свих деградираних површина, укључујући и озелењавање травнатим врстама;
 - 13) Планом предвидети да, када се панели исцрпе или оштете, отпад од соларних ћелија (нерециклабилан и токсичан) буде адекватно депонован на место које ће одредити надлежна служба и које мора бити ван обухвата Урбанистичког пројекта, а у циљу очувања биодиверзитета и заштите животне средине сагласно одредбама члана 29. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/18, 95/2018 – др. закон и 94/2024 – др. закон);
 - 14) Прописати обавезу да је у случају напуштања предметне локације, односно престанка рада соларног постројења, инвеститор обавезан да што је пре могуће евакуише инсталирану опрему, уклони све објекте и у целини санира локацију и доведе је у стање блиско првобитном;
 - 15) Прописати обавезу да уколико се приликом извођења радова наиђе на геолошко - палеонтолошке или минералошко - петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, сагласно чл. 99. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исправка, 14/2016, 95/2018 - други закон и 71/2021), извођач радова је дужан да обавести Министарство заштите животне средине, односно предузме све мере како се природно добро не би оштетило до доласка овлашћеног лица.
2. Ово решење не ослобађа подносиоца захтева да прибави и друге услове, дозволе и сагласности предвиђене позитивним прописима.
 3. Врста радова обавезује носиоца Плана на поштовање услова заштите природе, као и свих обавеза дефинисаних Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину

(„Службени гласник РС“, бр. 94/2024). У том смислу, Стратешку процену утицаја на животну средину урадити под условима из овог решења.

4. Пре усвајања Плана са Стратешком проценом утицаја на животну средину, потребно је од Завода прибавити мишљење о испуњености услова из овог решења.
5. За све друге радове/активности на предметном подручју или промене планске документације, потребно је поднети нови захтев.
6. Уколико подносилац захтева у року од две године од дана достављања овог решења не отпочне радове и активности за које је ово решење издато, дужан је да поднесе захтев за издавање новог решења.
7. Такса за издавање стручне основе за израду решења о условима заштите природе у износу од 21.920,00 динара одређена је у складу са Законом о републичким административним таксама („Сл. гласник РС“, бр. 43/2003, 51/2003 - испр., 61/2005, 101/2005 - др. закон, 5/2009, 54/2009, 50/2011, 70/2011 - усклађени дин. изн., 55/2012 - усклађени дин. изн., 93/2012, 47/2013 - усклађени дин. изн., 65/2013 - др. закон, 57/2014 - усклађени дин. изн., 45/2015 - усклађени дин. изн., 83/2015, 112/2015, 50/2016 - усклађени дин. изн., 45/2015 - усклађени дин. изн., 83/2015, 112/2015, 50/2016 - усклађени дин. изн., 61/2017 - усклађени дин. изн., 113/2017, 3/2018 - испр., 50/2018 - усклађени дин. изн., 95/2018, 38/2019 - усклађени дин. изн., 86/2019, 90/2019 - испр., 98/2020 - усклађени дин. изн., 144/2020, 62/2021 - усклађени дин. изн., 138/2022, 54/2023 - усклађени дин. изн., 92/2023, 59/2024 - усклађени дин. изн., 63/2024 - измена и допуна усклађених дин. изн. и 94/2024) - Тарифни број 186а; Напомена - став 2. тачка 1) подтачка (1).

Образложење

Завод за заштиту природе Србије примио је дана 06.03.2025. године, Захтев заведен под 03 бр. 021-787/1, „ARHIPLAN“ д.о.о. за планирање, пројектовање и консталтинг, ул. Кнеза Михаила бр. 66, 34 300 Аранђеловац, за издавање услова заштите природе за израду Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“, у општини Прешево и Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Уз захтев је достављена следећа документација:

1. Елаборат за рани јавни увид Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“ у општини Прешево израђен од стране „ARHIPLAN“ д.о.о. за планирање, пројектовање и консталтинг, ул. Кнеза Михаила бр. 66, 34 300 Аранђеловац, одговорни урбаниста је Драгана Н. Бига дипл.инж.арх., бр. лиценце: 200 0015 03;
2. Одлука о приступању изради Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“ у општини Прешево („Службени гласник општине Прешево“, број 1/2025).

На основу достављене документације подносиоца захтева, утврђено је да се предметни План ради на основу Одлуке о приступању изради Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“ у општини Прешево („Службени гласник општине Прешево“, број 1/2025), а у складу са Просторним планом општине Прешево („Службени гласник општине Прешево“, бр. 8/2022). Оквирни обухват Плана чине целе катастарске парцеле бр.: 473, 493/5, 498/1, 498/2, 499/1, 499/2, 500/1, 500/2, 501/1, 501/2, 501/4, 501/5, 502/1, 502/4, 502/5, 502/6, 503/3, 503/4, 520, 521, 522, 523, 524, 525/1, 525/2, 526/1, 526/2, 527/2, 528, 529, 530/1, 531 и 532 и делови к.п. бр. 600, 1873, 1875 и 1876 на територији К.О. Транова и делови к.п. бр. 644/1 и 644/2 на територији К.О. Цакановац. Граница Плана је дефинисана као оквирна (прелиминарна), а коначна граница планског подручја дефинисаће се приликом израде нацрта плана. Оквирном границом Плана обухваћено је подручје површине од око 7,50 ха, на коме се већи број катастарских парцела налази у намени дефинисаној као пољопривредно земљиште, а само неколико катастарских парцела су планиране као шумско и грађевинско земљиште.

Основни циљ израде овог Плана је утврђивање правила уређења и грађења, односно стварање планског основа за издавање одговарајућих дозвола за изградњу свих потребних објеката и неопходних садржаја соларне електране „Прешево 1“, снаге до 6000 kW (што ће се прецизније утврдити у фази израде нацрта плана, а у складу са издатим условима за пројектовање и прикључење соларне електране „Прешево 1“ на дистрибутивни систем електричне енергије) и инфраструктурно опремање, уз усаглашавање са локацијским условима, постојећим и планираним развојним интересима локалне заједнице, условима надлежних институција, а посебно условима заштите животне средине, природних и културних добара.

У Просторном плану општине Прешево („Службени гласник општине Прешево“, бр. 8/2022) се наводи да на подручју општине постоје потенцијали за коришћење обновљивих извора енергије, посебно сунчеве енергије, што омогућава повољна осунчаност, односно велики број сунчаних дана у току године. Такође, дефинисано је да се изградња соларних електрана на земљишту које се налази изван грађевинског подручја, може реализовати израдом планова детаљне регулације, уз поштовање следећих смерница:

- могу се градити садржаји у функцији енергетског производног објекта-соларне електране: соларни колектори, трансформаторско и разводно постројење, пословни објекат, високонапонски надземни и средњенапонски подземни водови;
- комплекс мора бити опремљен неопходном саобраћајном, водном, енергетском и електронском комуникационом инфраструктуром;
- основни урбанистички показатељи, спратност објеката и други услови за уређење и изградњу биће дефинисани урбанистичким планом, у складу са законском регулативом која ову област уређује, када буду познати корисници простора и конкретни садржаји.

Увидом у Централни регистар заштићених природних добара и документацију Завода, установљено је да се предметно подручје не налази унутар заштићеног подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, нити је у обухвату еколошки значајног подручја еколошке мреже Републике Србије према Уредби о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, бр. 102/2010). Подручје планирано за соларну електрану се налази у обухвату Међународно значајног подручја за птице (IBA - Important Bird Area) „Прешевска котлина - Рујен“, верификованог 2020. године од стране глобалне организације за заштиту дивљих птица Bird Life International. Предметно подручје је станиште следећих строго заштићених врста: еја ливадарка (*Circus pygargus*), црноглава стрнадица (*Emberiza melanocephala*), велика шева (*Melanocorypha calandra*), ветрушка (*Falco tinnunculus*) и велика стрнадица (*Miliaria calandra*), као и заштићених врста: јаребица (*Perdix perdix*) и грлица (*Streptopelia turtur*) према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016).

Предметно подручје се налази у границама потенцијалног подручја посебне заштите (proposed Special Protection Area, pSPA) дивљих врста птица под називом „Прешевска котлина - Рујен“ еколошке мреже Натура 2000 у складу са прописима Европске уније – Директивом о птицама (Директива о очувању дивљих птица/ Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds). Подручје pSPA „Прешевска котлина“ је идентификовано због очувања станишта циљаних врста и то: еја ливадарка (*Circus pygargus*), црноглава стрнадица (*Emberiza melanocephala*), велика шева (*Melanocorypha calandra*), јаребица (*Perdix perdix*) и грлица (*Streptopelia turtur*).

У складу са начелом предострожности (члан 5. став 1. тачка 8. Закона о заштити природе), када постоји претња од настанка значајне или неповратне штете за заштићено природно

добро (строго заштићене дивље врсте, заштићене дивље врсте и њихова станишта), недостатак научних података неће бити оправдање за недоношење одлуке, одлагање или непредузимање мера за спречавање угрожавања и деградације природе. С тим у вези, прописује се обавеза сезонског пописа нултог стања дивље флоре, фауне и вегетације, који треба да траје најмање један вегетативно – репродуктивни период за дивље врсте флоре и фауне (15. априла – 1. новембра). Циљ мониторинга је прикупљање података о врстама, стаништима и екосистемима, уз посебан акценат на праћење могућих негативних ефеката. На основу прикупљених података, доносиће се одлуке о будућим мерама заштите природе и одрживом коришћењу природних ресурса, што представља предуслов за израду планског документа и изградњу соларне електране.

Законски основ за доношење решења: Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010–исправка, 14/2016, 95/2018 - др. закон и 71/2021); Закон о стратешкој процени утицаја животну средину („Службени гласник РС“, бр. 94/2024), Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, бр. 102/2010), Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016, Одлука о приступању изради Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“ у општини Прешево („Службени гласник општине Прешево“, број 1/2025).

Из свега наведеног, одлучено је као у диспозитиву овог Решења.

Упутство о правном средству: Против овог решења може се изјавити жалба Министарству заштите животне средине у року од 15 дана од дана пријема решења. Жалба се предаје Заводу за заштиту природе Србије, уз доказ о уплати Републичке административне таксе у износу од 590,00 динара на текући рачун бр. 840-0000031395845-78, позив на број 7401379251 по моделу 97.

РУКОВОДИЛАЦ КАНЦЕЛАРИЈЕ

Данко Јовић

Достављено:

- Подносиоцу захтева
- Архиви х 2

Република Србија
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ
Ниш, Добричка 2, тел. 018/523-414, факс 018/523-412
E-mail: kontakt@zzsknis.rs
Број: 474/2-02
Датум: 07.03.2025.

Завод за заштиту споменика културе Ниш, на основу чл. 5 и 6 Закона о потврђивању Европске конвенције о заштити археолошког наслеђа (ревидирана) („Службени гласник РС – Међународни уговори“, број 42/2009), члана 75 став 1 тачка 2), а у вези са чланом 107 Закона о културним добрима („Службени гласник РС“, број 71/94, 52/2011 – др. закон, 99/2011 – др. закон, 6/2020 – др. закон, 35/2021 – др. закон и 129/2021 – др. закон), члана 137 Закона о културном наслеђу („Службени гласник РС“, број 129/2021) и чланова 476 и 48 Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, број 72/2009, 81/2009 – испр., 64/2010 – одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – одлука УС, 50/2013 – одлука УС, 98/2013 – одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – др. закон, 9/2020 и 52/2021), у поступку по захтеву Архиплан д.о.о. ул. Кнеза Михаила бр. 66, 34300 Аранђеловац, наш бр. 474/1-03 од 06.03.2025. године, доноси

УСЛОВЕ

о мерама заштите културног наслеђа на подручју Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“, на територији општине Прешево

I НЕПОКРЕТНО КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

На простору обухваћеним Планом, у тренутку подношења захтева, у поступку израде планске документације вишег ранга:

- Извршена је делимична проспекција и валоризација непокретног културног наслеђа и археолошког наслеђа,
- Није извршено евидентирање ратних меморијала (на основу Закона о ратним меморијалима).

У тренутку подношења захтева, не постоје: утврђена непокретна културна добра, евидентирана добра која уживају претходну заштиту, евидентирани ратни меморијали.

II МЕРЕ ЗАШТИТЕ НЕПОКРЕТНОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА У ПОСТУПКУ УСВАЈАЊА ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

1. Није дозвољено оштећење или уништење археолошких налаза;
2. Планом предвидети процедуру која се односи на случајно откриће археолошких налаза током извођења радова, а која обухвата:
 - Археолошко праћење извођења земљаних радова ангажовањем територијално надлежне установе заштите културних добара или научне установе из области археологије, о трошку инвеститора изградње,
 - Обуставу радова у случају открића археолошког наслеђа и благовремено обавештавање надлежног Завода за заштиту споменика културе Ниш,
3. Ако се у току извођења радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, **извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове** и обавести надлежни Завод за заштиту споменика културе Ниш и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;

4. У случају открића археолошког наслеђа током извођења грађевинских и других радова, инвеститор изградње у обавези је да обезбеди средства за заштитна археолошка истраживања, заштиту, чување, публиковање и презентацију археолошког наслеђа у зони која је угрожена планираном изградњом;
5. Након спроведених заштитних археолошких истраживања, инвеститор је у обавези да прибави нове услове – мере заштите од надлежног завода, а који ће се дефинисати на основу резултата спроведених заштитних археолошких истраживања.
6. Сва евентуална археолошка истраживања спровести у складу са Законом о културним добрима и свим прописима који регулишу област археологије и заштите културног наслеђа у Републици Србији и у складу са позитивном праксом из области археологије примењујући одговарајућу методологију археолошких истраживања.

III У Нацрт Плана уграђују се услови надлежног Завода за заштиту споменика културе Ниш.

IV Нацрт плана доставља се Заводу за заштиту споменика културе Ниш на мишљење. Достављено мишљење Завода се обавезно прилаже приликом разматрања и доношења плана;

V Рок важности ових услова износи годину дана од дана издавања.

Обрадио:

мр Александар Алексић, археолог

Доставити:

- Подносиоцу захтева
- Документацији

Република Србија
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
ДИРЕКЦИЈА ПОЛИЦИЈЕ
Управа граничне полиције
03.5.8. број: 28-160/25
14.03.2025. године
Београд, Бул.М.Пупина бр.2
тел: 011/274-0000, лок. 405-84
МВТ/ТН

АРХИПЛАН Д.О.О.
за издавање, пројектовање и консалтинг
Бр. 182/25
21.03.2025
АРАНЂЕЛОВАЦ

„АРХИПЛАН“ Д.О.О.

34300 АРАНЂЕЛОВАЦ
ул. Кнеза Михаила бр.66

ПРЕДМЕТ: Издавање података и услова за потребе израде Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“ у општини Прешево

Веза: Ваш допис број: 141/25 од 05.03.2025.године

Поштовани,

Поводом Вашег захтева за издавање података и услова за потребе израде Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“ у општини Прешево и извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину (као и за издавање локацијских услова, на основу чл.3, другог става, тачке 8. Уредбе о локацијским условима, „Сл.гласник РС“, бр.87/23), обавештавамо Вас да Управа граничне полиције, са аспекта своје надлежности, нема додатних услова.

С поштовањем,

НАЧЕЛНИК УПРАВЕ
пуковник полиције

Драган Самоловац

JP „Србијашуме“ - Београд
Булевар Михајла Пупина 113

тел: 011/711-34-10, 711-27-70

Број: 1259

Датум: 19.03.2025

„АРХИПЛАН“ Д.О.О.
ул. Кнеза Михаила бр. 66
34300 Аранђеловац

Предмет: Одговор на Захтев за издавање података и услова за потребе израде Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“ у општини Прешево

Сагласно Вашем захтеву број 141/25, који се односи на захтев за доставу услова и података, из надлежности JP „Србијашуме“, за потребе израде Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“ у општини Прешево (у даљем тексту: План), обавештавамо Вас да смо установили да граница Плана не обухвата површине којима газдује JP „Србијашуме“.

Уколико су Планом обухваћене шуме сопственика, при његовој реализацији, морају се узети у обзир и поштовати одредбе Закона о шумама („Сл. гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 89/15 и 95/18 – др. закон).

Вршилац дужности директора

Крсто Јањушевић

„АРХИПЛАН“ Д.О.О.
Кнеза Михаила бр. 66
34300 Аранђеловац

АРХИПЛАН Д.О.О.
за планирање, пројектовање и консалтинг
Бр. 184/25
21.03.2025 год.
АРАНЂЕЛОВАЦ

Број:130-00-UTD-003-285/2025- 002

Датум: 17.03.2025

Предмет: Услови за потребе израде Плана детаљне регулације подручја соларне електране "Прешево 1" у општини Прешево

На основу вашег захтева број 141/25 од 05.03.2025. године, који је код нас заведен дана 06.03.2025. године под бројем СЕВВ-15788 и достављене документације (Елаборат за рани јавни увид, у дигиталном облику), обавештавамо вас о следећем:

1. Према послатој документацији, видљиво је да у обухвату предметног Плана детаљне регулације, као и у непосредној близини истог, нема објеката који су у власништву „Електромрежа Србије” А.Д.
2. Према Плану развоја преносног система и Плану инвестиција, у обухвату предметног Плана детаљне регулације није планирана изградња електроенергетске инфраструктуре која би била у власништву „Електромрежа Србије” А.Д.
3. У складу са претходно наведеним тачкама „Електромрежа Србије” А.Д. нема посебних услова за потребе израде Плана детаљне регулације подручја соларне електране "Прешево 1" у општини Прешево.

Важност горе наведених услова је две године од датума издавања. Након истека овог рока подносилац захтева је дужан да тражи обнову важности истих.

За сва додатна објашњења можете се обратити Служби за издавање услова мишљења и сагласности, Дирекција за асет менаџмент, Улица војводе Степе 412, 11000 Београд и Драгани Шилер на тел. 011/3957-256 и Александру Куколечи на тел. 011/3957-156.

С поштовањем,

Извршни директор за пренос
електричне енергије

Бранко Ђорђевић, дипл. инж. електр.

Копије доставити:

- Пренос електричне енергије, Дирекција за одржавање преносног система, Регионални центар одржавања Крушевац
- Пренос електричне енергије, Дирекција за асет менаџмент, Служба за издавање услова мишљења и сагласности
- Архива

Телеком Србија

Предузеће за телекомуникације а.д.

Београд, Таковска 2

ДЕЛОВОДНИ БРОЈ: Д 211-102893/2 - 2024

А. Перић

ДАТУМ: 13.03.2025. г.

ИНТЕРНИ БРОЈ:

БРОЈ ИЗ ЛКРМ:

ДИРЕКЦИЈА ЗА ТЕХНИКУ

СЕКТОР ЗА МРЕЖНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

СЛУЖБА ЗА ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊУ МРЕЖЕ НИШ

НИШ, ВОЖДОВА 11

ВЕЗА:

Општинска управа Прешево
Одељење за урбанизам, имовинско-правне послове
и заштиту животне средине

Ул. Маршала Тита 36
17523 Прешево

Предмет: Услови Телекома Србија за потребу израде Плана детаљне регулације подручја соларне електране "Прешево 1" у Прешеву и Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину (као и за издавање Локацијских услова, на основу чл. 3, другог става, тачка 8) Уредбе о Локацијским условима, "Сл.гласник РС", бр 87/23)

На захтев обрађивача пројекта: "ARHIPLAN" D.O.O., за планирање, пројектовање и консалтинг, 34 300 Аранђеловац, ул. Кнеза Михаила бр. 66., а у име наручиоца плана „SOLAR POWER PARK“ D.O.O. 11070 Београд (Нови Београд), Јурија Гагарина бр. 153А, стан 43., а у складу са чланом 48. став 2. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", број 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21 и 62/23) Правилника о поступку спровођења обједињене процедуре („Службени гласник РС“ број 22/2015 и 89/2015), члана 8. Уредбе о локацијским условима („Службени гласник РС“ број 35/2015) и Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“ број 44/10 и 62/14), а у циљу заштите телекомуникационих објеката Телекома Србија и стварања услова за прикључење, овим дајемо:

У С Л О В Е

За издавање услова (података) који су од значаја за израду Плана детаљне регулације подручја соларне електране "Прешево 1" у Прешеву и Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину (као и за издавање Локацијских услова, на основу чл. 3, другог става, тачка 8) Уредбе о Локацијским условима, "Сл.гласник РС", бр 87/23)

Оквирном (прелиминарном) границом Плана обухваћене су:

- на територији КО Трнава: - целе к.п.бр. 473, 493/2, 493/5, 498/1, 498/2, 499/1, 499/2, 500/1, 500/2, 501/1, 501/2, 501/4, 501/5, 502/1, 502/4, 502/5, 502/6, 503/3, 503/4, 520, 521, 522, 523, 524, 525/1, 525/2, 526/1, 526/2, 527/1, 527/2, 528, 529, 530/1, 531 и 532 и
- делови к.п.бр. 600, 1873, 1875 и 1876 и
- на територији КО Цакановац: - делови к.п.бр. 644/1 и 644/2.

Граница Плана је дефинисана као оквирна (прелиминарна), а коначна граница планског подручја дефинисаће се приликом припреме нацрта планског документа.

ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ предметног потеза

На подручју које је обухваћено ПГР, а које је представљено Ситуационом планом (Прилог 1), **постоје** телекомуникациони (ТК) објекти и подземни телекомуникациони каблови Телеком-а Србија.

- На предметном подручју **нема** активних ни планираних РБС локација.
- На предметном подручју **има** два РР линка (уцртани у Ситуационом плану), али нема планираних.

Услови за израду плана детаљне регулације

При изради Плана **неопходно је и потребно предвидети** односно дефинисања простора на посебне зоне, целине и регулационих линија улица и јавних површина, предвидети коридоре за изградњу телекомуникационе кабловске канализације (ТКК) са обе стране саобраћајница и јавних површина, дуж свих саобраћајница.

На јавним површинама предвидети локације за постављање контејнера електронских комуникација тзв. приступних чворова бакарних кабловских приступних мрежа (ИПАН-а) као и локације радио базних станица мобилне телефоније.

Потребно је предвидети нове телекомуникационе коридоре уз све ново планиране саобраћајне објекте. Приликом планирања нових саобраћајних коридора или реконструкције постојећих потребно је планирати полагање одговарајућих цеви за накнадно увлачење телекомуникационих каблова Телекома Србија у оквиру парцела у власништву имаоца саобраћајне инфраструктуре. У свим саобраћајницама, планираним и постојећим, у оба тротоара, односно у оквиру регулације улица, предвидети полагање подземних бакарних и/или оптичких каблова, а прелазе саобраћајница (полагање телекомуникационих канализационих пластичних цеви ПВЦ фи 110мм) предвидети код сваке раскрснице и прикључка путева. Уколико се планом предвиђа саобраћајница чија једна страна није предвиђена за изградњу стамбених, привредних или пословних објеката, онда само другом страном предвидети телекомуникациони коридор за полагање подземних инсталација.

Приликом израде плана придржавати се одредби Правилника о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава, радио коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Сл. Гласник РС“, бр. 16/12).

Израђивач плана треба да план усклади са чланом 43. Закона о електронским комуникацијама и Правилником о техничким и другим захтевима при изградњи пратеће инфраструктуре потребне за постављање електронских комуникационих мрежа, припадајућих средстава и електронске комуникационе опреме приликом изградње пословних и стамбених објеката („Сл. Гласник РС“, број 16/12), чиме ће се максимално поједноставити и убрзати процес издавања локацијских услова, а тиме и издавање грађевинских дозвола. То значи да се за сваки планирани или реконструисани објекат предвиди обавезна изградња приступне кабловске канализације од регулационе линије до увода у зграду кроз парцелу инвеститора у коју ће касније по склапању уговора између инвеститора и телекомуникационог оператера, оператер положити своје каблове и инсталирати опрему у имовину инвеститора због прикључења изграђеног или реконструисаног простора на електронску комуникациону мрежу.

За сва евентуална обавештења у вези издатих Услови можете се обратити Предузећу за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д., Служба за планирање и изградњу мреже Ниш, одељење у Врању, особа за контакт Предраг Марић 064/6121770, 017/423240, predragmar@telekom.rs.

С поштовањем,

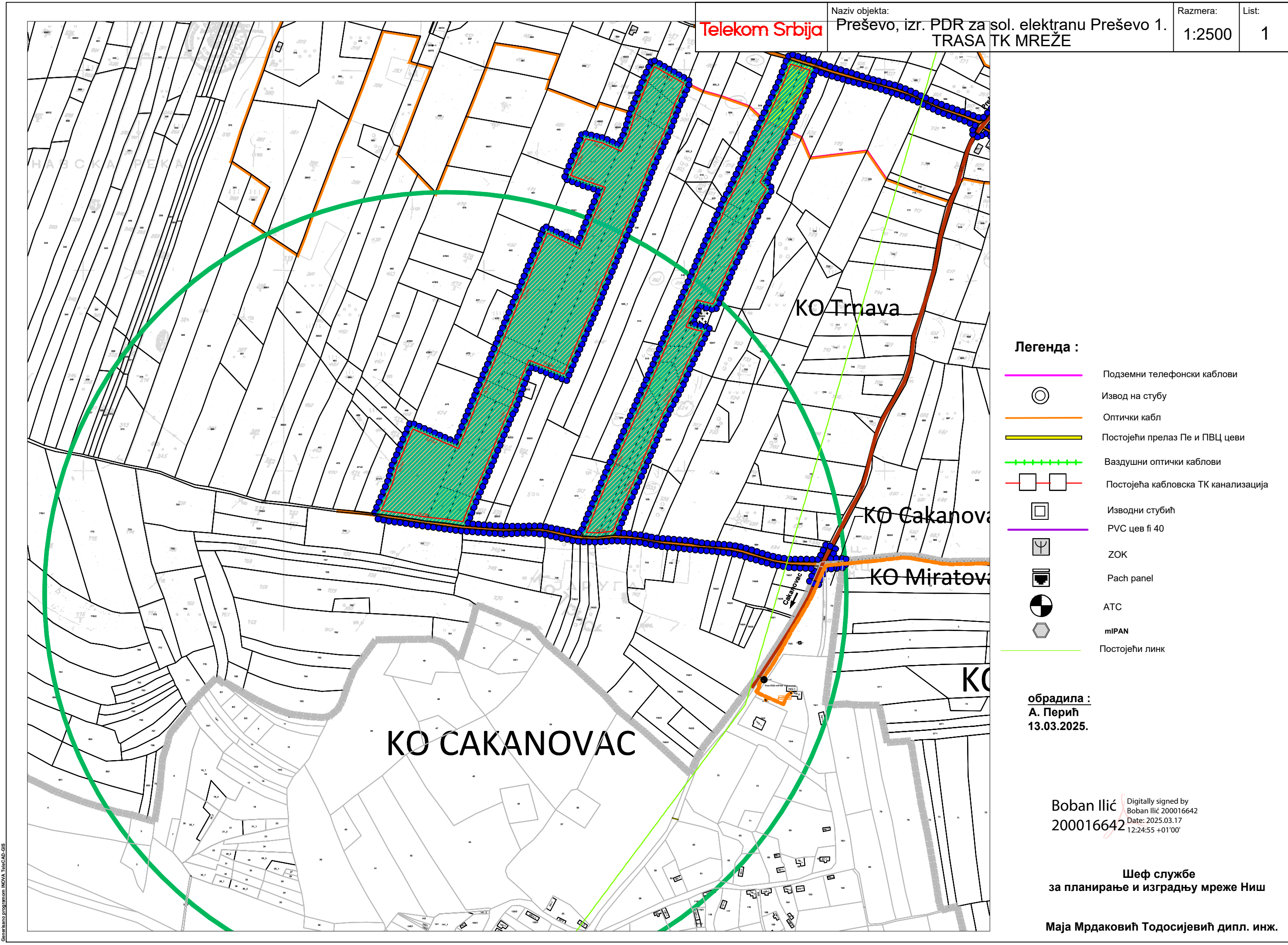
Прилог: 1. Ситуациони план са уцртаном постојећом ТК инфраструктуром (двг)

Boban Ilić
200016642

Digitally signed by
Boban Ilić 200016642
Date: 2025.03.17
12:24:09 +01'00'

Шеф службе за планирање и изградњу мреже Ниш

Маја Мрдаковић - Тодосијевић, дипл.инж.

QF-C-020

Број: 922-3-35/2025
Датум: 13. март 2025. године

АРХИПЛАН Д.О.О.
за планирање, пројектовање и консалтинг
Бр. 166/25
17.03. 2025 год.
АРАНЂЕЛОВАЦ

"АРХИПЛАН"

ул. Кнеза Михаила бр. 66
34 300 АРАНЂЕЛОВАЦ

Предмет: Повраћај техничке документације за План детаљне регулације подручја соларне електране "Прешево 1", општина Прешево

У вези захтева 141/25 од 05.03.2025. године (достављен 06.03.2025. године), којим сте се обратили Републичком хидрометеоролошком заводу (у даљем тексту: РХМЗ) за издавање података и услова за израду Плана детаљне регулације подручја соларне електране "Прешево 1", КО Трнава, КО Цакановац, општина Прешево, обавештавамо вас следеће:

1. Достављени захтев је нејасан у погледу надлежности РХМЗ.
2. РХМЗ не утврђује посебне услове за заштиту и уређење простора и изградњу објеката у смислу Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС" број 72/09 и други).
3. Законом о планирању и изградњи није прописано прибављање услова РХМЗ у поступку добијања грађевинских дозвола и израде урбанистичких планова и пројеката за изградњу појединачних објеката.
4. За издавање метеоролошких и/или хидролошких података, неопходно је обратити се захтевом у коме ће бити прецизно наведени назив мерног места, тип, врста и обим података који су потребни за израду пројектне документације.
5. Планска документација треба да буде у складу са Законом о метеоролошкој и хидролошкој делатности ("Службени гласник РС" бр. 88/10) и Уредбом о утврђивању локација метеоролошких и хидролошких станица државних мрежа и заштитних зона у околини тих станица, као и врстама ограничења које се могу увести у заштитним зонама ("Службени гласник РС" бр. 34/13), да обезбеди поштовање заштитних зона уведених око станица и да буде у складу са прописаном удаљеношћу од лансирних (противградних) станица. Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од лансирних (противградних) станица могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења РХМЗ.
6. РХМЗ је, према Закону о планирању и изградњи, дао хидрометеоролошке услове број 922-3-55/2020 од 03.07.2020. године на захтев општине Прешево за потребе израде Просторног плана општине Прешево, као информацију о положају мерних места из државних мрежа РХМЗ.

У складу са напред наведеним, РХМЗ НЕМА ОСНОВА за решавање по предметном захтеву.

У случајевима када се на терену у зони утицаја из било ког разлога (обухват плана, зона рада станице, проширење обухвата, измене и слично) утврди постојање неког од објеката РХМЗ, локална самоуправа/обрађивач плана/инвеститор су дужни да се обрате РХМЗ одговарајућим захтевом ради регулисања односа.

В. Д. ПОМОЋНИКА ДИРЕКТОРА
др Славимир Стевановић, дипл. инж. грађ.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
РАТЕЛ
РЕГУЛАТОРНО ТЕЛО ЗА
ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
И ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ

АРХИПЛАН Д.О.О.
за планирање, пројектовање и консалтинг
Бр. 167/25
14.03. 2025 год.
АРАНЂЕЛОВАЦ

Број:001000690 2025 59011 001 000 347 045 04 002

Деловодни број: 1-01-3491-84/25-1

Датум: 13.03.2025.

Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА ПРЕШЕВО
Општинска управа
Одељење за урбанизам, имовинско-правне послове
и заштиту животне средине
Маршала Тита 36
17523 ПРЕШЕВО

Предмет: Захтев за издавање података и услова из област Ваше надлежности за потребе израде Плана детаљне регулације подручја соларне електране „Прешево 1“ у општини Прешево и извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину (као и за издавање Локацијских услова, на основу чл. 3, другог става, тачке 8) Уредбе о локацијским условима, („Сл. гласник РС“, бр. 87/23)

У вези са Вашим дописом број: 141/25 од 05.03.2025. године, из делокруга рада Регулаторног тела за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Регулатора), обавештавамо вас следеће:

- Регулатор не располаже подацима који се односе на постојеће телекомуникационе инфраструктурне објекте, осим за локације радио станица, а остали подаци се могу добити од телекомуникационих оператора и провајдера;
- подаци се односе на тренутно стање у бази података о коришћењу радио-фреквенцијског спектра и бази података о коришћењу радио-дифузног спектра и налазе се у одговарајућим Регистрима.

У прилогу овог дописа достављамо вам извод из базе података о коришћењу радио-фреквенцијског спектра за општину Прешево, на дан 13.03.2025. године (на DVD-у).

Такође вас обавештавамо да претрагу података по општинама можете вршити коришћењем следећих линкова:

- за претрагу Регистра "База података о коришћењу радио-фреквенцијског спектра":
<http://registar.ratel.rs/cyr/reg203>
- за претрагу Регистра "База података коришћењу радио-дифузног спектра":
<http://registar.ratel.rs/cyr/reg204>

Контакт особа у Регулатору за податке који се односе на извод из базе података о коришћењу радио-фреквенцијског спектра је Драгица Безаревић, е-пошта: dragica.bezarevic@ratel.rs, тел 011/2026-969.

При изради предметног плана и техничке документације, неопходно је обезбедити заштиту електронских комуникационих мрежа и припадајућих средстава и предвидети техничке и друге захтеве при изградњи пратеће инфраструктуре потребне за постављање

електронских комуникационих мрежа, припадајућих средстава и електронске комуникационе опреме, сагласно одредбама Закона и правилника, како је наведено у даљем тексту.

Захтеви за утврђивање заштитног појаса и начин извођења радова у близини електронских комуникационих мрежа и припадајућих средстава, као и захтеви који се односе на утврђивање радио коридора прописани су чл. 48. и 49. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, број 35/23 у даљем тексту: Закон), Правилник о захтевима за утврђивање заштитних зона електронских комуникационих мрежа и припадајућих средстава, одређених радио-центра и радио-станица, као и радио-коридора и обавезама инвеститора радова при изградњи или реконструкцији објеката („Службени гласник РС”, број 83/24, у даљем тексту: Правилник) ближе су прописани захтеви за утврђивање заштитног појаса и начина извођења радова у близини електронских комуникационих мрежа и припадајућих средстава, као и захтеви који се односе на утврђивање радио-коридора, димензија заштитне зоне и изградње објеката у оквиру те зоне. Правилник је доступан на:

https://www.ratel.rs/uploads/documents/pdf_documents/documents/Regulativa/Pravilnici/Pravilnici_koje_donosi_MTID/Pravilnik%20o%20koridorima,%20SGRS%2016-12.pdf.

Посебно указујемо на следеће чланове Правилника:

Члан 4.- Зоне штетног утицаја електроенергетских постројења на електронске комуникационе водове и мреже; Члан 5.- Паралелно вођење, приближавање и укрштање подземног и надземног електронског комуникационог вода са електроенергетском инфраструктуром; Члан 6.- Зоне електронске комуникационе инфраструктуре према другим инсталацијама и објектима; Члан 7.- Водовод и канализација; Члан 8.- Гасовод; Члан 9.- Топловод; Члан 10.- Остали цевоводи и објекти; Члан 11.- Подводне инсталације; Поглавље - Величина заштитне зоне радио центара и радио коридори, чл. 13, 14, 15, 16, 18 и 20.

Регулатор води ажурну евиденцију оператора јавних комуникационих мрежа и услуга у електронској форми, а која садржи подручја на којима су успостављене мреже или на којима се пружају услуге. Евиденција је доступна на: <http://registar.ratel.rs/cyr/reg201>.

Одредбом члана 173. став 4. Закона прописано је, да се до доношења аката у складу са Законом, примењују подзаконски акти донети на основу Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13 – УС, 62/14 и 95/18 – др. закон).

С поштовањем,

ДИРЕКТОР

Драган Пејовић
Драган Пејовић

Прилог: као у тексту

